

\*\*\*\*\*

*[tímto řádkem jsou oddělovány stránky dle originálu, číslování stran dle souboru pdf, nejsou-li stránky průběžně paginovány v originále - pozn. zpracovatele textové verze - Sdružení občanů Exodus]*

TOTO ČÍSLO JE VĚNOVÁNO I V A N U J I R O U S O V I

\*\*\*\*\*

"Murphy by nikdy nebyl připustil, že je mu třeba bratří. Ale bylo mu jich třeba. V konfliktu mezi životem, od něhož se odvrátil, a životem, s nímž neměl žádnou zkušenost, leda zárodečnou, leda nadějí v něj, se nutně musel přimknout k tomu druhému."

(Samuel Bekcett, Murphy)

"A ještě horší je myšlenka, jak člověk zítra najde dost síly, aby mohl zas dělat to, co dělal včera a co dělá už tak dlouho a dlouho, kde vezme sílu nu všechny ty pitomé pochůzky, na ty nesčetné plány, které nikam nevedou, na ty pokusy o únik z trýznivé nezbytnosti, které se vždycky zvrtnou v nic a pořád znovu nám dokazují, že osud je nepřekonatelný, že každého večera musíme sletět zas dolů pod tlakem úzkostného strachu z toho zítřka, po každé o něco trapnějšího, o něco špinavějšího."

(L. F. Céline, Cesta do hlubin noci)

"ty mrtvej kanáre zazpívej znova  
ať aspoň kámoši znají ta slova"

(Petr Lampl)

"A co máme dělat?!" zavolal C.  
"Pište básně!" volal Magor, "přijdu si pro ně! Určitě!"

(Egon Bondy, Afganistan)

-----

JEDNOU NOHOU (kulturní revue) - tzv. "nezávislý" tiskový orgán

Příspěvky přebírány výhradně z kolujících samizdatů a přetiskovány bez vědomí autorů.  
Redakční rada: Mato, Saran-wrap, Tajemný EM

Vychází extrémně nepravidelně.

\*\*\*\*\*

OBSAH (strany nejsou číslovány):

Václav Havel - 6 poznámek o kultuře

Magorova labutí píseň  
Vít Kremlička - Autentický kulovátor, Zvonění  
Egon Bondy - O počasí (výbor)  
Jáchym Topol - Eskymáckej pes, Stěhovavá tvář (výbor)  
J. H. Krchovský - Básně z let 1978-1982  
Jindra Tma - Noty pro podzimní bytost (výbor)  
Románová příloha JEDNOU NOHOU (Čtení do vany):  
Egon Bondy - Nový věk

x x x x x x x x x x x

Připravujeme:

texty Petra Lampla, H. Arendtové, dopisy (z vězení) Pavla Zajíčka, básně Anny Vágnerové, Egona Bondyho, Křemenáče, Sochy, vzpomínky Honzy Krejcarové-Černé, informativní překlady Kerouaca (Podzemníci), Bukowského, H. Millera, indiánských pohádek atd. atd.

x x x x x x x x x x x

čtěte JEDNOU NOHOU !! čtěte JEDNOU NOHOU !! čtěte JEDNOU NOHOU !!

4

\*\*\*\*\*  
Obrázek

Pocta Magorovi 27. 1. 1985

5

\*\*\*\*\*

Š E S T P O Z N Á M E K O K U L T U Ř E

Václav Havel

1.

Považuji to sice za dost nepravděpodobné, teoreticky však nemohu vyloučit, že zítra dostanu nějaký báječný nápad a do týdne napíšu svou nejlepší hru. Právě tak je ale možné, že už nikdy nenapíšu vůbec nic.

Nemůže-li jeden jediný autor, který už není právě začínající a dalo by se tudíž očekávat, že aspoň zhruba zná své možnosti i meze, předvídat téměř vůbec svou vlastní literární budoucnost, jak by pak někdo mohl předvídat, co se - obecně - bude v kultuře dít?

Existuje-li sféra, u níž je ze samé její podstaty vyloučena jakákoli prognostika, pak to je právě kultura, a to speciálně umění a humanitní vědy. /V přírodních vědách - snad - lze aspoň rámcově cosi předvídat./

Možností, které mohou u nás v kultuře nastat, je nespočítatelně: možná že zesílí policejní tlaky, mnoho dalších umělců i vědců odejde do exilu, mnoho jiných ztratí chuť do čehokoli i poslední zbytky fantazie, a celá tak zvaná "druhá kultura" zvolna vymře, zatímco ta "první" se stane už úplně sterilní. Možná se naopak "druhá kultura" náhle a nečekaně rozroste do nebývalých rozměrů a tvarů a svět se bude divit a vláda žasnout. Možná se začne naopak lavinovitě probouzet "první kultura", vzednou se v ní zcela nepravděpodobné "nové vlny" a "druhá kultura" se tiše, nenápadně a ráda rozplyne v jejím stínu. Možná se na obzoru náhle vynoří zcela originální tvůrčí

talenty a duchovní iniciativy, které se rozvinou kdesi v docela novém prostoru na pomezí obou dosavadních kultur tak, že obě na to budou jen překvapeně zírat. Možná se naopak neobjeví vůbec nic nového a všechno bude pořád stejné: Dietl bude pokračovat ve svých seriálech a Vaculík ve svých fejetonech. Ve výčtu takových a podobných možností bych mohl pokračovat libovolně dlouho, aniž bych měl sebemenší důvod kteroukoli z nich považovat za výrazně pravděpodobnější, než kteroukoli jinou.

Tajemství budoucnosti kultury je obrazem záhady lidského ducha.

Proto - vyzván k úvaze o vyhlídkách československé kultury - nebudu psát o jejích vyhlídkách, ale omezím se jen na několik víceméně polemických - poznámek na okraj její přítomnosti. Vyvodí-li z nich někdo něco i pro budoucnost, bude to jeho věc a odpovědnost za to padne na jeho hlavu.

2.

Svého času byly československé poměry nazvány sugestivně "Biafrou ducha". Mnoho autorů - včetně mne samého - se pak porůznu vracelo, když uvažovali o tom, co se vlastně v česko-slovenské kultuře po roce 1968 stalo, k příměru hřbitova.

Příznám se, že nedávno - když jsem znovu nějaké podobné přirovnání četl - se najednou ve mně začlo cosi proti němu bouřit.

6

\*\*\*\*\*

V. Havel

Přinejmenším by se hodilo - po tolika letech - konkretizovat poněkud pole, kterého se ten příměr vlastně dotýká.

Pokud jde o počínání moci ve sféře kultury, tedy o tak zvanou "kulturní politiku", nepochybně stále platí: pořád se někde něco zakazuje, pořád se téměř nic nesmí, zrušené časopisy zůstávají i nadále zrušený, zmanipulované instituce zmanipulovány atd. atd. Moc se opravdu chová jako hrobník a téměř vše z toho, co je živoucí a co muselo být přítom nějak povoleno, žije skoro jen náhodou, skoro jen omylem, skoro jen na čestné slovo, vždy a bezpečně se spoustou komplikací a bez jistoty o zítřku.

Co ovšem platí o vůli moci, nemusí platit o reálném duchovním potenciálu společnosti. Jakkoli zatlačen pod povrch veřejného, jakkoli umlčován a dokonce jakkoli frustrován, přeci jen tu pořád ještě nějak je. Nějak někde žije. A rozhodně si nezasluhuje, aby byl vyhlášován za mrtvolu.

Nezdá se mi prostě, že jsme všichni umřeli. A zdaleka kolem sebe nevidím jen kříže a hroby.

Ještě víc, než ty stovky samizdatových knih, desítky strojopisných časopisů, soukromých či poloficiálních výstav, seminářů, koncertů atd., svědčí o tom - aspoň pro mne osobně - něco jiného: divadla nabitá lidmi, vděčnými za každé jen trochu smysluplné slovo a freneticky tleskajícími po každém lišáckém úsměvu na jevišti /mít tak tohle publikum počátkem šedesátých let! Neumím si představit, jak by se tehdejší představení divadla v němž jsem působil, mohla vůbec dohrát do konce!/: celonoční fronty u některých divadel v předvečer předprodeje vstupenek na nový měsíc; fronty u knihkupectví, když má vyjít /okleštěný/ Hrabal; snad stotisícový náklad drahé knihy o astronomii /tatáž kniha by v USA měla stěžítolik čtenářů/; cestování mládeže přes půl republiky na koncert, o němž nikdo neví, zda opravdu bude; atd. atd. - je tohle všechno skutečně hřbitov? Je to skutečně "Biafra ducha"?

Co se bude dít v kultuře budoucích let nevím. Víím však, na čem to - ne sice úplně, ale přeci jen dost - záleží: totiž na tom, jak se bude dál vyvíjet konfrontace mezi hřbitovními intencemi moci a tímto nepotlačitelným kulturním hladem živoucího organismu společnosti, respektive té její části, která na všechno ještě nerezignovala. /Ostatně vůbec bych se neodvažoval předpovídat, co by se za těch či oněch proměn poměrů začlo probouzet a dít v té části, která se dnes jeví jako ta, co rezignovala./

3.

Četl jsem kdesi, že v totalitním systému se spíš, než myšlení, daří mučednictví.

Jsem realista a jsem proto dalek vlastenecké iluze, že světu - díky jeho beznadějně ignoranci - zůstávají utajeny nějaké báječné myšlenkové výkony, jimiž se to zde na každém rohu hemží. A přece se ve mně něco bouří i proti zmíněnému tvrzení, že jsme dějinami odsouzeni do nezáviděníhodné role pouhých nemyslicích specialistů na utrpení jakožto nějakých chudších příbuzných lidí ze "svobodného světa", kteří nemusí trpět a mají proto čas myslet.

Především se mi nezdá, že by tady zrovna moc lidí trpělo z jakési masochistické rozkoše nebo z nedostatku jiných nápadů, jak trávit čas. To, co bývá - nač si skrývat, že s lehkým despektem- označováno za "mučednictví", se mi navíc nezdá být v naší zemi ani nějak zvlášť rozšířeným povyražením, ani vždycky nebo

7

\*\*\*\*\*

#### V. Havel - 6 poznámek

většinou jen nějakým slepým během do propasti; žijeme v zemi věhlasně známého realismu a k odvaze k obětem, jakou mají například Poláci, máme věru dost daleko. A tak bych se dost zdráhal upírat těm, kteří by eventuálně mohli být u nás z mučednictví podezírání, schopnost reflexe: spíš se mi zdá, že právě reflexe český typ "mučednictví" výrazně provází /stačí se rozpomenout třeba na Patočku - není v tom cosi symptomatického, že nejznámější obětí toho, čemu se říká "boj za lidská práva", byl u nás nejvýznačnější filosof?/. A jak tak naopak zpovzdálí sleduji různé občanské činy a společenská vzednutí "svobodného světa", nejsem si vůbec jist, že to, čím se vždy a nutně a nejzřetelněji vyznačují, je právě pronikavost myšlenky; obávám se, že tu naopak až příliš často myšlenka kulhá za nadšením. A není tomu tak náhodou právě proto, že za to nadšení povětšinou není třeba moc platit? Vylučuje se skutečně tak radikálně obět s myšlenkou? Nemůže být za jistých okolností obět jen důsledkem myšlenky, jejím dosvědčením či naopak motorem?

Zkrátka a dobře: vůbec bych se neodvážil tvrdit, že se tu myslí méně, než jinde, protože se tu musí trpět. Domnívám se naopak, že při troše dobré vůle by se ze zdejšího uvažování, a možná právě proto, že bylo čímsi zapláceno a že z čehosi nelehkého vyrostlo, dalo vytěžit leccost obecně poučného. Pravda, mnohdy to uvažování bývá zašmodrchané, koktavé, nesouvislé; lehkostí a bravurou celosvětově stravitelných bestsellerů se zdejší texty vskutku moc nevyznačují; anglický švih či francouzský šarm mají tradici, žel, skutečně spíš v Anglii a Francii, než v poněkud těžkopádné střední Evropě - ale z toho bych nevyvozoval nic víc, než že tomu je prostě tak.

Nevím, jak dalece okolnost, že se zde /občas/ ještě taky myslí, ovlivní k lepšímu naše vyhlídky; rozhodně je však neovlivní k horšímu. A tím méně je ovlivní k horšímu, když se tu a tam ještě najde někdo, kdo se nezalekne nebezpečí, že by si svou paličatostí mohl vysloužit přízvisko "mučedník".

4.

Co je to vlastně "paralelní kultura"? Nic víc a nic míň, než kultura, která z těch či oněch důvodů nechce nebo nemůže nebo nesmí zasahovat veřejnost těmi médii, která řídí státní moc, což jsou v totalitním státě všechna nakladatelství, tiskárny, výstavní síně, koncertní a divadelní sály, vědecké ústavy atd. Tato kultura tudíž využívá jen toho, co zbývá: psacích strojů, soukromých ateliérů, bytů, stodol a podobně.

Jak patrně, "paralelnost" je vymezena zcela vnějškově a nic dalšího z ní přímo nevyplývá, tedy ani kvalita, ani estetika, ani nějaká ideologie.

Tuto celkem triviální věc považují za důležité zdůraznit proto, že se v poslední době /hlavně v exilovém tisku/ objevily různé kritiky "paralelní kultury" jako celku, které byly možné jen proto, že si jejich autoři právě tohle triviální vymezení "paralelnosti" neuvědomovali.

Ty hlasy vycházely - trochu zjednodušeně řečeno - z této úvahy: oficiální kultura je podřízena jakési - přirozeně špatně - oficiální ideologii. Její lepší alternativou je či měla by být kultura "paralelní". Jaké lepší ideologii je tudíž podřízena ona? Má vůbec nějakou ideologii? Nebo program? Nebo koncepci? Nebo orientaci či filozofii? Zklamání docházeli autoři k názoru, že nemá.

8

\*\*\*\*\*

#### V. Havel

Tohoto zklamání by byli ušetřeni, kdyby si byli hned na začátku všimli, že ze samé své podstaty nic takového "paralelní kultura" mít nemůže. Protože ty stovky a snad tisíce nejruznějších lidí, mladých, starých, talentovaných, netalentovaných, věřících, nevěřících, které svedla pod jedinou střechu "paralelnosti" vlastně jen

neuvěřitelná úzkoprsost moci, jež nesnese už téměř nic, nemohou se přece nikdy na žádném společném programu domluvit, protože vlastně to jediné, co je spojuje / a díky čemu se ostatně pod touto střechou ocitli/, je jejich rozmanitost a jejich lpění na ní, totiž na tom, čím každý z nich je - a kdyby se přeci jen na společném programu domluvili, pak by to bylo asi vůbec to nejsmutnější, co by se mohlo stát: proti jedné uniformě by stanula uniforma druhá. Není-li dnes v "paralelní kultuře" žádný zvláštní přebytek suverénních děl, pak by v ní potom nebylo zcela bezpečně už vůbec nic: je-li totiž něco bytostně cizí všemu kulturnímu tak, je to právě uniforma. "Paralelní kultura" vznikla proto, že duchovnímu potenciálu společnosti byla oficiální uniforma těsná, nevešel se prostě do ní a rozlil se tudíž mimo rámeček, v němž je povinná. Bylo by jeho sebevraždou, kdyby se poté, co toto učinil, začal dobrovolně soukat do uniformy jiné, byť tisíckrát hezčí, než ta, které unikl.

Vzpomínám si, jak jsem se v mládí bavil tím, že hlavní referát na různých spisovatelských sjezdech a konferencích měl vždy znovu název "Úkoly literatury v tom a tom období nebo po tom a tom sjezdu strany nebo v té a té pětiletce" a jak si na vzdory všem úkolům, které jí byly trvale dávány, dělala literatura vždy znovu jen to, co chtěla. A pokud se náhodou pokoušela přeci jen plnit zadané úkoly, bylo to vždy jen k její škodě. Její jediná šance - i v podmínkách "paralelity" /a právě v nich: vždyť proto se do ní uchýlila!/- je, že nebude dbát úkolů/ které by jí někdo - byť z té nejlepší vůle - chtěl zadávat, a opět si bude dělat jen to, co bude sama chtít.

V Československu dnes není o nic víc geniálních spisovatelů, malířů či hudebníků, než kdykoliv v minulosti. Zklamání z toho, že "paralelní kultura" není lepší, než je, která občas tu a tam zaznívá, je sice pochopitelné /čím víc je člověk zhnusen kulturou oficiální, tím víc si slibuje od té druhé a tím víc se k ní upíná/, není však věcně na místě: díky jakému podivnému rozmaru historie by mělo být právě dnes - v těchto dusných podmínkách - všeho víc a všechno lepší, než kdykoliv jindy?

Ťukat do stroje dovede mnoho lidí a nikdo nikomu to naštěstí nemůže zatrhnout. Proto bude i v samizdatu vždycky na jednu důležitou knihu či báseň připadat bezpočet knih či básní špatných. Těch špatných bude dokonce víc, než v dobách knihtisku, protože vytištění je přeci jen - i v té nejsvobodnější době - komplikovanější záležitostí, než opsání na stroji. Ale i kdyby tu věcně nějaká možnost selekce byla, kdo by měl vlastně právo ji dělat? Kdo z nás se odváží říct, že bezpečně a vždy rozezná hodnotu - byť teprve se rodící, neobvyklou potenciální - od pahodnoty? Kdo z nás ví, zda to, co se nám dnes jeví jako okrajový projev grafomanův, nenazří jednou naši vnukové jako vůbec to nejpodstatnější, co byla za našich časů napsáno? Kdo z nás má právo naše vnuky o tuto jejich pro nás nepochopitelnou radost připravit? Což nebylo základním předpokladem nakladatelského výběru ve svobodnějších dobách to, že se zavržený autor mohl obrátit ke konkurenci nebo vydat svou věc vlastním nákladem? Což by se nebyl této samozřejmé možnosti - odvážil kdokoliv

\*\*\*\*\*

#### V. Havel - 6 poznámek

z Firtů, Fučíků, Škeříků, Vilímků, Ottů a všech dalších vůbec o něčem rozhodovat?

Edice Petlice není zdaleka jediná, nicméně pro ty, kdo podle Petlice měří paralelní literaturu a podle paralelní literatury bídu i naděje národa, je třeba říct, že Petlice je jakýmsi samoobslužným servisem autorů a že v ní každý ručí jen sám za sebe. Pakliže se komukoli cokoli z Petlice nelíbí, nechť své zklamání vyzpívá tomu, kdo to napsal, a neklade je za vinu nikomu jinému: neexistuje - opět: naštěstí - žádný generální ředitel Petlice nebo dokonce oborový ředitel koncernu Samizdat, který by nesl odpovědnost za to, čemu bylo dovoleno být napsáno na stroji.

Vím, že tohle všechno jsou samozřejmosti. Ukazuje se však, že i tyto samozřejmosti je dobře čas od času připomenout, zvláště směrem k exilu, jehož optika /ovlivněná často nahodilostí zdejších textů, jež se tomu či onomu dostanou do ruky/ může být občas zkreslená.

5.

Ve stati "Praha 1984" /psané pro ART FORUM a česky publikované v Kritickém sborníku 2/84/ píše Jindřich Chaloupecký: "Buď se podřídí /umělec, pozn. V.H./ státní moci, bude produkovat díla propagující socialismus a bude vážen a placen, anebo bude protestovat ve jménu svobody a povede romantický, život odbojného bohéma. Nevyvolá-li

zvědavost ono umění oficiální, nedá se asi stejně čekat mnoho od umění protioficiálního - obojí je stejně podmíněno politickými zřeteli, a ať jsou ty které politické cíle třeba svrchovaně ušlechtilé a aktuální, vždy znovu se přesvědčujeme, že svět moderního umění není světem moderní politiky. Z těch snah pak nemá užítka ani politika, ani umění." Není zcela jasno, zda tyto řádky píše Chaloupecký za sebe nebo zda jimi parafrázuje úhel pohledu Hanse-Heinze Holze, o jehož stati informuje v bezprostředně předcházejícím odstavci. Již ale zcela určitě za sebe píše o kus dále, v pasáži, zmiňující několik nedávných výstav československých výtvarníků na Západě: "Nebyl to, socialistický realismus,. Stejně tak to nebylo, antioficiální umění,. Politický kontext chyběl a nedal se ani nijak doplnit."

Z těchto formulací /ale i z jiných míst Chaloupeckého eseje/ může vznikat dojem, jako by v Československu byly jakési tři kultury, respektive tři druhy umění: to oficiální, přizpůsobené vládní ideologii, pak jakési "antioficiální" /zřejmě "disidentské"/, které provozují lidé s podivnou zálibou v "romantickém životě odbojného bohéma" a které je stejně přiblblé jako to oficiální /lišíc se od něho jen jiným druhem politických idejí, kterým slouží/ a posléze umění skutečné, moderní, které jediné je dobré, protože je stranou politiky a všech ideologií.

Z Chaloupeckého textu, z větší části informativního, není jednoznačně zřejmé, zda autor opravdu vidí panorama soudobého československého umění takto rozvrstveno; proto tu také nechci polemizovat s Chaloupeckým, ale pouze s onou podivnou "trinitární" představou, kterou ve mně jeho text vyvolává.

Vyjdeme-li z předpokladu, že umění je určitým zvláštním způsobem hledání pravdy - pravdy v nejširším slova smyslu, to znamená především pravdy vnitřní zkušenosti umělcovy - pak existuje pouze jedno umění, jehož jediným měřítkem je síla, autenticita, objektivnost, odvaha a sugestivita, s níž svou pravdu hledá, respektive naléhavost a hloubka pravdy. Z hlediska

10

\*\*\*\*\*

V. Havel

díla a jeho hodnoty je tudíž vedlejší, k jakým politickým ideám se umělec jako občan hlásí nebo jakým by rád svým dílem posloužil, případně zda se vůbec k nějakým hlásí či nehlásí. A jako sympatičnost nebo nesympatičnost politických idejí sama o sobě v umění ani nic předem nezaručuje, ani ho naopak předem nediskvalifikuje, nezaručuje v něm nic předem a ani ho předem ne~ diskvalifikuje to, nakolik se vůbec - nějakou politiku zajímá či nezajímá. Jestli je na oficiálních výtvarných přehlídkách tolik podprůměrného umění a jestli to lepší lze najít až kdesi na periferii veřejného- /v okrajových a polooficiálních výstavních síních/ anebo vůbec mimo veřejnost /v ateliérech./, pak je tomu tak nikoli proto, že autoři toho prvního se míchají do politiky a ti druhí nikoliv, ale prostě proto, že perspektiva veřejného uznání a výhodných zakázek se dnes asi u nás radikálněji, než jindy a jinde, vylučuje s oním sveřepým a na nic se neohlížejícím úsilím dotknout se nějaké své vlastní- pravdy, bez něhož se zřejmě skutečné umění neobejde. Čím víc tedy, umělec slevuje z této sveřeposti, aby vyšel vstříc moci a získal výhody, tím míň se lze dobrého umění od něho nadít; čím svobodněji a nezávisleji si jde naopak za svou věcí /ať už s tváří "odbojného bohéma" nebo bez ní/, tím větší má šanci něco dobrého udělat - ale právě jen šanci: neúplatné nemusí být automaticky dobré.

Čili: nezdá se mi být příliš smysluplné dělit umění na vládní a protivládní na jedné straně a nezávislé /rozuměj: politicky indiferentní/ na straně druhé: mírou umělecké síly je přece něco docela jiného, než jak dalece se umění stará či nestará o politiku. A pakliže se mluví o "dvou kulturách", té oficiální a té "paralelní", nemíní se tím - aspoň jak já tomu rozumím - , že by ta první sloužila jednomu politickým ideám a ta druhá jiným /díků čemuž by bylo nutné předpokládat ještě "třetí" kulturu, nesloužící žádné politice/, ale míní se tím pouze vnější rámeček, v němž se kultura děje: tou "první" je rozuměna kultura žijící v onom nikterak ostře ohraničeném prostoru dovoleného, podporovaného či aspoň tolerovaného, v němž se z podstaty věci soustřeďuje víc těch, kdo jsou ochotni z konjunkturálních důvodů slevit ze své pravdy, zatímco tou "druhou" se rozumí kultura v onom svépomocně konstituovaném prostoru, do něhož se uchylují nebo jsou zaháněni ti, kteří slevovat nechtějí /bez ohledu na míru vnějškové "političnosti" jejich tvorby/.

Zmiňují se a tom zde proto, že apriorní rozlišování umění "antioficiálního" /nutně horšího/ a "nepolitického" /nutně lepšího/ mi připadá dost nebezpečné: bezděky

totiž uplatňuje na umění neblaze proslulý mimoumělecký metr, byť tentokrát naruby obrácený: hodnota se už neodvozuje z vnější poličnosti díla, ale naopak z jeho vnější nepoličnosti. Vždyť staví-li někde Magda Jetelová své sugestivní schody a píše-li ve svém románě Ludvík Vaculík o disidentech a policajtech, pak umělecká síla jednoho i druhého artefaktu věru nemá co do činění s tím, že schody lze /arci, že pouze při primitivně tematickém rozlišování/ považovat za věc nepolitickou a konfrontaci disidentů s policajty za věc povýtce politickou. "Nepolitická" schodovitost schodů a "politická" policejnost policajtů nic samy o sobě nezaručují ani nevylučují; jediné, oč běží, je naléhavost umělecké pravdy, za níž oba tvůrci jdou /a ta je dle mého mínění v obou zmíněných případech nepochybná. Stupeň jakési vnějškové /zřejmě tematické/ poličnosti či nepoličnosti se

11

\*\*\*\*\*

#### V. Havel - 6 poznámek

silou umělecké pravdy nesouvisí; souvisí-li s ní něco, pak - zcela logicky - pouze stupeň, v jakém umělec je ochoten z vnějších důvodů se svou pravdou smlouvat.

Ostatně zdá se, že současná moc má na to, co považovat za své skutečné ohrožení, lepší nos, než zřejmě leckterý teoretik umění: stovkami příkladů lze doložit, že nejenergičtěji pronásleduje nikoli to, co se sice jako její ohrožení deklaruje, ale co valnou uměleckou sílu nemá, ale to, co je umělecky nejpronikavější, byť by to navenek nijak moc "politicky" nevypadalo: podstata konfliktu totiž není ve střetnutí nějakých dvou ideologií /například socialistické a liberální/, ale ve střetnutí anonymní, bezduché, nehybné a znehybňující /"entropické"/ moci s životem, s lidstvem, s bytím a s jeho tajemstvím. A partnerem moci v tomto konfliktu není nějaká alternativní politická idea, ale svébytné a svobodné lidství člověka a s ním nutně i umění - právě jakožto umění! - totiž jako jeden z nejdůležitějších výrazů tohoto svébytného lidství.

6.

Občas se lze setkat s něčím, co by se dalo nazvat sektářským vztahem k paralelní kultuře, totiž s názorem, že co nekoluje pouze ve strojopise nebo co nebylo nahráno privátně je nutně špatné a že nebýt tištěn, veřejně provozován či vystavován je samo o sobě zásluha nebo čest, zatímco opak je vždycky a automaticky známkou mravního a duchovního úpadku, ne-li přímo zradou.

Mohl bych jmenovat dost velmi dobrých a důležitých počinů nejrůznějšího druhu, s nimiž jsem se setkal v prostoru "první" kultury a které oprávněnost takového postoje vyvracejí - a nejmenuji-li je, pak pouze proto, že bych tím jejich tvůrcům mohl zkomplikovat situaci nebo na ně upozornit ty, díky jejichž nepozornosti mohli udělat to, co udělali. Nikdy se přitom neraduju z toho, že z "první" kultury něco spadne do té "druhé", ale vždycky se naopak zaraduju, když se v "první" kultuře setkám s něčím, co bych spíš očekával v "druhé".

Jakkoli důležitým podhoubím, katalyzátorem a začasť dokonce jedinou zprostředkovatelkou duchovní kontinuity kulturního života je "druhá" či "paralelní" kultura, přesto - nic naplat - rozhodujícím polem zůstává pořád kultura "první". A teprve až potlačený duchovní potenciál společnosti začne výrazněji právě ji dobývat zpět do svých rukou /arci, že bez své "prozatímní" existence v "paralelní kultuře" by se přitom neměl vlastně a co opřít či odkud odrazit/, dají se věci zřetelněji do pohybu k lepšímu. V kultuře samé - ale v závislosti na ní i v širším společenském smyslu. V "první" kultuře se totiž bude především rozhodovat o budoucím klimatu života; skrze ní se začnou občané teprve opravdu a v širším měřítku napřimovat a osvobozovat. "Druhá kultura" se k ní v takovém případě bude mít asi jako zápalka k vytopeným kamnům: bez ní by v nich možná sice nezačlo vůbec hořet, nicméně ona sama ještě žádnou místnost nevytopí.

Možná by mohla být taková úvaha podezírána z jakéhosi instrumentálního vztahu ke kultuře - jako bych přál umělcům veřejné uplatnění především proto, že to zvyšuje naději na nějaké celkové zlepšení poměrů. Proto malé zpřesnění: každý smysluplný kulturní čin - ať se uskuteční kdekoliv - je dobrý samozřejmě sám o sobě a bez dalšího, prostě jen proto, že je a že někomu něco dává. Jenomže lze tuto "hodnotu o sobě" vůbec oddělovat, od "obecného prospěchu"? Není v ní snad už od počátku

12

\*\*\*\*\*

integrálně obsažen? Cožpak už holý fakt, že nějaké dílo někomu něco dalo - byť na krátkou chvíli a třeba jen jedinému člověku - už nějak; i když možná nepatrně, nemění i celkové poměry k lepšímu? Což není i on neodmyslitelnou součástí těchto poměrů a což není ze samé své podstaty jejich proměnou? A neotvírá snad naopak změna poměrů, kterou kulturní čin prostředkuje, dveře dalším kulturním činům? Což kultura už sama sebou není něčím obecně dobrým? A což jakési "zlepšování poměrů" - v tom nejjobecnějším a nejhlubším, řekl bych existenciálním slova smyslu - není vlastně tím, co dělá vůbec kulturu kulturou? Radost z toho, že místo pěti lidí mohlo nějaký dobrý text číst nebo dobrý obraz vidět pět tisíc lidí, je myslím, zcela legitimním výrazem porozumění smyslu kultury - a to dokonce i tehdy, kdy se projevuje jako radost z toho, že se tak zvaně "věci dávají do pohybu". Anebo není snad právě jakési "dávání do pohybu" - opět v onom hlubším, existenciálním smyslu - prapůvodní intencí všeho vskutku kulturního? Vždyť přesně tím se vyznačuje každé dobré kulturní dílo: že dává naše ospalá duše a naše líná srdce "do pohybu"! A lze si od probouzející se lidské duše odmyslet to, čím vždy už taková je, totiž probouzející se společnost?

Hrádeček, 11. 8. 1984

13

\*\*\*\*\*

Obrázek

14

\*\*\*\*\*

SKUTEČNÝ TALENT SE V IBANSKU NEREALIZUJE VE VÝSLEDČÍCH A UZNÁNÍCH, ALE POUZE VE ZPŮSOBU JEDNÁNÍ A VLASTNÍM OSUDU.

Alexandr Zinověv - Zející výšiny

15

\*\*\*\*\*

Magorova labutí píseň

1. Okolo Panny Marie  
v závějích bílé hostie.  
Je to tak správně, jak to je.

Od božích muk jde vůně sena,  
na vodě plave bílá pěna,  
pod vodou bílá břicha ryb.  
Zbav nás, ó Pane, našich chyb.  
Ukonči naše trápení.  
Od božích muk jde vůně sena,  
zavadle voní lupení.

Třpytí se slunce kosám na ostří.  
Třpytí se slzy na řasách vás tří.  
Pán Bůh nás nenechá v starosti,  
Pán Bůh nás nenechá věčně plakat.  
Nad sochou svaté Starosty  
rozkvétá bílé akát.

2. Vráta vyhlíží ve Vídni  
blížící se dny podzimní,  
vane na Vídeň z pustý fén,  
na Vysočině letos len  
sklízejí beze mne.



Snad abych z jámy bezedné  
poznal zas o pár sáhů víc,  
zapadl jsem až do Valdíc.  
Nebudu s Vráťou pít už meltu,  
zůstal jsem tu.  
Ty budeš sama spát  
v dálce tam za Iglau,  
au, za Iglau.  
V poledne budeš sedět u talíře,  
lehounký vánek jako od vějíře  
trochu zatřese hladinou.  
To slabě z jihu zavanou  
odrazy větru, z pustý fén.  
Přes Znojmo je to kousek jen.  
A budeš na mne čekat dál  
v té staré zemi Keltů.  
Ve Vídni - kousek opodál -  
s Marií Vráťa pije meltu.  
Přes Znojmo je to kousek jen.

3. Služební psi na dvoře vyjí  
a Radim slaví eucharistii.  
Slova písně Ó svatý Michaeli  
linou se z cely.  
Kalich je lžíce a hostie jsou z věky.  
Pán Bůh je s námi po všechny věky.
4. Syrové maso ukaž v ráně  
Vysvobod' mě už prosím vrať mě  
Martě Františce Julianě  
Andělé ať se snesou nad ně

Rozetnutý plášť nebes báně  
Tmu až odhalí nečekaně  
Iridiový meč tvůj vzplane  
Nečekám armádu tvou marně

16

\*\*\*\*\*

5. Tytam jsou s milenkami strasti Labutí píseň  
Upadl jsem mezi pederasty
6. Na Mírově jsem makal v kapli.  
Když teďka po čtvrtý mě lapli,  
šoupli mě dělat do kostela  
a v klášteře je moje cela.  
Ptám se Tě, Pane, vážně zcela,  
ač trochu s potlačeným smíchem:  
Nechceš mě nakonec mít mnichem?
7. Zatímco Liška a Brikciusem  
míří v Oxfordu do pubu  
zalykám já se tady hnusem:  
zase jsem dopadl na hubu!  
  
Zatímco Evžen s Tomášem  
míří do pubu v Oxfordu,  
cpu se vězeňským gulášem:  
znova jsem dostal na mordy!  
  
Zatímco za mne v refektáři

modlí se s Brikciusem Tomáš  
smějí se mi dny v kalendáři:  
zůstal jsi tady - tak to máš!

8. Víš Ty, Bože, vůbec o mně,  
žes mě zavřel v tomhle domě?  
Vzpomeneš si někdy na mě,  
jak tu sedím v hnojně jámě?  
Stvořils vavříny i oměj,  
co z toho jsi schystal pro mne?  
Odsoudils mě k marné slávě  
nebo pojdu někde v slámě?

S kůží v ruce Bartoloměj  
pokorně Tě prosím, Pane.  
Už mě nenech vězet marně  
v Leviatanově tlamě.

9. Kdybych to nebral religiózně  
bylo by mi zde věru hrozně

10. Panně Marii s děťátkem  
andělé drží roucha lem  
nad zaroseným trávníkem  
Slunce skryté za obzorem  
růžový přísvit vrhá sem  
tiše v červácích pluje zem

Paměti mojí cedíkem  
propadá se slib za slibem  
tady v prostoru chrámovém  
Milost máš Panno v srdci svém  
odpusť mi prosím odpusť jen  
že jsem takový jaký jsem

11. Z téhle noci mě nezachrání  
ani kohoutí kokrhání  
Modré krajiny tetování  
rozezněly se ostrým tónem

\*\*\*\*\*

Šustí pytlíky s acetonem  
mlaskají pederastů ústa  
Venku za mříží tma je hustá

12. Na průčelí cygnus olor  
uvnitř hrůza je a horror.

Z druhé strany sv. Bruno  
střeží děsuplné lúno.

Vykuchaný jako prase  
skví se tady kostel v base.

13. Po ránu mezi ďábly vstávám  
pomalu sám se ďablem stávám  
tak se mi vybavuje znova  
povzdech Borise Savinkova

Pomalu sám se ďablem stáváš  
Vráta by k tomu dodal:  
k á d á š

14. Odpočívají bílé myšky  
v chládku je Honza Litomiský  
však do světa který ho vítá  
vrací se Havel konvertita
- V roce kdy předchůdce náš Hašek  
oslaví slavné jubileum  
do divokého světa flašek  
vrací se konvertita Vašek  
a lahve zvoní mu Te Deum
15. Poprosím pátera Bonaventuru  
ten vyzpovídá i nestvůru  
poprosím pátera Bouše  
svědomí moc mě kouše
16. Svět se připravuje k střetu  
já v kostele plném skřetů
- třímám autogenu plamen  
Je to plamen pekla Pane?  
Osvobod' mě od něj. Amen.
17. A nejtěžšího mezi hříchy  
prosím tě zbav mne totiž pýchy
18. Vráta teď okukuje Prátr.  
Bratr Karásek Švýcarsku  
dokazuje svou k Bohu lásku.  
V Provencálsku se Charlie toulá.  
Jenom já že bych byl ten moula?  
Lao-Tsi kdysi řekl k tomu:  
Mudrc nemusí vyjít z domu.  
Moudřejší snad už nikdo není:  
dům zaměnil jsem za vězení.
19. Jenom to Pane vědět chci  
Jestli už teď jsem v očištění

18

\*\*\*\*\*

20. Krásná je hora Mt St. Michel Labutí píseň  
já nejdál do Valdic jsem přišel  
moje básně jsou samý kliše  
na hubě vyrazil mi lišej
21. Nad dvěma slunci  
třetí vzešlo  
bez tebe by to Bondy nešlo
- Bez tebe byl bych bez poetiky  
seděl jak vůl  
a lepil jen pytlíky
22. Řekl jsi: mihi vindictam  
nech něco prosím také nám
23. Ať mám či nemám na kahánku  
Vráta mi stejně na sopránku  
nezahraje už ve Vídni
- Tam Na radosti v Počernicích  
zašlá je pípa i rum vyčich

jak je to všechno podivný

A že mě koně vyvádějí  
nezazní mi je po naději  
v tom světě maligním

24. Špatně se skládá elegie  
když kolem cucají si pyje  
a každý rým je na to chudý  
popsat jak kouří si zde údy

Abych zas nepsal výtržnický  
zaznamenám jen sporadicky  
jak jeden odsouzený přelíz  
druhému zločincovi penis

25. Poprosím vroucně Marii Pannu  
ať ochraňuje Julianu  
modlitbu tichou pouštím ze rtů  
opatruj Františku a Martu

26. Odpust' nám Bože naše viny  
usmívají se androgyni  
nahore pod klenbou

Odpust' nám taky naše hříchy  
a povzdech posílám ti tichý  
navrať mi Bože lásku mou

27. Oknem se plíží vůně tují  
páry z čaje se usazují  
andělům pod víčky

To nápoj nazvaný Tvým jménem  
štukovým piju pod andělem  
já malý maličký

\*\*\*\*\*

Zmáčknutý jako snop pod povřísllem  
ztrnulý jak bych byl třísllem  
celičký prostoupen

Studenou když ně rukou hladíš  
aspoň mně přitom srdce chladíš  
sevřené taninem

28. Když básníkům je prabídně,  
uchylují se do Vídně.  
Lehce by Míra Skalický  
skládal tady blues falický,  
však do Rakouska odhopsal -  
já za něho teď abych psal.  
Tak zpívám blues i elegie,  
že do daleké Austrálie  
míří zas Charlie. Teskno mi je  
a výčitka mi přišla mírná  
v klášteře tady u Jičina:  
Ó básníci, jací jste kanci,  
jak zmrhali jste svoji šanci!

29. Jestli nebe nezasvětlá,  
zůstaneme beze světla -  
dobře znám váš rým.

Touláte se po Paříži  
já si stejný vzorek mříží  
znovu přehlížím.  
Zas se bude zelí krouhat,  
zase na podzim,  
protože se nechci rouhat,  
raději se pomodlím.

Tvoji vůlí Bože je-li  
abych nezkys jak to zelí,  
rád Ti vyhovím.

30. Sv. Hugo Grenobelský  
zachovej mi rozum selský  
zachovej mi v lapáku  
rozum rodu písmáků
31. Troufám si jenom ostýchavě  
zašeptat někdy svoje Ave
32. Ze zrcadla se loupe rtuť  
světlo v tmách čeká na ráno  
kvičaly zimní na labuť  
pouštějí bílé guáno
- Čas kvapí prýská amalgám  
ze svíček stéká parafín  
ó svatý Hugo pomoz nám  
přimluv se k odpuštění vin
33. Sicilští plavci zpívali  
modlitbu k Panence Marii,  
protáhlé tóny po vodách  
k mandorle její se nesly.

\*\*\*\*\*

Rytmus vesly si dávali,  
nad nimi mávali andělé perutěmi.

Labutí píseň

Tu píseň plavců sicilských nyní Ty zpíváš mi  
k Panence pro ochranu.  
Za ranního když deště vstanu,  
kapky se tříští na mřížích  
jako ozvěna dalek,  
kde kdysi padaly s vesel.  
Dalek jsem toho, abych se věšel.  
Až se zas vrátím, zasadím  
Panně Marii lilii.  
Království obou Sicilií  
je moje srdce s Tvým.

34. Vid' tak se uzal za uzlem  
nakonec srovnal v síť  
Ale kam bych se schoval  
až přijde království Tvé  
nade zlem zvítězit?  
Až koukol od pšenice budeš chtít oddělit  
Pověz kam bych se schoval  
až přijdeš misky vah svých hříšníky naplnit

35. 20. května 1983  
Píseň si zpívám na jeden takt  
s ďáblem se nesmí sjednat pakt
36. V neštěstí se vždycky hbitě  
vracím k religiozitě  
jak se však trochu zabydlím  
tak se zas ani nemodlím

(Přimluvit by se snad měli  
světci v nikách na průčelí  
se sv. Hugem s labutí  
odpustit můžeš mi jen Ty)

V patře nade mnou dvacet dva andělů  
přilepilo se na pilastry  
deset let dvacet v údělu  
lidí zde mají hrozné flastry

Sedí v kostele kolem mne  
Ne věčná lampa zemní plyn  
na jejich tváře vrhá stín

Bože je teprv poledne  
nebo pad na svět soumrak už?  
Je bomba jenom velký nůž?  
Poslední listí vítr rve  
na dvoře z hlohů nebo se  
zazelenají poznovu? řekni mi

Je kolem nebes taky kůra  
jako na stromech na zemi?  
Nebo jen kůry andělské  
obklopují Tě v slávě Tvé?  
Je oheň v srdci prázdnoty?  
Jsi v prázdnotě to, Bože, Ty?

21

\*\*\*\*\*

Mrazivý sever horký jih  
Je pupek světa v Kartouzích?  
Jako tu šíjí labutí  
kdo ohýbá mě Pane, Ty?

Bez oltáře je presbytář  
od hořáků jde pekla zář  
Modlím se vždycky v neštěstí  
Kamenným světčům na tvářích  
jemný déšť jemně šelestí

37. Dneska poprvé pokušení  
proniklo mi až kostní dření  
Týden už hlohy na dvoře růžově rozkvétají  
V noci se živé sny mi zdají  
na dnešek s Julianou  
mluvili jsme o emigraci  
Ráno přijeli estébáci  
a málem duši svou  
dal jsem jim ke kremaci
38. Jen s nimi mluvím a mám zas  
nervy nahé jak Marsyas
39. Rozumu snad jsi mě Bože už dočista zbavil

proč jsem se s nimi vůbec bavil  
Na Sabinu jsem potom vzpomněl  
Snad ani alkoholik  
samoten tolik není jak zrádce  
Inu  
ve Stráži pod Ralskem na obrazovce  
viděl jsem Ornesta

Pomoz mi Bože  
z jiného abych se těsta ukázal

Vždyť jinak život už jen žal

40. Pomoz mi svatý Antoníne  
ó pokoušených patrone  
pomoz mi svatý Antoníne  
abych měl sílu říct jim ne
41. Že jsem si vzpomněl než jsem to vzdal  
co s hory mu vysoké ukázal  
když už jsem málem málem vlez  
do rudého jícnu šelmy  
vzpomněl jsem jak ho sebou vzal  
na horu vysokou velmi.
42. Pořád Pane Bože věřím  
že mě nevydáš té sběři  
tak v pevné trvám naději  
Přesto když katr zařinčí  
leknu se že jak Vavřinci  
svatému rošt mi chystají

22

\*\*\*\*\*

43. Tak nevím když modlit se neumím Labutí píseň  
jestli modlitby skládat smím  
nedbaje co si myslí Řím  
k Panence Marii hovořím
44. Za velkou louží  
Hutka se souží  
hubu špulí jak ryba:  
odjíždět byla chyba
45. Už v dětství jsem byl trochu jiný  
než moje sestra která tká gobelíny
- V časech všeobecné mizérie  
nadčasové vyrábí tapisérie
- Marně bych od ní čekal dopis  
nepíše dělá art protis
46. Když jsme se blížili k Valdickým alejí,  
na Tebe myslel jsem, Andreji  
Stankoviči, do píči, raději.
47. Napsal jste Bondy slavné ody  
zvláště tu o francovce  
já opět trpělív jak ovce  
přemítám usebrán a tich  
co krásy ach skryto ve vrbách
- salicylový pijú líh

48. Ješitnost překvapivá  
zahlodala mi v mozku:  
kdybych tak v panoptiku  
měl jednu hubu z vosku!
49. Jednou za čas se snese  
upadnout do deprese  
trochu si duše zazoufá  
v chrámu sv. Josefa  
v podobě endogenní  
ranního kuropění
50. I ve vězení mám nápady jak snob  
zatoužil jsem číst knihu Job
51. Tak jako v houslích  
zaschne klíč  
duše moje se uklidní
- Rychle se slunce střídá s lunou  
Kába natírá kalafunou  
smyčec svůj po nocích
- Až zahraje mi zase v Nuslích  
v tom bytě na pavlači  
nepřiznám se že tiše pláči  
budu se tvářit jak včera bych  
odběh jen na pár piv

23

\*\*\*\*\*

52. Za plynem jako za ropou  
strach rozlévá se Evropou  
výstražně z věží zní hlas svůj
- Výstražně z věží zní sov hlas  
ta stará slova slyším zas  
ny výroky myslím Jaspersův  
na bonmot lieber tot als rot
53. Když vypustí nás z našich cel  
po cestě do kostela  
kvete na dvoře jitrocel  
a fasáda se bělá  
ve slunci oslnivě  
však uvnitř chrám je tmavý
- Buď Bože milostivě  
k nám shovívavý
54. Jakoby moje rodná zem  
byla nešťastným Jonášem  
v útrokách kytovce
- Jak by z nich ovce bekot zněl:  
Ach, říkejte mi Ismael
55. Na dvoře v Kartouzích  
rozkvetly divizny  
báseň co Bondy psal  
dosud mi v uchu zní



Taky bych nezmínil se o nich  
kdybych byl svobodný

56. Kartuziáni se slibem mlčení už odebrali se na věčnost  
Kéž bych ho uměl dodržet aspoň pro Státní bezpečnost

57. Všemi způsoby utrpení  
činí se básník vidoucím  
aspoň to kdysi tvrdil Rimbaud  
Možná to tak je možná není  
je-li to pravda já jen vím  
že bych se na psaní radši vybod

58. Daníček se v maringotce  
modlí hebrejsky  
Kéž to sluchu Boha Otce  
nezní nehezky

59. Tak po přátelích v cizině  
pozvolna ztrácí se mi stopa  
Karel Voják se ve vaně  
rozpouští mladého Ribbontropa

Sešel se Škvorecký s Wilsonem  
sedí u láhve whisky  
Nám ve vývěvě pod zvonem  
promodrávají pysky

24

\*\*\*\*\*

60. Jakoby rdousila mě krajta Labutí píseň  
kolik zde máme Fahrenheita

Na tolik stupňů Réaumura  
jen taktak že se neumírá

Kdyby to věděla máma CIA  
kolik zde máme Celsia

61. Jdou volit cestou z kostela  
na mši jdou přímo z voleb  
Nač tedy potom Sion stál  
a k čemu hora Oreb?

Ach svatý Jene Husí  
jak se mi křesťanstvo hnuší!

62. Týdny měsíce léta jdou  
nad zhanobenou apsidou  
kostela sv. Bruna  
Karáskovi už praskla struna,  
ve mně se tenze usídlila.  
Má milá! Scenérie jak od Dickense,  
v ní tlamy jako z Gogola  
vidím jen kolem dokola.  
Andělé, hlohy, divizny  
zachraňují mne a pak sny,  
v kterých se jako v placentě  
schoulený ukrývám.  
Jeptiška s oříškem vzkázala nám,  
že všechno bude dobré.  
Jako když tenkrát v stínu modrém  
přitiskli jsme se k sobě.

63. Dodnes tvým slovům Dušane věřím  
umělci svrhnu každý režim

64. I.  
Ejhle po žebříku Jakubově  
Radostně vzhůru stoupá k Tobě  
Indigem blankytem nebes perletí  
Cherubínů křik jde mu v ústrety

II.  
Eremita ve stínu hlohu  
Rozjímá modlí se k Pánu Bohu  
INRI je vytesáno v zimostrázu na zdi  
Chorály klenou se nad naši lidskou strážní

III.  
Entlováno je moře chaluhami  
Rákosím rybníky duše modlitbami  
Ibisi vzlétají svítá ráno  
Chaluhami je moře entlováno

65. Málo je líbezný  
svět tady v předpekli  
už i ty divizny  
na dvoře odkvetly

25

\*\*\*\*\*

66. A tak vychutnám si zas  
co je to ta vanitas

67. Krásné jsou Plastiků Pašije  
jen jeden vidím tam malér  
part že Jidáše nezpívá  
Milan Hlavsa či Daler

68. Řek mojí ženě doktor Štěpánek,  
obhájce obhájců lidských práv:  
Což nevíte, že manžel váš  
není duševně zcela zdrav?

Ona ho za to probodla  
pohledem harpyje:  
Vy zas nevíte, že já mám  
kurs psychiatrie!

69. Svatý Prokope Ty který jsi  
patronem zemským ve své slávě  
nedopust aby Tvá moc slábla  
Tak jako dokázals to kdysi  
v místě kláštera na Sázavě  
po celých Čechách zkrot už ďábla

70. Jak dlouho Bože ještě snesu  
že žiju v ustavičném stressu?

Tak dlouho jak se Tobě zachce  
potrvá moje frustrace

Pokorný jsem a přemáhám strach  
dnes budu Tě prosit v modlitbách

abys mi aspoň po tom všem  
položil do úst k básním šém

71. Bílé květy střemchy už nepohostí chrousty  
ústa od borůvek už se neusmějou  
akátovým stěží proderem se houštím  
které přikryje tu zkázu všude stejnou

72. S nebe se dívá T. G. Masaryk  
nad námi mužně potlačuje vzlyk  
už se i bojíme  
ještě nekradem  
alespoň my dva s Gruntorádem

73. Nebe polité inkoustem  
růžově hlohy kvete zem  
vlahé se chystá povětrí  
na loktech pohoupat vás tři

Přesto tě trochu zamrazí  
když dáváš hlohy do vázy  
vždycky už budeš vidět v nich  
hlohy ze dvora v Kartouzích

Po mojí levici pokojně usnul vrah  
usnuli andělé ve hlohu korunách  
a ty už taky spíš které jsem svoji touhu  
schovat se pokusil do básně o hlohu

26

\*\*\*\*\*

74. Zlíbilo se Bohu  
nechat vyrůst hlohům  
zlíbilo se Julianě  
ve váze se dívat na ně  
a já až se ven dostanu  
zlíbám Julianu

Labutí píseň

75. Monotonní můj intinerář posledních let.  
Jakoby už jen s eskortami  
měl Čechy uvidět.  
V Klášterci nad Ohří na římse  
spatřil jsem Pannu v elipse  
paprsků zářivých.  
Nepomodlit se byl by hřích.  
Z chomutovského jel jsem soudu.  
Poslední léta rodnou hroudu  
vidím jen na eskortách.  
Ach.  
Však kdybych přistál třeba v Orly  
ta záře světla od mandorly  
navždycky by mě minula.  
A úsměv taky neviděl bych,  
který na duši Jirka Tichý  
hodil mi jako horké cíchy.  
Nepomodlit se byl by hřích.

76. Komenský po požáru v Lesně  
jevil se možná lidem směšně  
ne však mně který v říši stínů  
tajně se učím latinu

77. V říjnu pojeděš do Vydří.  
V zářivém podzimním tom dni  
popros Panenku Marii:

Zahub tu stvůru hydří,  
dřív než nás pohltí.  
Nedej nám zahynoutí.  
Bělostná perletí lastury  
na hrdlo stoupni nestvůry  
a zašlápni ji do temnot,  
zabij už nestvůru!  
Veselá pak se bříška not  
natřásat budou na kůru,  
radostně jich nožičky  
poskakovat po varhanách.  
Ach, Panno Karmelská,  
rozdrť v prach  
kreaturu hydří.  
Modli se v Kostelním Vydří.  
Popros, ať svatá Panna  
leviatana zmaří.

78. Moře Ti ostrov odplavuje  
v půlnoční Suécii  
já suicidálně v Čechách žiji  
uschlé mi kvetou hortenzie  
ve Valdicích na sklonku září

27

\*\*\*\*\*

Ubývá milovaných tváří  
veselé ghetto je v diaspoře  
jak lampa která hoří spoře  
jak lampa se staženým knotem  
my zbylí žijem neživotem

Uschlé jen kvetou hortenzie  
skončilo září zima mi je  
v Čechách kde suicidálně žiji  
moře Ti ostrov odplavuje  
v půlnoční Suécii

79. Když dorazil do Montrealu  
vypitý jako býval tu  
zjistil Brabenec k svému žalu  
že Wilson bydlí v Torontu

80. Těžko píšu bez Brikciuse  
útržkovité jen a kuse  
těžko zde žiju bez Evžena  
toužím po něm jak byl by žena

81. Neplavil jsem se po mořích  
a přece sedím v lodi  
nade mnou nebe ve mně hřích  
dva věrní lodivodi

Namísto stěžně vztyčen kříž  
tak pořád doufám že mě něžně  
nad vodou podržíš

82. Nad Valdicemi krouží rorýs  
dekadentně jak Huysmans Joris  
cítím se tady ba ba  
cítím se notně la-ba

Když rozhlédnu se mezi vězni

člověk mi nijak hrdě nezní  
spíš rozplizle a trochu vágně  
ačkoliv sedím přímo na dně

83. Každý snese co unese  
tak mu i Pán Bůh bere míru  
lepší být tady v klášteře  
než na Sibiři v monastýru

84. Nenapadá mě žádný rým  
který bych poslal za Starým

Kdysi chtěl odjet až v té době  
kdy by se vyhnul záhubě

Mám tomu rozumět jako vzkazu  
že jsem tu uvíz v kremelském mrazu?

85. Ach nejsem nejsem Oscar Wilde  
víc než pero sluší mi vidle

Jak mrtvé mouchy v kalamáři  
balady moje o žaláři

28

\*\*\*\*\*

86. Na chvíli vítr co vane kam chce ztich Labutí píseň  
skrytý je Bůh jenž čeká v hostiích  
ještě ne krev v kalichu bílé víno  
k oltáři letí prostáček Kupertino

87. Nevím zda svítá nebo tmí se  
zase byl proces s Ládou Lisem

To druhé bude platit spíše  
ve vazbě drží Danisze

88. Zetlelou přikryti korouhvi  
odpočívají čeští lvi  
dvouocasí

Snad ani Slavík už si na ně  
při šepsování nevzpomene  
asi

Aspoň on kdyby obrys šelmy  
štetcem poněkud rozechvělým  
na plátno vrhal

barbar Otakar

89. Ve vzpomínkách se Praha mi  
šedivým pustým městem stává  
v místech odkud jste odjeli  
na mapě roste bílá tráva

Šedivou vidím ji s bílými skvrnami  
jak leprou stiženou  
Brzy už Bondyho vlci s hor  
do ní se přiženou

90. Ani heřmánek ani rum  
mýtické datum  
před lety naděje spása v tmách

je na dosah  
Nebude Zajíčkova underlika  
rok Amalrika  
začínám v Kartouzích  
Ani heřmánek ani líh  
ani líh ani rum  
podivné teritorium  
v kostele sv. Bruna  
prázdné je tabernákulum  
z Minkovic přijel Gruntorád  
neblahé orákulum

Pije čaj s Waltrem  
za zdí je jejich cela

Rok Orwella stojí před katrem  
31. 12. 1983

91. Na nebi světlo nevidané  
nad kmeny oliv luna plane  
co v Písmu psáno to se stane

Po vlně horká slza kane  
roucho beránka urousané  
dlaněmi svými osuš Pane

\*\*\*\*\*

Spí apoštoli v Getsemaně  
Kristus sám usmívá se na ně  
do ticha tiše zazní Amen

92. V úzkostech volal jsem Beránka  
těsná je moje skořápka  
v neklidu nocí v hrůze dní  
prosil jsem ať ji uvolní

93. Genius loci zřejmě mi  
vnuká zde pocit barokní  
Mají mě v moci dobře vím  
ještě rok zbývá a pár dní

94. Modlím se k zemským patronům  
ďábel ať opustí náš dům  
Svatý Václave s bábou Ludmilou  
spas svou ubohou zemi spanilou

95. Ledové svírají srdce kry  
kéž je to jenom mimikry

96. Což nutně když se básník dusí  
exodus následovat musí?  
Labuť divný pták zpívá umírajíc  
přece stejně krásně z naší strany hranic

97. Saranče z Apokalypsy  
Iritovalo tě kdysi  
Ominózní dnes padá stín  
Na štěnici skrytou pod listím

98. Zařvala triumfálním rykem  
šelma nad mrtvým Amalrikem

Však v roce osmdesát čtyři  
povodeň k božím mlýnům míří

K poslednímu se strojí reji  
kremelské maškary Andreji

99. Podivně odešel básník Holan  
na státní útraty pochován  
a jejich ústy chválen  
V dobách kdy bez pocty je spálen  
František Kriegel a navíc - ach -  
šakaly z hrobu vyhrabán  
na Olšánách Jan Palach
100. Dnes stejně jako před lety  
vytváří Nepraš skelety  
Jen oživit je nechce on  
moudřejší než byl Pygmalion
101. I se starým dobrým Lombrosem  
praštilo by to tady o zem  
Naštěstí není vidět duši  
bohatě stačí tvary uší

30

\*\*\*\*\*

102. Jilmy porostlé břechtanem Labutí píseň  
v korunách dubů jmelí  
veselejší se nestanem  
proč bychom smutní být měli

Na kůře olší choroše  
ve stěnách domů plíseň  
minuly prchavé rozkoše  
hlubší nás svírá tíseň

Zas pruty mříží na oknech  
a ruce v pouta dané  
to abych aspoň v těchto dnech  
sepjaté měl je Pane

103. Ví v Pelhřimově kdejaký buran  
Křemešník zbourají našli tam uran

Vyslyšet přání ať Pán Bůh dá mi  
aby hi našli pod Hradčanami

104. Skrz mříže slyším přes tu dálku  
na nebi vytí vlkodlaků  
Ze slunce vyskakují štíři  
začal rok osmdesát čtyři

105. V naší rodině ponuře  
tíhmem k životu v klauzuře

Mou tetu dali Moskali  
k svatému Janu pod skály

Když mne pak zavřeli řekla ach  
to odsedí na žiletkách

Tak nyní - k.....u mnich  
vzpomínám na ni v Kartouzích

106. Napřekážku melu pantem  
jsa ve všem jen diletantem  
noční pak mám z toho můru  
jak mne uvítá můj guru

107. Olej nalitý na zátoku  
Lvíce uléhá v půli skoku  
Gesto pohladí něžné letmé  
Ametyst tiše žhnoucí ve tmě

108. Anděl smrti si prohlíží  
skvrny na veřejích

Jako okov se pohřížil  
do studně duše hřích

Slunce za mrakem schoulené  
pozlatí jeho lem

Hříšník si smutně vzpomene  
na věčný Jeruzalém

Duha se klene na nebi  
a z mraku jemně mží

31

\*\*\*\*\*

Někdo chce štolu políbit  
V okénku pod růží

109. Pročpak nu říkáš vole  
ontologické pole?  
Tolik jsi zblbnul z láhve  
že se bojíš říct Jahve?

110. Po letech jenom noční můra  
vidina snová dnešní děj:  
Honzovi Staňkovi ze Žižkova  
uprostřed klášterního dvora  
své básně povídám.  
Naslouchá mi ten hráč a zloděj,  
já cítím se jak Mandelštam.

111. Na křídlech andělé ji zvedli  
Azuru nebe do klína  
Duněly bubny zem se chvěla  
Ermitáže se třásla stěna  
Žíznivě mohyla slzy pila  
Durmany stíny fialové na  
Alabastr vrhly

Monastýr potemnělý ve stepi kurhany

112. V bělostné říze  
biskup Vrana  
věří tak jak mu věří strana  
než trochu je mi s podivem  
že při mši svaté místo křížem  
nežehná srpem a kladivem

113. Líbánky vzaly konec zlý.  
Svatbu jsme měli u Lojzy  
a slavili ji bujaře  
tak jako v Čechách, ach.



Pár týdnů na to Plasty lízli.  
Spadla klec.  
Tehdy řek Padrta mojí ženě:  
Revolucionáře  
jste si vzala přec,  
tak netvařte se tak vyděšeně!

114. Mí spolužáci  
naplno vědou žijí.  
Čtu jejich statě slzu na kraji,  
čtu jejich statě slzy na líci.  
Mršky kunsthistorici,  
však já se s vámi srovnám!  
Mříží geometrii  
po léta pilně zkoumám.

115. Apokalyptické saranče  
kousalo Hanče  
kousalo Zajíčka.  
Jakoby pořád mělo málo  
teď asi do mne už se dalo:  
něco mi žere vajíčka.

32

\*\*\*\*\*

116. Tuší snad jenom Amnesty Labutí píseň  
v jakém zde žijem neštěstí

117. Obklopeni nenávisť  
Deum tamen laudavisti  
i já věze v bezpráví  
Deum tamen laudavi

118. Profesor Černý studoval v Dijonu,  
já hodně moudrosti  
utopil v demižonu.  
Profesor Černý studoval lyceum,  
to už nedoženu,  
natolik mám rozum.

119. Inženýr Jirous  
chtěl si změnit jméno,  
procesem s Plasty zhanobeno  
mu připadalo.  
Zamítli žádost na národním výboru.  
Ta žalost!  
Však jeho rodinu to nezdolalo.  
Rychle se Maruška potvora  
vdala za fízla z Tábora  
či snad on - estébák -  
vzal si tu potvoru.  
Tak, milý bratrance.  
Tolik trampoty selského rodu  
původem z Rybovy Lhoty  
Jirousů ze Želče.

120. I.  
Vzpomínka zastřena přes času dálku:  
má matka hází cigarety  
na korbu nákladáku.  
Padesátých let detail tklivý.  
To do neznáma odváželi  
kněze ze Želivi.

II.

Tyhle verše jsem zkoušel napsat  
už tenkrát za Jihlavou.  
Starý byl u toho se svou milou.  
Kde jsou ti nešťastníci?  
A zdali Helena růže má  
co jsem jí tehdy vystřílel  
na pouti ve střelnici?

121. Pavel Wilson je za vodou,  
za vodou hlubokou s Helenkou,  
Helenkou Wilsonovou.  
Paul Wilson je za oceánem,  
s námi je tady asi ámen,  
už asi, ouvej, ámen.  
Za mořem Wilsonovi jsou,  
ouvej, jsou za mořem,  
my už to tady doořem,  
v pokoře doořem,  
pak umřem.

33

\*\*\*\*\*

122. Vidím že píšu o pekle  
matně špatně a rozvlekle  
ctižádosti mě svatí chraňte  
aspoň si nemyslím že jsem Dante

123. Kdybychom uměli být sami  
jenom se svými modlitbami  
  
ale je Bože je mi líto  
modlit se nemůžu neumím to

přece mou prosím neodmítej  
oraci stručnou: miluji Tě

124. Jen to nutkání k oběšení  
nikdy mi asi nezevšední.

125. Osud byl ke mně asi drsnej  
Voják mi zmizel v Manhattanu  
minuli jsme se se Sandersem  
co nestih jsem už nedoženu

126. Teď Pán Bůh hubí jilmy  
po nich půjdeme my

127. Chystají pro mne vyhnanství  
nu proč ne  
nebeské panství stejně mi  
nikdo z nich nevezme  
  
Určují pobyt  
jsou to bloudí  
kde budu bydlet jenom Pán Bůh  
nakonec rozsoudí

128. Svěcenou rosou postříkána  
je noc.  
Pán Bůh svou ukazuje moc  
stmíváním, tmou a svítáním,  
Nezbořitelně ční stěny kostelů.  
Modlicích mlýnků větrolamy  
krajinou humen volně vlají.  
Pot lidí čpí.

Kouř stoupá k nebesům.  
A něčí ruka laskavá  
pohladí spící dům.

129. V mrazu se chvěje ztuhlý lůž,  
bílý je dvůr i bílý hnůž,  
přestala šustit křídla mūr  
okolo lampy, padá sních.  
Modrý líh hoří pod kulmou,  
železa v tmavých kadeřích  
vlasy v prstýnky zavinou.  
Vzpomínky ach na duši mou  
dolehnou zase večer ztich  
jen prach na prázdných policích  
trochu se zdvih jen trochu zdvih  
jak v polích větrem sních

34

\*\*\*\*\*

130. Cibule kostelů zlátnou a zrají Labutí píseň  
Slunce se sklání k máji  
ptáci se vracejí sedají na věže  
letěli kolem papeže nemocnou Itálií
- Ještě rok tedy prožiji  
pod krutým nebem Kartouz  
04826 Jirous
131. U Telče v kupce sena  
byla jsi moje žena  
vzpomínat na to měl bych vkleče  
v době senoseče
132. Trpělivě Bůh na Kartouzy  
sesílá jaro vedro mrazy  
vděčím mu za to tiše se modlím  
rok co rok Pán Bůh posílá podzim
133. Na plácek k svatému Mikuláši  
anděl Bondyho od Slunců snáší
- převazuje mu ruce štolou  
zdobí mu čelo gloriolou
- v ztemnělé záři Bondy ční  
nad střechy Prahy barokní
- krvavé kapky z jeho skrání  
kloužou po mikulášské báni
- hejno holubů krouží v mracích  
nad nenadálou adorací
- buší Vltava do jezů  
Ó Bondy! Ó Bože! Ó Jesu!
134. Proč já nejsem pyromanem  
srdce měla bys jak plamen  
jako oheň z dračí tlamy  
hořela bys jak vích slámy
135. Ptali se svaté Cecílie  
na nebi andílci

Opravdu se Ti líbí  
jak hrajou Plastici?

Za to jak krásně hrajou  
za jejich Pašije  
Pán Bůh je zvláštní branou  
do nebe vpašuje

136. Tak vetknuli jí do drdolu  
hřebínek z želvoviny  
a zatlačili víčka dolů  
Odpusť nám Pane naše viny

Kolem rukou jí ovinuli  
růženec průsvitný  
pomodlili se a zaplakali

Odpusť nám Pane naše sny

35

\*\*\*\*\*

A hudebníci zafoukali  
do plechů mosazných  
do jámy hroudy naházeli

Odpusť nám život samý hřích

137. Píše mi žena v dopise:  
zase zavřeli Ládu Lise  
Vašek je doktorem v Toulouse  
výstavu má tam Slavík  
s radostí v jedno spleten hnus  
pěkně to Pán Bůh navlík

138. Za údolími lesy  
jinde než kde jsi nejsi  
v dálce kde modré hory

memento mori

daleko dál než Kartouzy  
ve městech cizí rathauzy  
daleko za obzory

memento mori

vlaštovky čápi rorejsi  
nedoletí tam kde Ty jsi  
za zdmi stěnami dvory

memento mori

nad mořem vlhké útesy  
blíže než tam kde teď pro mne jsi  
lodě plují a vory

memento mori

139. Bělejší je nad beránka  
bílá kolem něho záře  
ustrašeně před ním blednou  
našich mučitelů tváře

Ty kterýs měl korunu s trny

ustrň se nad námi

Zatřpytí se ciborium  
bílým zatřpytí se světlem  
posil Pane naši víru  
před ukrutným spas nás peklem

Ty kterýs měl v rukou hřeby  
pomoz nám potřebným

Zlaté světlo nad monstrancí  
do nebe se zářit vrací  
vzhůru míří naše srdce  
k modlitbě se tisknou ruce

Ty kterýs visel na dřevě  
zachraň nás věrné

140. Čtu Julianin dopis v tichu  
Nikolaje zvou do Lutychu  
jako by prý i mne tam zvali  
(s Nikolajem jsme fúzovali)

36

\*\*\*\*\*

Běda! královna Fabiola  
marně nás marně k sobě volá

Labutí píseň

141. Na hřbitov v Hrochově Týnci  
nesmějí cizozemci  
nelehne si tam za zdí  
Otakar Slavík navždy

Pusté je Týnec město  
pusté až z toho mrazí  
nenajde se tam místo  
pro Otakara za zdí

Smutné je město Týnec  
smutné k neutišení  
místo pro Otův věnec  
nikde tam nikde není

Zvonek tam nezaklinká  
nad rakví Slavíka  
nedá mu Týnec sbohem  
nad jeho čerstvým rovem

Jinde ať v Evropě spočine  
jen v Týnci ne jen v Týnci ne  
leda po letech v rodnou hlínu  
lehne si inu jak Martinů

142. 1.  
Na poli lilií  
milá a milý  
plevel pleli.

Lilie se k nim nakláněly  
sami v té běli zůstat chtěli.

Svatební zvony v dálce zněly

za lesy za údoly.

2.

Milá a milý  
vlezli si do podpílí.

Na hromádku pak šaty kladli  
nad nimi svlékaly se klády.

Piliny na ně padaly  
jak se tam milovali.

3.

Milá a milý  
nad hrncem stáli s povidly.

Povidla tajemně bublala  
milá milého milovala.

4.

Pod pivovarským komínem  
objímal milou kolem ramen  
milý.

Řekla mu milá:  
Tak mě pohlad',  
cítíš, jak voní slad?  
A tiše pivo pili.

37

\*\*\*\*\*

5.

Plazí se podzim podle vod.  
Na hrázi rybníku milý s milou  
pláčou nad láskou utonulou,  
uvízlou ve vrších.

A v mracích studí první sníh.

143. Důstojníku,  
hlavně abys  
nezapomněl na cannabis!  
Neboj se, řek Ducháč,  
činný orgán zvůle.  
Hned pod schody s půdy  
strčím mu chebule!
144. Na chvíli jednorožec zdržel se u studánky,  
královna Gwendolyna v habrovém loubí  
na něho se dívala.  
Zatímco pil,  
lilie zlatohlavá vyrostla pod kopyty.  
Polední vánek sebral z jejího květu pyl,  
královna zachvěla se,  
když vůně dostihla ji.  
Pak mrak se rozptýlil  
a všechno bylo jak dřív:  
mýtina prázdná,  
na vodě tkvěl vychladlý odraz habroví.
145. Z úst věřicích se pára sráží  
a slova stydnou na vitráži  
tvoje řeč budiž ano ne  
nechtěj to po nás Domine

146. Sv. Martine, přimluvče mocný,  
 tys líbal rány malomocných  
 já mám nemocnou duši, víš?  
 Zdali ji také zahojíš?  
 Sv. Martine, vojáku,  
 pomoz mi, pomoz žebráku.  
 Sv. Martine z Tours,  
 zbav mě nočních můr!
147. Doktor Labský si po cestě  
 říkal v Prodané nevěstě.  
 Potkal ho Eugen Brikcius  
 zvědavý co čte za opus.  
 Filosof vyřkl tuto súru:  
 Pane kolego, tak je to,  
 pohleďte na tu partituru:  
 konfident napsal libreto,  
 hudbu pak syfilitik.  
 Národní naší opery  
 pozoruhodný vznik!
148. Pod hlohem odváděli mne  
 když jste mizeli v bráně  
 Františka ještě mávala mi  
 teď už jsme zase s Bohem sami

38

\*\*\*\*\*

149. Začal jsem s André Bretonem Labutí píseň  
 snít o skleněném domě  
 teď na ambit zalitý betonem  
 dívám se z okna skromně
- V ambitu rackové chechtaví  
 křičí já svojí trýzně  
 nikdy už asi se nezbavím  
 světový surrealisme!
150. Rorate coeli desuper,  
 andělských slyším šustot per,  
 od křídel vánek cítím vát,  
 končí noc, nemusím se bát,  
 bát se a zoufat.
- Rorate coeli desuper,  
 povětrí svěží bez příšer,  
 kreatur, moci nečisté,  
 zas andělé se mnou jste  
 ve světle jasném.
- Rorate coeli desuper,  
 starostí od nás odeber  
 jako to děláš s každým dnem,  
 v modlitbě vděčné zůstanem  
 před úsvitem.
151. Vaše duše se k Bohu vrací  
 já slzím nad svou dedikací  
 tak je mi líto že jste ani  
 nepočkal na mé věnování  
 5. 7. 84
152. Pokaždé když jsem v klauzuře

někoho zavřou a někdo umře  
teď Bedřich Fučík má kmotra Benka  
membrána ráje chvěje se tenká

153. O milost Pane Bože prosím  
pro všechny pro nás které Tvůj Syn  
zachránil svojí smrtí kříže  
volám Tě vroucně skrze mříže
154. O nebe prosím Ježíše  
pro mučedníka Závíše  
do rukou jeho prosbu kladu  
za mučednici Miladu
155. Po třetí vlaštokám zaroste ozobí  
z kláštera vylezu svět venku ozdobím
156. Přinesu lilii  
Bondyho Julii  
do domu nad Sluncovy.  
Julie políbí mne: Vítám vás, Magore.  
Pohnuté odpovím jí:  
Laudemus Deum ore,  
Cartusium egressus.

39

\*\*\*\*\*

Spláchneme pivem hnus,  
cerevisiam bibamus  
cum lauro pinpinellaquae  
Kéž se mé latiny  
Julie nelekne!

157. Tři dny před svátkem sv. Anny  
byli Poláci amnestováni  
Jacku Adame bratři v Kristu  
zdravím vás dosud arestovaný
158. Hovězí porážky nářek zní z jatek  
za vršky za moře Brabenec utek  
potají v hospodě zahraje muzika  
Brabence za vodou už se to netýká
159. Smutná je holka když chlapa si vezme  
co pořád sedí co pořád je vězněn  
jakápak láska když chlapa má v Kartouzích  
jednou tu holku ho milovat omrzí
160. Na nebe vystoupil Salvator Dali  
po boku stanul své krásné Galy  
kéž by ho láskou Bůh zahrnul  
jak na zemi jsme ho milovali
161. Sub tumul tuoso coelo  
Sancti Brunoni crista  
scaeneria fuit ista  
hodie crepusculo:  
  
Vidi heu ciconiam  
cum candidis vere alis  
Sonectus mea advonit iam  
tempore autumnali
162. Den po Panny Marie Nanebevzetí  
myslím na Tebe jak Ti je



a co dělají děti

Moje láska, má naděje!  
Nic zvláštního neděje se tu  
jen večer asi  
jak včera na javor v ambitu  
přiletí konipasi

163. Každý básník tvoří jak umí  
říká Bondy a ten tomu rozumí  
ti druzí píší na Dobříši  
dobře jim tak  
já formou ich  
klášter proslavím v Kartouzích

164. Panenka Maria snad už je pomstěna  
Mariana Zajíčka vyhodila žena

Ekumenismus pak zazářil v nevídané nádheře  
našel Marian si azyl u boranů na faře

40

\*\*\*\*\*

165. Nějak už se mi kreatury Labutí píseň  
příčí strkat do literatury  
zdá se mi potom že jsem jejich  
raději píšu o andělich

166. Jestli mě ještě po páté  
nedopustí Bože líznou  
dopřej mi aspoň ve vazbě  
setkání s Františkem Líznou

167. Ve vykropeném domečku  
svěcenou vodou  
čekáš na mne, můj miláčku.  
Ovečky na obrázku jdou  
jedna tam a dvě nazpátek.  
Taks mi to řekla kdysi,  
anděli kuchyňský.  
Holčičky tiše spí,  
do jejich dechu mísí se  
poklidné chroupání.  
To beran spásá pod okny  
rozkvetlý heřmánek.  
Tak nějak zlatý věk  
vypadal asi.  
Odkud má přijít spása?  
Modře se leskne forma  
beránka nade dveřmi.  
Odlesk Beránka na nebi,  
v kterého věřím.  
Ostříhal pastýř nebeský  
stádo v svém ovčinci.  
Náruči jeho ochranné  
v pokoře vás tři  
svěřím.

168. Už Petra Brodského zbavili souhlasu  
že moji manželku dovezl před basu  
  
Nesmí už statut mít duchovní osoby  
že moji manželku vozíval na soudy

Světská moc dala mu zahulit citelně  
o peklu může snít topí teď v kotelně

169. Už vědět nechtějí  
holčičky z Francie  
už se nic neptají  
jak mi tady je

Už na mne nemyslí  
holčičky z lycea  
už jsem je omrzel docela

Řek nebožtík Villon  
kdeže loňský sníh  
teď francouzská skáče láska  
po jiných zajících

41

\*\*\*\*\*

170. Vznese se zástup andělů  
nad zemi Angletterre  
zpěváka Johna přivítat  
rytmickém svistem per

V úzkostném srdci Evropy  
bolestně šumí splav  
Vltava Kampu kolébá  
Lennonův kenotaf

Veškerá země orbita  
slzami žalu obmyta  
to z očí svaté Cecilie  
zármutek na zemi se lije

171. I zavál Janu zoufalou  
vítr do města Buffalo  
a druhou Janu vítr zavál  
až kamsi za Montreal

Neb manželé i milenci  
po světě jako brabenci  
se rozlezli v těch dobách zlých

172. V doslovu čtu ke Stevensonovi  
Starého slova o smyslu oběti.  
Nu, a co v cizině, jak je Ti?  
Cítíš se tam spíš doktorem  
Jekyllem nebo Hydem?  
Ty u whisky, my nad pivem.  
Čím scházíme, tím zajdem.

173. Markétka po biřmování  
ve valdické stojí bráně  
já však nejsem jaksi k máhí  
přijela sem za mnou marně

174. Hora svlačcem omotaná  
Řeka pláčem naplakaná

Pole souvrať obepíná  
na mukách se Kristus vzpíná

Snop povřísllem převázaný  
hrob hroudami zaházený

Svíce plameny protknuté  
srdce ztýrané ukrutně

Ústa sevřená trpkostí  
mráz zahryznutý do kostí

Kostely křížem probodené  
nebe oblakem zakalené

A oči hrůzou vytřeštěné  
hořící nápis přečtou v stěně

175. V té krátké chvíli usínání  
než spánek padnul na víčka  
vzpomněl jsem na Jana Zahradníčka  
co musel milá snést

42

\*\*\*\*\*

Proti němu je naše bolest  
jen malá maličká

Labutí píseň

A tak když krátce po klekání  
ustýláš postel holčičkám  
poznáš že jejich modlitbička  
k Bohu se musí vznést

za bolest Jana Zahradníčka  
který se nedočkal

176. Bílé pivoňky začly kvést  
má svatý Hugo sedm hvězd  
sedm hvězd kolem hlavy malých  
lijáky omšelo zlato na nich  
má svatý Hugo lucernu  
umkl plamen v ní

Kartouzy podobné infernu  
v jednotvárnosti dní  
to všechno milá musíš snést  
bolest i naději naději bolest  
má svatý Hugo sedm hvězd  
pivoňky bílé začly kvést  
a rosa chladná na nich

177. Zřejmě je Bože Tvoji vůlí  
abych žil mezi homunkuly

178. K narozeninám dal mi nakladatel  
dřevěnou lžici.  
Z tvrdého dřeva dlabal ji jak datel.  
Že by ta pozornost milá  
na Weila  
narážkou byla?  
Ti revoluční romantici!

179. Kdysi jsi báseň psal  
o koni o ikoně  
pokročil čas a ikony  
děláš už jenom pro ně  
Pryč s ideály mládí!  
Teď Tvoji koně pádí - ech -  
v komunistických Květech.

180. Zpívaly balalajky z tajgy  
v ponurém mollu g  
když jasnozřivě z okna dolů  
vrhl se Karel Teige
181. Chuť nemám ani inspiraci  
psát o tom nad čím tiše zvracím
182. Funus byl pana Reynka  
Básníci se svící?  
chodili na ofěru
- Tenkrát jsem ztrácel Věru  
a miloval se s Danou  
vdanou

43

\*\*\*\*\*

Se svící na oltář  
šel Jiří Kolář

Někde tam stál  
i Bedřich Fučík  
a Juliana  
žena moje příští

Už se mi všechno v jedné tříšti  
v jediný slévá hřích

Hosana

183. Když uléhají beránky  
za obzor na západ,  
půjdeš Fiantiško taky spát.

Když vítr který pásl je  
ulehne na souvratě,  
zavřou se oči Martě  
usne a spí.

A andělíčci přiletí  
na čela postýlek.  
Vůně dne rozleží se v snech  
a s vůní noci promíchány  
obalí něžně usínání.

A zahrady se naplní  
rosou a milostí.  
Svěceným zrním ptáky, v hnízdech  
andělé pohostí.

44

\*\*\*\*\*

V Í T K R E M L I Č K A

a u t e n t i c k ý k u l o v á t o r

"... a je-li ve mně alespoň částička jedinečnosti, potom jsem nádherný."  
AUTentický kulovátor

\*\*\*\*\*

Zpěv II.

Autentický kulovator  
štukatesky rurmuje  
vytvarčené vyklováčky  
rutosměně šturmuje  
vyzvomlené rachotěky  
vyslvené do lmuna  
vyplatězen AOUI:  
nahlnatá vamuna.

Zpěv III.

Kozí zadky, třeste se!  
Polapil jsem střečka,  
Dal mu třmen a uzdu.  
Polapil jsem střečka, osedlal ho.  
Neznáš lepší jízdu?

Zpěv VI.

Serval jsem z trupů  
půl košíku chlupů.  
Pak přišel večer.  
Holoubek Vrků.  
Z trupu jsem sloupal  
dva košíky strupů.

Přichází váš mocný Pán!  
Mohutný Pán Kozích Zadků!

Psí zadnice, třeste se!  
Přichází váš mocný Pán!  
Slovutný Pán Čubčích Zadnic!

Prdele všech koček, bojte se!  
Přichází váš mocný Pán!  
Vládce Kočičích Prdelí!

Kozy, psi a kočky!  
Neubráníte své zadky!  
Moc vašeho Pána Zadnic  
bezmezná je (nezná hranic).

Zpěv IV.

Ejhle kartáč!  
Vzpuřně mlčí.  
Štětiny z něj  
zlobně trčí.  
Říkám měkce:  
"Přiskoč, drb mě,  
netvař se tak

zpupně, smutně;  
jde to lehce."

Jde to lehce.

Zpěv V.

A: Polap střečka!  
Dej mu sedlo, třmen a uzdu.  
Polap střečka, osedlej ho,  
neznám lepší jízdu.

Pek z nich závin  
ten mámin.

Zpěv VII.

Přišla k Bídě na návštěvu Nouze.  
Ve světnici stála postel dubová.  
Bída s Nouzou nebránily touze.  
Za týden se narodila Chudoba.

Zpěv VIII.

Potkal se Rek s Brokem,  
z uší jim tek maz.  
Nekoukali kolem.  
Polapil je ras.  
Odpravil je rychle.  
Pověsil na drát.  
Teď si mohou malí rásoci  
s Rekembrokem hrát.

(nebo také -  
Jak si rasova děcka přála mít psíky)

Zpěv IX.

Co jsem našel v popelnici:  
z moduritu tanečnici  
nabarvenou temperami.  
Mastné kosti  
také kosti.  
Mastný papír  
také papír.  
Mrtvé kotě nezavrňí

\*\*\*\*\*

PRÁZDNINY V HÁJOVNĚ  
čili  
ŠKOLA V PŘÍRODĚ

Strýček je pan nadlesní  
Splnil mi mé dětské sny

Jedině on mne líbat smí  
Je hezký krásný překrásný

Něžně mě líbá na lýtka  
Má prsty jako jelítka  
A rty má jako uzenky

Je milý jemný hezounký

milostné věty veselé.

X X X

Perem ti píšu na stehna  
vyznání citu dojemná.

Perem ti píšu po rukou  
slovička lásky azbukou.

Perem jsem psal,  
perem jsem psal.  
Nakonec kaňku udělal.

Perem ti píšu po těle

#### NOC PLNÁ TAJEMSTVÍ

Noc plná tajemství.  
A tmou šlo panenství.  
O kameny klopýtalo  
pro sebe si povídalo:  
"Co se stalo, to se stalo."

x x x x x x x x x

z v o n ě n í

(Anně G. a Josefovi T.)

Napodobiti zvonění můžeme prostým provázkem.  
Zavěsíme-li na provázek pohrabáč, navineme konce provázku  
na prsty a zastrčíme-li tyto do uší, uslyšíme velkolepé  
zvonění, jakmile pohrabáč mezi dvěma židlemi tak rozkýváme,  
aby do nich vrážel. Zvuk tohoto zvonění bude krásnější než  
při kterýchkoli zvonech skutečných. Zábavka tato i dospělé  
osoby uspokojí. Také jest možno obdobným, poněkud změněným  
způsobem napodobiti bouřku, úderu hromové či dělové  
výstřely, alo o tom až jindy.

(Nár. listy, 1893)

#### komín k ostatním komínům

vzkazuje vám komíník:  
"Všem komínům vřelý dík  
za to, že i v bouři  
klidné jsou a kouří."

#### co si zpíval básník cestou z města, kde složil svůj úřad

Krajinu zalévá měsíční svit,  
obilí mdle blyští se  
Za kopcem (tam je má vesnice slyším již  
čuby výt.

\*\*\*\*\*

#### Rozhovor v sakristii

Kremlička

biskupova snacha  
hehe hoho chacha  
nechala už toho  
chacha hehe hoho

#### můj deníčku XXXIV.

na obloze slunce svítí  
já mám plnou náruč kvítí

chtěla bych se dobře míti  
v lásce stále žíti

### Jezero stinné

Jezero stinné mlčící sosny vroubí,  
Stříbrná Šavle na vlnách se houpá.  
Ty vlnky byly způsobeny mnou; čeřím  
hladinu rozvážnými tempy. Chladivá  
voda mi hladí krk, prsa,  
břicho, boky, panenský klín i záda.  
Obrátím se již ke břehu? Ano.

### Po půlnoci III.

Ó, jak jsem tichounký! Ó, jak jsem plachý!  
Běžím podél řeky, chodidla se jenjen dotýkají  
orosené trávy.  
K lesíku už to není daleko. Vyplaším srny  
ony mne též.

### noc s lemury

Podél milky usínaje  
čílko skryl znoj;  
lačných lemurů šerý roj  
z hrudi úkoj saje -  
svist a šustot ve větvích,  
šeptání. Též tichý smích.

### Po půlnoci II.

Sice jsme se stínem zůstali spolu,  
avšak náš vztah již není tak upřímný  
s průzračný jako dříve. Přes den se toulá  
kdovíkde, takže ho nevidím třeba celé  
odpoledne.

Nedávno přivedl své přátele.  
Seděli jsme v tichu až do svítání;  
ani jsem si nevšiml, kdy přesně odešli.

### X X X

Harapanna harapanice se dotýká,  
s krumpáčem kope motyka,  
havran usedá k vráně.  
Svou trubku hledám marně.

47

\*\*\*\*\*

### marie

marie. marie.  
jméno začíná jako matka  
R prst vztyčený k nebi je a a nakonec  
vrátka do ráje

marta se jmenuje moje matka  
do ráje vedou jen jedna vrátka  
ke kterým drží klíč marie.  
tak marta nebo marie?

### nejisto

potrhlych stínů rej  
ve městě mužů žen  
zní nocí sten  
zní nocí haló! a hej!

zní nocí hvizd  
myš? nebo pták?  
tak či tak  
obratme list

Kremlička

džbán (manželům Křížovým)

já nápojů bezvadná schrána jsem pyšním  
se zahnutým ocasem  
co ve mně končí a začíná  
je přednost má i slabina

bojím se bojím přijde den  
který zná samotný Pán Bůh jen  
kde moje krása zvonivá?  
dítě se vrací bez piva

rozpaky

začátečník s konečníkem  
vesele se bratří,  
prostředníček mlčky zírám:  
komu vlastně patří?

píseň malé smrti

sobě pro radost  
maso měním v kost  
po určitém čase  
z kosti maso zase

těhotný myšlenkou

pokojem honí se divoké věci -  
to ale přeci nemůže být!  
zběsilé věci uzavřu v kleci.  
tím navrátím do pokoje klid.

u piva II.

povídala jedna bába  
že mě přejede  
že to dělá strašně ráda  
byl jsem bez sebe

povídala Na moment  
Madam pohoní  
vodnesla mi instrument  
hrom do ní!

jsem pánem; pánem jsem?  
ó pravdo jméno jmen  
ach! stínů kolotoč  
a myší v trávě hvízd  
nevnímám jen když moč  
pouštím svou pravdou jist

návrh činnosti

díru lízat? polykat větry?  
střepem zacpi lízej střep  
nebo ne až noha kopne  
zasekni zuby lízej krev

hned bublá huba jinou řeč

mé štěstí

je štěstím  
v naší zemi žít  
v naší zemi žít  
to štěstí mít

kauzalita

poslouchejte dobře, holoto!  
je-li toto mámou tohoto,  
co bylo tátou potom?  
popřemýšlejte o tom.

na otázku odpovíte sami:  
táta mámou táty, máma tátou mámy. a lze  
to říci o všem? pochopitelně, ovšem.

Nokturno

nebe se pomalu ke světlu navrácí. abych  
nezaspal nějakou legraci  
na měsíc koukám. a čekám.  
občas si sáhnu někam.

Rozmluva hlíny a hrnčíře

uznej, že mohu ti darovat tvar.  
a snadno. hlíno, nelži!  
máš pravdu. jenomže žár  
mne nadlouho přinutí ke lži.

\*\*\*\*\*

Kremlička

x x x

Chceme-li se ztratit, čeká nás poměrně  
obtížný úkol.

K provedení této nelehké úlohy je totiž  
nevyhnutelné sejít z cesty,

která je nám známá; vine se rozkošnými  
lučinami, jež později přecházejí v úrodné  
role. Na obzoru se tyčí zřícenina



povědomá z poštovních známek.

přání

dvě koule šedá zjevení  
spatřil jsem ve snu čarovném  
kterak se v hlubině vznášejí  
i já

jak prapodivné souhvězdí!  
jen já a koule tajemné  
nemám se snových přeludů bát?  
tak dál

jen žádný strach jen žádný strach  
dva hlasy šeptly duši mé  
bezvadný obsah slibuje tvar  
sud' sám

ve chvíli jako oka mžik  
odkryly nitro dokořán  
kéž byste mohli spatřit též  
ten div!

x x x

Bez sebe se neobejdu.  
Jsem prámem x kapitánem,  
starým hadrem, také pánem  
převlečeným za obejdu.

x x x x x x x x

49

\*\*\*\*\*

E G O N B O N D Y

o p o č a s í

(básně z let 79-82)

Jdou dlouhou cestou jdou  
úzkostí jedna za druhou  
od Prahy do Vietnamu  
na levou i pravou stranu  
jdou dlouhou cestou jdou  
vzpomínky jedna za druhou  
každá přináší píseň svou  
dlouhou ach předlouhou  
od Starého města na Malou Stranu  
čím se jen po té cestě stanu  
dlouhou jdou cestou předlouhou  
a vláčeť blátem duši svou  
maj tebe svojí předlohou  
už nepřekonáš míli stou  
ode Dvou Slunců ke Hradčanům  
jak pořád jsi měl ještě v plánu  
jen dusným kouřem zaplanou  
svou písni málo příjemnou  
a jdou a mají zelenou  
jdou dlouhou cestou za tebou

krávy jdou mlíko pod vodou  
chtě nechtě hudláš píseň svou  
v které je nechtě tolik klamu  
vzdor všemu nejlepšímu plánu  
a dozadu tě odvedou  
a tam budou chtít duši tvou

4. 3. 79

Mé malé srdce  
chvěješ se čím dál více  
ačkoli máš být už svobodné

Tiskne tě v ruce  
už přes půl měsíce  
pánbůh od toho dne  
kdy jsi prudce  
prasklo jako ta svíce  
před tím než ve tmě utone

31. 3. 79

Ono se to moc pěkně říká že se nedá nic dělat  
a že nic nemá smysl  
A vysmívá se těm  
kteří aspoň špendlíčkem hrabají  
Moc nás chce mít bez vzdělání  
bez zájmu bez vědomostí  
protože pak jsme bez iniciativy  
Moc nás chce mít v hospodě u piva  
se střídáním holek jak špinavého prádla  
je celá nadšená říkáme že nic za nic nestojí  
To je vítězství moci  
Sem tam si zabrnkat na kytaru

50

\*\*\*\*\*

Bondy

přehrát si pásky Plastiků  
vzpomínat na Hutku  
to vytváří pocit že něco děláme  
- a skutek utek

(pozn. z prosince 81:  
a už i za to zavírají)

1. 4. 79

Kolaboranti mladí  
potichu housličky ladí  
v klubech mládeže

Kolaboranti staří  
v drahejších podnicích paří  
ale taky jim to nevrže

jaro 79

Se smrtí vstávám se smrtí usínám  
a nejsem v tom sám  
Tisíce mladejch je na tom zrovna tak  
můžem asi čekat jen na zázrak

Přilétlo jaro zdaleka  
a všude bylo plno touhy  
a já se koukám zamyšlen  
v parku na hovno pouhý

jaro 79

Vidím nejlepší lidi této generace  
dokončovat akorát povinnou školní docházku  
vyhýbat se práci  
dělat noční hlídače  
sedět u piva  
na lásku nedbat  
Vypíchali jim oči  
rozbili ušní bubínky  
zpřelámali hnáty  
a oni dál seděj a žijou  
pro svý mládí ještě nezničitelný  
teď jim vybourávají mozek  
do míchy serou punkci Mladýho světa  
a voni seděj dál a žijou  
ale naprostý kriplové  
na vozejčkách  
sotva se dohrabou k tomu hltu  
dyť maj mozek rozsekanej  
zbejvá jim žvást a nic nedělat  
A zatím se usoplení  
prací celí upocení  
ženou televizní skřeti  
co pracujou pro svý děti

jaro 79

51

\*\*\*\*\*

Bondy

Rozkvetl večer svými barvami  
a ztemnělý den zase utek  
Za každý den je třeba nosit smutek  
neboť je škoda že je za námi  
Bude však věčného dne čas  
kdy se svou minulostí potkáme se zas  
bude den trvající bez konce  
bude nezapadající slunce  
nastane bytí jež se nezkrátí  
a v němž už není loučení  
a láska trvá když jsem v ní  
a divná dívka zpívá ti

29. 5. 73

Sousedé si sedli na verandu a vesele se baví  
Po úmorném vedru přišel noční chlad  
A nikdo nemá bolení hlavy  
zítra ráno zas půjdou pracovat  
A byla nová vlna zatýkání a nová obvinění až na deset let  
Dana Němcová Němec Havel Petr Uhl  
sousedům je to jako cizí svět  
pracující je blažen v korupci a v autě jako vůl

1. 6. 79

Šli jsme se Zajíčkem a s Váňou  
z hospody U Dvou Slunců  
a před divadélkem v Nerudovce  
jsme museli sejít z chodníku  
co tam čekalo "mladých intelektuálů"

Na co jim je že jsou intelektuálové  
když téhož dne kdy byla uveřejněna zpráva ČTK  
o likvidaci celého VONSu  
se tlačej před divadélkem v Nerudovce

Taky jsem dnes viděl plakát divadélka Rubín  
kde nějaký fousatec něco mluví  
- výjimečně bez podobizny bří Justů -  
neměl jsem brejle  
kdoví jestli to nebyl Ivan Vyskočil

Přešlapovali před divadélkem v Nerudovce  
když tam své blbiny zpíval Hutka  
a jakoby nic tam přešlapují zas  
jak vovce  
Zřejmě se nějak musej bavit

Mladí buržoasní snobi  
Martin Němec a básník který se zove Sahara  
mi už před řádkou měsíců vmetli  
že politická poezie politická angažovanost  
škodí umění které se u nás může oficiálně zdravě rozvíjet

5. 6. 79

U Paraplíček  
zasvitlo slunce  
a přišel Magor  
Dvě radosti se slily v jednu

15. 7. 79

52

\*\*\*\*\*

Bondy

Po Karlově mostě choděj Rusové  
už jsou oblečeni dle módy nové  
Naše zem jim patří Dobře vědí to  
roztahujou se tu jak prasklý jelito

13. 8. 79

Není pravda že žijeme pořád stejně  
od vašeho zatčení se všechno změnilo  
Ne že by mrak na nás pad  
ale při každém pivu jste u nás  
není myšlenky která by nebyla vámi seknutá  
Tahle zvláštní vaše přítomnost  
signuje nás čas  
víc než kalendář  
Sere na to pes  
my co nejsme zavření my se máme  
ale není pravda že žijeme pořád stejně  
cosi se změnilo

konec srpna 79

Po dopadnutí hanby

kterou se všichni dávíme  
po rozsudku nad VONSem  
hle -  
byl včera koncert Plastiků  
Nezapomeneme na hanbu  
kterou jsme museli mlčky sežrat  
ale nové věci budou dělány  
svítí nám podzemní slunce  
když to na nebi je nám na prd

30. 10. 79

Mlha - to studené světlo - zahalila celou krajinu  
šel jsem k dalekému královskému hradu  
a neviditelné údolí kolem žilo jenom zvuky  
Tu vyprskl traktor tam zaduněl vlak  
a vysoko vysoko znělo letadlo  
Když jsem vešel do lesa cáry mlhy visely ze stromů  
a kapky vody psaly na listech čínskou báseň  
byl konec roku  
příští bude ještě horší než tenhle

11. 11. 79

Do Afganistanu  
se brzo dostanu  
Když ne hned  
tak za pár let

31. 12. 79

Bylo zataženo  
Dnes vanul toulavý vítr  
po Malé Straně jsem chodil  
a viděl ssutiny po posledním náletu  
Hrad byl jedna hromada  
a bývalou Nerudovkou tekł prudký potok z přerušeného vodovodu

jaro 80

53

\*\*\*\*\*

Bondy

S Magorem si myslíme oba dva to samý -  
ať jsou z toho elitáři posraný

7. 6. 80

Jel jsem dnes do vesnice na výstavu  
Obrazy byly rozvěšeny po stromech  
jako u Invalidních sourozenců  
aspoň dnes SNB nepřišlo  
Zatáhlo se  
a šel jsem k Praze přes Břve  
Sobín a Zličín  
Krajina rozrytá bezúčelnými stavbami  
stromy žrané obalečem  
lidí pucující automobily autokosmetikou  
Začala druhá generace žijící v "socialismu"  
druhá generace obětí státního kapitalismu  
a nemá už v hlavě nic  
než vědomí že to co jí říkají není pravda  
byť by to bylo že 2 plus 2 rovná se 4

Tak daleko to mocní dopracovali  
Výstava byla krásná  
půjdeme tam zítra s Julií znova

5. 7. 80

Drobný déšť nad Prahou  
příšeří ve tři odpoledne  
Židovské město se stahuje do sebe  
a hospody jsou prázdné  
O půl čtvrté Anežský klášter  
zahalený průhlednou mlhou  
prázdná ulice když všichni odešli z práce  
a jen v Pařížské třídě sami Němci  
Budou zavírat krámy

13. 8. 80

### Dva sny

Vystupuji na vrcholek kopce  
Za mnou je zapadající slunce  
přede mnou můj stín  
na rudé pusté zorané hlíně  
sevřené mrazem  
hroudy sotva se drolí  
na vrcholku kopce je les  
až pod něj jde pole  
tam stojí žena do níž se opírá chladné slunce  
obličej zahalený vlasy  
rezavými jako měsíc když ohlašuje vítr  
i teď je větrno  
kráčím  
vlasy jí spadnou z tváře  
je to zelená maska  
je to smrt

- - - - -

Na konci cesty je dům  
nad jezerem zeleným jak nějaký ten smaragd  
a k tomu jezeru a do toho domu vode má cesta

54

\*\*\*\*\*

Bondy

Je chladno  
Zde vždycky  
bylo chladno a větrno Nemám to rád  
přitahuji si klogy kabátu  
ale vítr se dere rukávem  
Odkud se z čistého nebe bere ten nepřetržitý vítr  
Je to předzvěst konce cesty  
Na konci cesty vždy takhle fouká vichr  
a srazí každého dolů  
Vichr tady začíná řezavým zavanutím narození  
pokračuje pomíjivými tornády  
a končí vysavačem  
Šup pod hladinu tohoto zeleného jezera  
ostatně pokrytého žabincem

asi 10. 9. 80

Je konec září a obilí dosud stojí na polích  
To je Vysočina  
Den po dni zahaluje kraj stále hustší mlha  
Která sestupuje shůry po malých krocích  
a bere do zajetí vyorávače brambor  
u malých jezírek  
Po lukách se procházejí opuštění lidé  
Má touha je sleduje - kam jdou? -  
a srdce mi svírá nostalgie opuštěnců  
Jsem sám  
bezvýchodně sám  
pod neprůhlednou bání  
a civím do ztrácejícího se stromořadí

23. 9. 80

Zatímco venku vichry dují  
v papírech na stole se přehrabují  
od Aljašky až po Hornův mys  
hledaje starý buddhistický spis

Havrani přiletěli v snách  
seděj v parku i na střeších  
a koukaj se na hradní stráž  
jak jde fasovat menáž

Nad Hradem vlajka stále vlaje  
Ať jdou do háje!  
se svejma mírovejma kongresama  
a s prošlejma konzervami

Sníh napadl a oteplilo se zas  
když včera byl tak krutý mráz  
Emigrant chválí si podnebí Austrálie  
a všechno spokojeně hnije

Poklop kalné oblohy se klene  
Zajíček se do práce nepřezene  
Pěstuje ve Stockholmu svý myšlení  
nad který není

3. 10. 80

55

\*\*\*\*\*

Bondy

Po cestě v Šárce chtěl bych jít  
mne sužuje touha a srdce se šíří  
dnes padá sníh a tam panuje klid  
a v podvečer tam lítaj netopýři

až bych do hospody zašel a tam si kafe dal  
zatímco hosti se koukaj na televizi  
než bych šel do tmy z Prahy dál  
kde poslední už cesta mizí

a došed k Horoměřicům bych šel  
přes pole k Suchdolu jak tolikrát  
jsem tady stotisíc chutí měl  
zmrznout a nevrátit se vícekrát

6. 12. 80

Pod zašpiněným nebem tesknota  
na střechy padá  
Je na konci roku sobota  
a těch roků už uběhla řada

Mladý neví co je to být mlád  
až ve stáří to člověk ví  
ale je už marný jeho hlad  
byť byl i lví

6. 12. 60

Netvořím zásluhy v tomto životě ani provinění  
Nic se mě netýká nic mi nemůže prospět ani škodit  
Jen nežiju nepracuji-li  
jsem zbytečný jsem míň než mrtev  
neboť tehdy jsem aspoň byl  
jsem míň než nezrozený  
neboť tehdy aspoň budu  
nejsem ničím než hovnem esenbáka  
pod což už ve vesmíru není

10. 12. 80

Promarnil jsem život celý  
sedě v Čechách na prdeli  
měl jsem plnou hlavu plánů  
a teď už je všechno v pánu  
chtěl jsem napsat krásné věci  
zmoh se jen na řeč zvířecí

5. 6. 81

Ve stínu universitní čítárny sedí nás tu jen pět  
je léto plane horoucí slunce  
Od studeného jara jsem dosud nenalezl odvahu  
ztracenou v tureckém záchodě cely na Ruzyni

8. 7. 81

Po třiatřiceti letech se mne zmocňuje únava a nechuť  
nevíra skepse a zatrpkllost  
přestávám psát  
a za pár let budu zapomenutý

56

\*\*\*\*\*

Bondy

Život uplynul jako ráj bláznů  
jako mámení schizofrenika  
stáří na které jsem se těšil  
je rozplizlá břečka  
a bude ještě horší  
Julie je už jen stínem sebe samé  
a láska je ubita Státní bezpečností  
protože nikdo nemůže mít pořád ty nervy

14. 7. 81

ZA DOPIS WILLIMU BRANDTOVI  
DOSTAL BATTĚK SEDM A PŮL ROKU

28. 7. 81



Když šlapou po prstech - jako Čárlimu  
škrtí ručником - jako Benýška  
mlátí a kopou - jako tolik ostatních  
nechci být bit  
nechci být mučen  
po pětatřiceti letech mi nezbývá než přestat psát  
A taky přestanu Ať se sám ďábel dívá  
na to jak u nás vyslychají  
když pánbůh nás chce mít z ocele  
já jsem z tvarohu  
a nebudu psát  
Neemigruji a nikdo jim nenapsal do tváře tolik co já  
ale už se uzavřu a nenapišu dál nic  
Nechci být mučen nechci být bit

25. 9. 81

Chladný jako mé srdce je podzimní déšť  
Lidi mučí a skoro zabíjejí  
slova jsou bezmocná  
duch ztrnul hrůzou  
Podzimní déšť doprší ale mráz vevnitř potrvá deset tisíc let

18. 10. 81

Měsíc krásný jako kurva se skryl za mraky  
Z okna proudí ledový vzduch  
Plynová lamna nebudou topit  
protože je nízký tlak plynu Zhasnou  
Poněvadž to bývá v sobotu a v neděli  
nelze se uchýlit do knihoven  
budeme pod peřinami ležet s chřipkou  
a zaplat pánbůh nevydržíme to mnoho let

7. 11. 81

Věřím že ve vesmíru  
zachytí tu chvějící se lehkou páru naší práce  
a nedají jí zahynout  
Jsme jako na doživotí v kobce odsouzení vězni  
kteří po smrti budou rehabilitováni  
Co je nám to platné  
A nic jiného není (9. 1. 82)

57

\*\*\*\*\*

Bondy

Slunce už ohlašuje jaro  
ale venku je ještě pod nulou  
Někdo mi přinesl mé sedm let staré básně  
Proboha! Nad čím jsem to tenkrát naříkal?  
Plastici byli ještě na svobodě  
hrály se koncerty  
sedělo se v hospodě  
v samizdatu knížky vycházely  
a všichni všichni tu byli  
nikoho ani nenapadlo tu nebýt

Dnes  
zavřených nepočítaně  
koncert ani jednou za rok

nevychází ani řádka  
desetitisíce znovu v emigraci  
můžem se jen koukat na Polsko  
co nás čeká

23. 2. 82

Vojenská junta a vyhlášení vojenského stanného práva  
je nejzazší možný krok vykořisťovatelské vládnoucí třídy proti  
vlastním pracujícím

A přesto považují členové polského politbyra  
toto opatření za nedostačující  
Tak teď celý národ popravít  
plynové komory v Majdanku ještě stojí  
jistě se to dá dneska ještě víc zmodernizovat  
Nechť je jen těch 100 000 estébáků a politbyro  
a můžeme mít po starostech  
a sedět před uklizeným stolem  
Jak to přijde že kromě vašich rodinných klanů  
vás celé obyvatelstvo po pětatřiceti letech ještě pořád nechce?  
Nevděční dělníci chtěli jíst dokonce i maso!  
A jestlipak víte že jsou naprosto nenapravitelní  
i když vaše vojenská junta bude trvat padesát let?

2. 3. 82

Mám dřevěný popelníček celý ohořelý  
koupil jsem ho kdysi tatínkovi

Už dvacet let tomu bude co tu není  
svět se zatím celý změnil k nepoznání

Už nepiju pivo jímž jsem ho tak trápil  
i s cigaretami je mi už přestati

Popelníček teď představuje hodnotnou biomasu  
pan ministr o tom mluvil do rozhlasu

V roští a pařezech máme nepřeborné zásoby  
mlejn na ně už uvedli do výroby

Výživná jsi biomaso s močovinou  
zvláště se senem z jehličí a borovičkou

26. 3. 82

58

\*\*\*\*\*

Bondy

špinavá a lezavá  
vlhká mlha obestírá  
jako hydra stohlavá  
obzor mého všehomíra

Mezi střechami se vleče  
celý Petřín oblepuje  
po rozhledně dolů teče  
a už i v pokoji tu je

Kamna nehoří Je pátek  
V tři hodiny z poledne  
jak smradlavý splašky z jatek

kam se člověk ohlédne

14. 2. 82

Šel jsem z biografu domů  
jako obvykle hodinu nejela tramvaj  
lucerny nesvítily  
dláždění který nejni dláždění  
špinavejma prknama zastřešený chodníky  
poněvadž padají střechy  
na ulici v půl osmý jen opuštěný turisté  
semo tamo  
občas projede auto  
hospody zrušený  
z voken bliká televize  
zejtra bude neděle  
je trochu teplejc  
nad hlavou uzounkej srpek měsíce  
Praha

24. 3. 82

Ty hnusné cancy o tom jak je krásné žít  
jaké je to štěstí a jak jsme mladí

- na pozadí zničené země kdo už se ani skoro nedá dýchat  
(aspoň místy rozhodně ne i podle úřední statistiky)  
na pozadí drahoty a jídla ze zdravotně závadných materiálů  
jež produkuje naše výroba masa i obilovin  
na pozadí rozpadávajících se měst zčásti neopravovaných  
zčásti špatně z panelů postavených  
na pozadí nesmyslného ale tím horečnějšího zbrojení  
na pozadí vykořisťování člověka které v dějinách nemá obdoby  
na pozadí úplně zničené kultury a vlády estébáků  
na pozadí ksichtů předsednictva ústředního výboru které by slušely  
leda učebnici psychiatrie  
na pozadí permanentní vlajkoslávy se staným právem v Polsku  
atd.

1. 5.82

Rozkvetly stromy?  
Ale spánembohem  
Co je mi do toho  
Zima se provléká mými kostmi  
zabalen v burnusu sedím u stolu nad knihami  
už všichni emigrovali  
Jen Magor sedí a půjde na galeje do Valdic

59

\*\*\*\*\*

Bondy

Všichni jsou pryč a ani knihu nepošlou  
U černých vod Vltavy hledám jejich stopy  
malými vzpomínkami obklopen jak dešťovou clonou

7. 5. 82

Magor má soud  
Kdo za to může?  
Vykvětly růže

16. 6. 82

## Vítězství

Přestaly vycházet všechny časopisy  
Všechny edice zastavily činnost  
Koncerty už se nekonají léta  
Poslední výstava byla předloni na skládce odpadků

Stovky a stovky lidí během tří let emigrovaly  
Poslední tři přednáškové cykly se konají  
a už se po nich tvrdě jede  
i hospody vyčistili není kde se sejít

Akce příslušníků se setkala s úplným zdarem  
je už dneska pro ně potíž najít si práci  
už otravují život pár osmnáctiletým klukům co drnkají na kytaru  
budou muset začít hlídat sami sebe

nebo funkcionáře okresních výborů KSČ  
těch je dnes zajisté dvacetkrát tolik kolik zbylo nás  
po celých Čechách  
a příslušníci dobře vědí že ti mají másla na hlavě stokrát víc

než my Pišu svůj poslední román  
už je mi konečně taky všechno putna  
oddám se ležení v posteli  
přece jen jsem se dožil vítězství socialismu

8. 10. 82

Rok za rokem  
se plazím potokem  
proti proudu  
Až se doplazím k prameni  
tak jako losos pojdu

3. 12. 82

Měli jsme underground a máme prd  
Jakoby Českem přešla smrt  
tak se to tu vylidnilo  
A přece v téhle době napsal Pánek dílo  
které je českým korunním klenotem  
vytaženým z hovna s blekotem  
zvracením a blitím  
nad orvaným českým kvítím

(výňatky - cca jedna třetina sbírky. Kompletně vyšlo mj. jako 4.svazek edice  
Predikace, odkud jsme pořídili náš výbor. )

X X X X X X

60

\*\*\*\*\*

J Á C H Y M T O P O L

E s k y m á c k e j p e s

S t ě h o v a v á t v á ř

(výbor z básní)

ESKYMÁCKEJ PES (1982)

jednou se mi zdála...

jednou se mi zdála  
agresivní poezie  
stezka ze hřebíků  
byly tam hrany noci  
a další rekvizity

probudili jsme se  
za svítání  
co rozsekalo tmu  
na pár vlhkých hadrů  
které jdou  
do děr pod Petřínem

oba jsme se probudili  
skoro smíchem  
jenže noc nechala na posteli  
trochu slin semena  
a krve

ani po rozhodnutí  
že se přestěhuju  
jsme se nezbavili  
tý žahavky

jen se podívej  
na ty bledé chodce  
všechny je má noc  
v drápech  
všechny živý

v

v špinavý hospodě na kraji města  
pro ráno osiřelý  
v špinavý hospodě  
na příští dny

v špinavý hospodě v díře  
na půl boty na dupnutí  
v špinavý hospodě  
ve střevech božích

v špinavý hospodě na kraji města  
pro ráno osiřelý  
v špinavý hospodě  
na příští dny

ve střevech božích  
v hospodě pražský  
v špinavý hospodě kraji města  
na okraji

61

\*\*\*\*\*

děsnej sen - pan učitel pes  
děsivej sen  
se mi dneska zdál  
do spánku padnul jsem hlouběj  
než bych si přál

můra na krk

mi ztěžka sedla  
k místu mrtvejch  
mě nocí vedla

todle že zažiju  
dycky sem se bál  
ale najednou tu stojim  
na poli  
kde lágr kdysi stál

tady teče jen  
řeka drátů  
snídá se olovo  
otec řeže syna  
brácha vraždí bráchu  
je tu jaksi neútně  
prosto syrovo

drcený kosti  
vobrůstaj bičovaným masem  
pohnout se nemůžu úplně zhas sem  
vondlelej padám tohle že mám  
přežít? kopanec mě zvedne, dou  
chlapi co maj to tu střežit

vědomí mi říká  
blázne to je sen  
nohou chci pohnout - nemůžu  
Bože! volám a Mami!  
snad tu doopravdy jsem

chlapi maj těžký boty  
a naleštěnej kvér  
z vočí jim dráty koukaj  
na všechny strany východ západ  
no i na jih a na sever

že sem se nestačil zabít  
Sete Jehovo křesťanskej Bože  
že sem se nepřipravil  
k Buddhovi bych se dal  
ňákou víru mít - spíš čekal bych  
co přijde dál

tyhle ksichty aem už někde viděl  
a taky jsem si řek:  
ty mi žebra zlámou  
a budou se smát  
až někde v lágru  
budu hlínu polykat

do díry v zemi mě hodili  
je nás tu víc, sou nemocný  
nemluvěj, jen mektaj hrůzou  
k uším slyšících

\*\*\*\*\*

Eskymáckej pes

strážný se zbláznili  
z nudy a nenávisti  
vzteklýho psa  
do díry pustili

ježí srst a slintá  
lidi vokolo začínaj ječet  
vemu ho šutrem  
sem strachy mokrej  
a asi začnu brečet

dostal hroudou  
a někdo ho nakop  
volám: mami!  
a hrabu se pryč  
klacek mě dolu srazil

ale v tom pes promluvil  
kdybyste se neurazil  
a přestal se mlet  
moh bych vám něco povědět

v tom je to divný  
a ten špás -  
že jsem jeden z vás  
vlastně byl jsem - vězněm  
to radši pseme! řek sem si  
a začal hryzat  
takhle to dopadlo -

hryzal sem, vrtěl vocasem  
vyl a štěkal  
až sem se probudil  
- pseme

srst - do mě neuvidíš  
tesáky - ty ucítíš  
ocas - tím zavrtím  
morda - tou pohltím  
všechno zlý  
de mimo mě  
přikrčím se  
dráty podlezu  
prackama se zahrabu  
bejt pseme - kvůli bičům, víš  
tesáky - ty ucítíš

a co takhle veršoval  
najednou prackou hlavu skoval  
ale já zahlíd ten třpyt  
na kožichu - co psi maj toulavý a drzý  
já zahlíd křišťálový lidský slzy

zachránil jsem se, pokračoval  
ale to radši v díře hnít  
nevím proč -  
chci lidskou tvář  
a lidskej způsob mít  
a zavyl

to sem nepochopil  
v tý hrůze okamžiku  
- kolem lidský stony  
a skvrny krvavý  
sem se zeptal

v blázinci a v kriminále  
našinec má na mále  
až do něj prášky nacpou  
a až ho bachař stříská  
snad pochopí:  
sem za nehtem tříska  
a tu je třeba vytrhnout

taky vrány

vránu nese noc  
má její hnízdo  
v temný tůni  
kterou svírá  
mezi větrem  
a údery křídel

tak včera přišla  
na okno zabušit  
rozsvítím, a stíny zohanů  
tančej po stěnách  
v běsnivý písni  
v skřípavým tanci

ten skříp pot vraních šavlí  
smirkuje sklo,  
po celou noc  
vrány nalétávaly  
vedeny pisklavou písni

neomylným věděním  
o mých plných  
očních důlcích,  
barevném soustu

to bylo za noci, a už  
jsem slyšel kroky dne  
zbylo času  
tak na zhasnutí lampy  
aby se ta světla nestřetla

a rychle spát  
ta noc je totiž uvnitř  
taky vrány, tak spát  
aby se to nestřetlo  
v klidu dne,  
abych neporušil tu kůru;  
tak už tenkou  
kůru oddělující  
krajinu vědomí od výbuchu  
od věčný noci  
běsnivý písň  
běsnivýho tance  
od věčnýho skřípota

ústa světla

den dmýchá  
obřimi ústy  
vzešlo světlo  
v zrcadlení prachu  
na sluneční straně  
na třpytce



\*\*\*\*\*

Jáchym Topol - Eskymáckej pes

po noci jen s nocí  
nadlehčen bděním  
vcházíš  
do dalšího (jatečného)  
svítání

ať přinese radost  
klid a přátelství  
ať mě tento den  
očistí od můry  
strhne slupku  
radostně vskřísí

je naděje  
vždy v ústech nového dne  
odkud vchází světlo  
ke sluneční třpytce

snad mě tento den  
očistí od můry  
strhne slupku  
radostně vskřísí

nádherná noc

maso se otvírá  
středem  
horkou vlnou  
jde pohyb  
kůže se shrnuje  
vzlykem  
teď zuby ukáží bílou  
dusní spáči  
bijí lokty  
a jejich noc  
je vteřinou  
kdy se rodí  
divoký květ

I.  
příšerné stíny  
okřídlených esesáků  
dupou mi po nocích  
jakoby nestačilo  
že noc sama  
je pupen na křehkém stonku  
nalitý k prasknutí  
a hrozící protrhnout

II.  
noc vybuchuje v nádherných květech  
a v příšerných květech  
divokých bytostí  
které týrají spáče  
mezi potem a zimnicí  
neusínání

\*\*\*\*\*

plot na nebi

plot se hýbe u stromu  
vítr ho stáčí do stran  
hřebíky drží dřevo u dřeva  
ranami rukou co kdysi kladivo  
vichřice zesílila  
a urvala plot od stromu  
ruce co vbily hřeby  
ráno šly nahoru údivem  
že vítr oderval dřevo od dřeva  
a co si to dovolil plot  
a plot byl nahoře na nebi  
a smál se a mluvil s větrem  
aby oderval ty ruce od těla  
a že je přibije k oblaku

a hned potom  
hlavy vesnice šly nahoru údivem  
ráno pak na nebi plot  
a ruce přibité k oblaku

místo ke skoku

jak po zubech do bolesti padat  
tak po slovech do ničeho padat  
jak od cesty nikam  
tak hlavou dolů

jak od hodiny k hodině čekat  
svítivou hvězdu čekat  
tak nic neozáří  
člověka a hvězdy zvířata

na něj kašlou  
jak řezník maso v kvelbu  
tak sebe sekat  
a dělit a vykašlat se na to

časem si bejt jistej  
že měkkej je a plyne  
nznak se položit  
v čase si bejt jistej

ale on ledová sprcha  
do hlavy třískne  
jak na místě ke skoku  
lebka o pangejt třískne

66

\*\*\*\*\*

STĚHOVAVÁ TVÁŘ (1983)  
(a ta stohovaná)  
je to jako

takže zase noc  
a o to horší  
že bez naděje na snídani  
a bez cigaret  
s mučivou neschopností  
učit se cizí jazyky  
to jsou reálie  
pohříženého osudu

ty jsi se zakous  
a je to jako sám sobě  
chtít prohryznout hrdlo  
je to jako nevystoupit ze sna  
je to jako

nepohroužit se do osudu

kráva

ponuře povzdech  
po zdech vydechnout  
pak zas  
zpátky to slízat  
tlamou a tušením  
co čenichá nic  
čekat jak kráva  
na slovo co otočí osud  
v provaze na krátko  
jak kráva bělka  
bekat a hledat trn

sežrat bodlák  
jíst skálu  
bohudík,  
pít život  
jak de bodlák  
krávě

v antropologickém muzeu

v antropologickém muzeu  
blízko Apolináře  
a blázince v Kateřinkách  
jsou uloženy posmrtné masky  
několika Indiánů,  
jsou tu Mrtvé oči  
Dlouhý Mandan, Zabíječ Paunyjů  
a jiní postřelení  
pravděpodobně pro účely  
Hrdličkova ústavu,  
takže ze záchytky do blázince  
vleče se antropos  
a pak do vitrin kouká  
aby viděl  
tyto neuvěřitelné věci.

67

\*\*\*\*\*

Obojí

Jáchym Topol - Stěhovavá tvář

srdce vypoštěné  
probodávané  
mnoha malými věcmi  
a spálené  
ohněm obou Indií

bylo s náhle těžší  
o divokou myšlenku

že odvaha hledající  
a odvaha hledaná  
je ta samá

a slunce přes kouř výčepu  
a slunce nedělního dopoledne  
a že je to jedno

ty a kámen

to ty mě dovedeš  
k místu řeči  
ke korytu  
kde kameny mluví  
suchým třeskem  
k vyschlému řečišti  
k místu  
kde oblázky jsou  
a první byly  
fascinující jistotou  
že hybnost  
přichází v tvrdosti,  
křemen bez proudu  
leží v samotě vybělené  
snem o kostech.

sen kamene o kostech

že budeš něčím  
co neznáš,  
ostrým ale rozpadnutelným  
odejde-li řeka

strašlivé plačtivé osamocené

strašlivé plačtivé osamocené  
zoufalé  
vznášející se k nebi  
padající dolů a jdoucí nikam,  
teskné úzkostné hněvivé  
vytí pokusných psů  
z laboratoří Vojenské nemocnice  
snad dojde k Pánubohu

(kdykoli chudák pes napíchaný drogou  
se v kotci kolem misky svalí  
Pánbůh mu z ní ují)

68

\*\*\*\*\*

Stěhovavá tvář

zápis o slovech a těle

na hranici vědomí a tmy  
mluvil hlas  
který požíral sebe,  
vycházel z těla  
nervozitou namotaného do žeber  
ústředního topení,  
od konečků prstů  
proudily slova  
až k hlavě a křičely temenem

sen o koni dřevorubce v lese

oloupal strom  
co vadl a padl  
a teď bude pryč,

sní sen o koni  
ten dřevorubec v lese  
a osekává mrtvolu koně  
a jeho obracákem obrací  
a loupe kůži  
a seká větve co kůň čtyři má  
s kopyty jak uhlí,  
toto je sen pěšáka o kavalerii  
a sen v pralese o koni,  
obracákem obrací  
a loupe,  
tedy koně.

Ve snu v pralese o koni  
sekerou mezi stromy je, a sní  
zabiju koně a na stromu pojedu  
obracákem sekerou stáhnu si kůži  
a v pralese budu jíst dřevo  
jako kůň stromu hluboko v lese

ta myšlenka tě zatáhla až na dno  
aby zaútočila se zběsilou prasílkou,  
protože je temná  
je ukryta hluboko dole  
a je osvěžující,  
proti chladnému fašistickému jsoucnu  
kusy zuřivosti jak chleba  
ti podává pořezaný bůh  
a ty polykáš a cosi se učíš

domácí zvířata

znáš prostor  
kde spousty slov  
dáví hladová zvěř  
tisknoucí se k sobě?

povodeň zvěře mizí  
v útrokách hladového domu  
který vraty vyplivne  
slepenou větu,

hráz hřbetů  
po níž přejdeš  
hluboko uvnitř,  
kde je voda

69

\*\*\*\*\*

Jáchym Topol - Stěhovavá tvář

a kdykoli celý jseš  
a hoříš  
ta domácí havěť  
je tělo k tělu,  
abys přešel k druhému  
sobě samému

stíha

ochromen a nepohyblivý  
očekáváš den  
kdy ti slunce nastaví  
zvěrskou tvář,  
ta je kdykoli za okny

v kterémkoli večeru  
připravená žhavě poplivat  
v n i t ř e k bytu  
všechno co je tam  
chráníš závěsy,  
sebe chráníš bděním

věci sobě blízké  
udržuješ v samotě  
a neošetřuješ je,  
vždyť je tu kdosi  
připravený všechno zničit

zběsilost

zapomenutá slova  
z b ě s i l o s t j e v y p u s t i l a  
vracejí se  
s děsivou naléhavostí  
a to je klid a čistá tvář  
všechna jména věcí,  
a cokoli co ti není  
důvodem k jasnozření

c o j e v y p u š t ě n ý

slaný sen

mučení se převalovalo  
a noc sílila,  
vydechl's chuchvalec snu  
cárem jazyka  
v betonovém domě,  
mučení se převalovalo  
v patře nad tebou,  
a kroky těžkly  
po schodech dolů,  
cárem jazyka  
vydechl's chuchvalec  
slaného snu

70

\*\*\*\*\*

Stěhovavá tvář

dvojitý spánek

prsty rozevřely víčko  
a konečně přerušily sen ve snu  
dostaly tak oko do pohybu  
probuzeného těla  
ale veškerý pohled zůstával upřen  
do středu bolesti hlavy  
kde pohyb sám byl snem

historický sny:

historický sny  
kde všude  
žil jsem?  
anonym bitevní pitevní  
snad felčar koňského dechu?

polobožský hlavy  
stínaný rychle, tak

felčar?

rozeřvaný ústa  
brána zvoucí ocel  
kdo kdokoli koupe se  
v plotech?  
kde hlavy  
místo džbánů?

Obři tý noci  
bojují s Obry  
Válečníci vtiskli obraz krajině  
my ne  
Koně žerou trávu,  
supové se pasou na trávě jejich střev,  
to potom,  
sup i useknutou hlavou  
to potom  
i tu polobožskou

polobožský hlavy

polobožský hlavy  
pod ocasy koní  
trupy usmýkaný  
v poli co voní

historický sny,  
sou příbuzný bytosti  
který oslovím  
v naléhavý sdělnosti?

že žít se nemusí  
že ž. vůbec není nutnej  
pokud je tak šedivej  
a šíleně smutnej

svědivej, a felčar  
koňskýho dechu  
ohledává ten  
jazyk na vestě

zapomenutej na cestě  
klacek ohledává,  
a trupy koní  
a šutr a cár

71

\*\*\*\*\*

Jáchym Topol - Stěhovavá tvář

halucinovaná představa

halucinovaná představa  
bytost sama pro tebe  
a tolik tebou!

ozve se mnoha dny,  
mlčení do stěny

halucinovaná představa  
bytost sama pro sebe  
a tolik tebou!

je to síla v síle,

jedno k jednomu  
a jedno z jednoho je  
přirůstá k času  
který pohlcuje  
a k tobě přirůstá,

halucinovaná představa  
bytost sama pro sebe  
a tolik tebou je!

ze zrcadla prolnutého vodou doteku

ze zrcadla prolnutého vodou doteku  
konečně leje se tvář  
lesklou plochou vymytá v nic,

aby's ji zasadil aby vykvetla  
sesbíráš střepey  
vyhloub s jámu jinak jinde

necháš naklíčit kousky tváře  
kůži čerstvě staženou  
za svítání z večera

důl

opilý už mimo démony  
trestanec v solném dole paměti  
ponurý zvíře sice  
že minulý nebylo  
úterý je každý týden

lížeš slzy  
že prase by nevzalo  
jenom přítel  
držeti za ruku

ponurý zvíře srce  
bez úst vyptat den  
poznámenaný příčetnosti,  
ponurý zvíře srce

po solném dolů klouže už dno  
skutečnost sebou vyvrácené  
v pradávne řeči nezbytnosti dolu

72

\*\*\*\*\*

Stěhovavá tvář

archo pteryx ?

to živé to nezajímavé  
to se o sebe samo postará,  
vteřinu teď  
tu spolkněš, tu nečeniccháš  
ta se stejně zdá až zítra,  
ale stíny věcí zemřelých  
před vůbec zrodem,  
zapadlé stezky zapadlé stopy  
ty sotva otisky!  
zde je co hledat co stavět  
když před kdykoli budoucností  
těsně je naděje  
(dialog s krásným mrtvým



a emigrantem  
je jen od tebe k tobě mluvení,  
před jakoukoli budoucností  
těsně je zhnusení,  
takže archeopteryx  
rozvívá křídla,  
dialog kašle na snění)

nářek zkameněliny:

všude kudy nosíš vodu ze srce  
nasloucháš tlukotu na dveře  
slova mají dveře

slova mají drzost  
sen má dveře do srce

x x x x x x x x x x x x x x

73

\*\*\*\*\*

Obrázek

[Dívky čtěte básně]

WÁGNEROVÁ  
TMA KREMLIČKA  
ZMRZLÍK  
SOCHA  
KŘEMENÁČ  
BRUKNER  
SVAL  
JÁCHYM TOPOL

74

\*\*\*\*\*

J. H. Krchovský : Básně z let 1978 - 1982

- Výbor pořizený ze sbírek: I. Procházka urnovým hájem  
podzim r. 1978 až konec roku 1979
- II. Neklid 1980
- III. Bestiální něha  
jaro 1981 až květen 1982
- IV. Jarní elegie '82  
březen až kveten 1982
- V. Valčík s mým stínem  
1982

- - - - -

I.

NEMÁM POCHYBY O SVÉ PŘÍTOMNOSTI  
jen při nárazech čelem do zdi  
bortím se, jak by mi měkly kosti  
připadám si jak plátno  
natřené hýřivou bezbarvostí  
ve mě a kolem přetéká prázdno  
naděje odlétly kamsi...

mluvím o sobě v druhé osobě:  
půjdeš spát, říkám si  
- a tobě? - Zahlédl jsem tě včera  
v noci v spánku během vteřiny  
přijď dnes znova  
přikryju tě svým tělem místo peřiny...

LIDI JSOU ODPORNÝ STÁDO DOBYTKU  
Maj hlavy dutý a v nich hnůj  
- ke zkrášlení a užitku  
/to je návrh můj/  
mohli by nosit v hlavě kytku...  
ptal jsem se starého zahradníka:  
- jakou? Navrh' jsem třeba růže  
zavrtěl hlavou, řek':  
žádná kytky v takovém hnoji  
žít nemůže

75

\*\*\*\*\*

Básně z let 1978 - 82

JE ZASE VEČER  
přece jsem to dotáh...  
přichází očištění  
v zadělaných botách  
s ušmudlanou obálkou  
a s pečetním voskem  
a mě táhne mozkiem  
mé mumifikované snění  
o vychrtlém syslu  
s ocasem k uzemění  
sen o nalezení  
jakéhosi smyslu  
který stejně není...  
smysl není  
nebude a nikdy nebyl  
a jestli přeci  
tak pak já jsem asi debil  
- díky této věci...

TO MUSÍ BEJT ALE VĚC  
vidět se sám okem cizím  
já jsem otevřená klec  
a do ní vám vždycky zmizím

Je to ještě větší žrádlo  
vidět vás, vy chromý můry  
děravý a mastný prádlo  
který samo padá s šňůry

Hnůj a špína, bahno, nic  
- to jsou mé tituly pro vás  
je příliš málo šibenic  
je málo jeden provaz

Je málo hloubka celý Země  
pro vás, vy mršiny vzteklý  
má nenávist vstala ze mě  
až když jste si o ni řekly!

Z ČEHO MÁŠ STRACH V MÝCH PÍSNIČKÁCH ?  
já vím, text je z absolutna  
zhudebněná úzkost, smyčka

- ještě jednu, nebuď smutná...

76

\*\*\*\*\*

Básně z let 1976-1982

Počkej ještě na písničku  
kterou jsem ti dneska složil  
jmenuje se se Nálet sýčků  
na člověka, který ožil

Skončil jsem; no už je celá  
co jí říkáš, byla hezká?  
hezká, ale neveselá?  
- tak už neplač, aspoň dneska...

Naříkáš a pláčeš k Bohu  
zbledlas' jako světlo luny  
- nebreč, copak za to mohu  
že kytaře chyběj' struny?!

MÁM SVOU NOHU MEZI DVEŘMI  
do místnosti nekonečné  
z ní na sebe křičím: Věř mi!  
- je to marné a zbytečné

Z jedné strany dovnitř cpu se  
a z druhé si bráním vstupu  
v ostrých zpětných zubech v puse  
držím konec svého trupu

Marně vzhlížím k obloze  
dál je země nehybnou  
mám pevný řetěz na noze  
se svou duší pochybnou

Až mě duše bude nudit  
nakopnu ji druhou nohou  
nechci se už ze sna vzbudit  
- jenom blázní teď žít mohou

V KATAKOMBÁCH UVNITŘ PSYCHÉ  
jsou mumie všech mých vášní  
měly by být sice tiché  
ale řvou, a to je zvláštní

Růženec mám bez korálů  
navlečen je tisíci dní  
opouštím svou katedrálu  
s divnou touhou suicidalní

77

\*\*\*\*\*

Básně z let 1978 - 82

V mlze mizí vrata chrámu  
duše tam bdí opuštěna  
unikám pryč svému rámu  
zůstává jen holá stěna

Má stará i příští cesta  
podobá se mým švům v lebce

bortím se, jak byl bych z těsta  
zpět ani dál se mi nechce

Bludiště od nikud nikam  
zrcadlo v zrcadle, střepy  
když se ztrácím, tak si říkám:  
- to je temno, nejsi slepý

Nezbyla mi ani věta  
z rozhovorů včera dnešních  
zkyslé mléko - nápoj světa  
slova jako pecky v třešních...

II.

MÁM ZASE, CO JSEM CHTĚL  
- svou samotu a stín  
a na život se koukám  
trochu svršku  
ač hodinky jsem zahodil  
tak přesto přesně vím  
že je čas tak akorát  
zas namazat si držku...

UŽ JISTĚ CHRNÍ VLÁDCI...  
klidný spánek je tupost  
štěstí, slabost a nebo moc...  
pomatení ptáci křičí celou noc...  
stejně jako já  
nevědí, kdy končí den  
nevědí, kdy začíná...

78

\*\*\*\*\*

Básně z let 1978 - 82

Polámaná křídla  
znamenají jí bezmocnost...  
zpřerážené perutě  
znamenají budoucnost  
a budoucnost chcípání...

Vypálená čísla  
na zbičovaných zádech...  
den, to je sípání  
krev, kašel, dávaní...  
ale noc, noc  
to je nádech  
touha a těšení  
smrtelné líbání  
touha, která nutí  
v noci stavět lešení  
- v touze po hvězdách...  
ale ráno - zděšení strnutí  
ráno, to je vrah  
ráno znamená věšení  
kremaci na hvězdách...

JSME SI BLÍZCÍ JAKO PRVE  
ač důvod mi je záhadou  
nosíš z kapek mojí krve  
náhrdelník pod bradou

Starý věnec z mého hrobu

usušilas' na čele  
na skobu jsi pověsila  
polštář z naší postele

V obálce máš moje vlasy  
starý obraz chmurný  
mezi ňadra schovala jsi  
klíček od mé urny

Slova která jsem ti říkal  
napsal někdo po zdech  
z naší lásky zbyl jen výkal  
uhořelý povzdech...

NA SAMÉM KONCI  
temné chodby  
v tunelu pod městem  
kde jsem nikdy nebyl

79

\*\*\*\*\*

Za dlouhou řadou  
vytlučených světél  
zmítán průvanem  
a zimnicí  
potmě a poslepu  
narazil jsem na zeď  
z betonu a ze střepeň  
- na hluboký a ztvrdlý  
obtisk své tváře...  
na opačném konci  
zaslech jsem s ozvěnou  
vzdálený nářek  
a já zjistil  
že nejsem tady  
ale za stěnou  
že nejsem odlitkem  
ale formou  
že nejsem uvnitř  
ale vně  
- jsem zazděnou  
zatvrdlou šlápotou  
hlubokým obtiskem mě...

RÁNO MĚ NAŠLO  
o půlnoci...  
hlad zastihnul mě  
v přežranosti...  
lásku jsem potkal  
v nenávisti...  
krok překvapil mě  
vzdáleností  
samota přišla  
s davem lidí...  
střízlivost vstala  
v opilosti...  
smrt zastihla  
mě v žití  
a žití v šílenosti...

III.

JAKO BYCH SLEZ' S KOLOTOČE  
vracím se domů tupě veselý...

víc než sebe jsem spíš jen plný moče...  
jak krepová růže kterou někdo sestřelí  
padám na zem do kaluže  
rozpitá do pilin  
na svůj stín, stín téměř muže  
padám jak kosa ostřím do květin...  
lžu osmi stěnám kolem těla  
že se vracím z pouti  
a proto se tak potácím  
- ospalé obrazy jen hlavami kroutí...

80

\*\*\*\*\*

Básně z let 1978 - 82

když nechtějí mi věřit  
tak za trest je pozvracím...

NOC SETNULA HLAVY STÍNŮM  
a otřela sekeru  
o kápě svých věrných synů  
potracených večerů

Pokleknul jsem ke své hlavě  
s bílým kusem límce  
- hlava mi jak žebrákovi  
vyplivla dvě mince

Doma děda stavěl kostel  
v láhvi od slivovice  
já jsem pilou zkrátil postel  
o délku své palice

Děda skončil u oltáře  
a mrštil lahví do rohu  
já, ač spím dnes bez polštáře  
neusínám, - nemohu

Poslouchám jak v akvariu  
kdesi smutně mlaská mlok  
děda vkleče tiše čte si  
nejnovější nekrolog  
- můj nejnovější nekrolog...

PRŮHLEDNÍ JSME JENOM STÍNY  
nebo spíš už jen kusy hnoje...  
tohle není zahrada!  
nežijem, - jsme asi líný  
už spíš, ach ženo moje?  
ňák mi táhne na záda  
- přihrň mi sem trochu hlíny!  
voda skrz mne prosakuje  
a hlína mnou propadá...

NEVÍM KDE JSOU ČECHY  
nevím, kde je Asie...  
blbý jsem a blbý budu !  
něco pravdy asi je  
ve rčení o prázdném sudu

81

Nosím v hlavě pod čepicí  
zaoblenou kostku  
duši blbou jak slepici  
po otřesu mozku...

Z HRDLA MLÝNKU NA MASO  
kouká už jen moje ruka  
- točím klikou pořád dál  
a ty klečíš na podlaze  
a splétáš to do culíka  
abych jakžtakž vypadal  
- je to jak Hrnečku vař!  
musela jsi otevřít  
celé dveře dokořán...  
ke schodům už trefím sám  
- ač je v domě tma jak v řiti  
jen když není zamčený...  
mlýnek teď už neutáhnu  
cítím, že jsem zničený...  
- nerad bychtě obtěžoval  
ač rád bychruce vystřídál  
nemohu už točit dál  
dodělej to, - nemám čím  
já pak tobě zatočím...

NARÁŽEJE DO LIDÍ  
jdu liduprázdnou ulicí  
a nikdo mne v ní nevidí  
- mám zatemněnou palici

nezářím a nemám světlo  
jen mé oči trochu žhnou  
ňáké zvíře si mne spletlo  
s vymlácenou lucernou

Zpívám dnes jenom skřeky  
mluvit mě už uráží  
jdu se na most napít z řeky  
- žízeň mám, i závaží...

PŘINESLA' S DVĚ PORCE ŘÍZKŮ  
v novinovém papíru  
předčítáš mi zprávy z tisku  
o Čechách a o míru

- Nevím, jak ty, - já jsem v pekle  
jen se hryžu do pysků  
mrštil jsem tím masem vztekle  
až mlasknulo o misku

na papíře zbyla rudá  
mapa této země mé  
nečti dál, vždyť je to nuda  
pojď si sednout vedle mne...

NEMOHU DNES USNOUT ZIMOU

ani v botáchs teplou vložkou...  
bdím v kabátě pod peřinou  
pod vlajkou a pod rohožkou

Je mi zima, zima mi je  
kdby se tak dalo žít!  
vítr v kamnech slabě vyje  
nemám už co přiložit

Poslední list s poezií  
vzplanul jak má slova vzletná  
po skříní a stolu s židlí  
šla do kamen i má flétna

Děkoval bych moudrým lidem  
kteří knihám život dali  
- mít tak pár knih, hned bych s klidem  
do poslední všechny spálil

Mít tak v sklepě nějaké uhlí...  
mít aspoň klíč k cizím sklepům  
nemám nic, tak ležím ztuhlý  
a už sotva se i klepu

Z huby mi jdou mraky páry  
Napadaj' mě divný věci:  
- mít pod sebou radši máry  
s vyhlídkou na teplo v peci

Však zatímco vítr vyje  
do peřin mi padá sníh  
když se snažím o rekviem  
přimrzne mi na dásních

Dívám se vstříc bílým vločkám  
- do očí mi létají  
nevím, jak se rána dočkám  
když mi na rtech netají

83

\*\*\*\*\*

Básně z let 1978 - 1982

Poslední dvě ze svých kostí  
do kamen jsem přiložil...  
mám strach /při své velikosti/  
- jen abych zase neožil

CHCI-LI ZMIZET BEZE STOPY  
nebudu se v řece topit  
- uložím svou kůži línou  
na dno vany s kyselinou

Zatímco si chystám lázeň  
přemýšlím a krotím bázeň:  
- jak, až budu rozežraný  
vytáhnu pak zátku z vany?

Pomohu si mechanikou!  
- spojím drátem zátku s klikou  
a jak někdo chytne kliku  
pohřbí mě i bez hrobníků

Jsem si jist, že každopádně



zůstane má duše na dně...  
já vyteču stokou z vany  
duše usne do nirvány

hovno nelze umýt mýdlem...  
to, co není, zničit nejde  
jen to nic, co trápí hlavy  
kanálem se neodplaví...

DNES MĚ ČEKÁ TOLIK PRÁCE  
- vypít vše co přinesou  
a nutit se co legrace  
s asynchronní grimasou

Svaly tváře nefungují  
Tak, jak bych si to já přál  
proto mi pak poděkují  
že jsem je prý rozesmál  
Do ledničky sáhnu pro led  
až se vrátím domů v noci  
- celej ksicht mě bude bolet  
od smíchu a od bezmoci...

84

\*\*\*\*\*

Básně z let 1978 - 1982

ŽE JSEM, TO VÍM JEN DÍK TOMU  
že být nechci, ale jsem...  
přesto hledám větve stromů  
až když už jsem za lesem

Těším se, až sebou seknu  
jednou mrtvý na rypák  
ale kdybych dneska zdechnul  
na co bych se těšil pak?

Že jsem to vím stejně jasně  
tak, jak nevím, že bych byl...  
nechceš být? - no tak piš básně  
o tom, jak ses zahubil!

IV.

I MNĚ DNES SLUNCE VYTÁHLO VEN  
když viděl jsem, jak krásně je...  
svou tvář jsem zbavil muších hoven  
a doufal, že se zasměje  
když do pavoučí závěje  
už od ledna je celá skrytá  
kdy naposled jsem paty vytáh'  
ven přes práh svého brlohu...  
však hned před domem na rohu  
se jedna dívka ze mne zblila  
až ústy z toho potratila  
- ne, za to přeci nemohu

NAD ROZLOŽENOU MAPOU BRNA  
jsem pokleknul tak vzrušený  
jak byla by to dívčí hrma  
jak kdybych vnikal do ženy  
a celý slastí zmožený  
na plánu hledám všechna místa  
kde propadnul se chodník města

a označím si tam body  
kde při logice náhody  
i mne by mohla pozřít dlažba  
- kde zkusím výsměch sebevraždám?  
- dnes na náměstí svobody

85

\*\*\*\*\*

Básně z let 1978 - 1982

I DNESKA V NOCI PŘI NÁVRATU  
jdu obezřetně ulicí  
krok za krokem se plížím k vratům  
- mám strach, když zvedám petlici  
že někdo z dlouhou jehlicí  
se právě dočkal chvíle vhodné  
kdy vracím se, a teď mi bodne  
tu jehlu okem do hlavy  
až o lebku se zastaví...  
však dnes tam nestál nikdo opět  
tak jehlicí zas schovám v klopě  
- jsem ještě furt moc laskavý

PO OČÍCH MI MOUCHY LEZOU  
a schválně ani nemžikám  
ať neplaším tu havěť drzou...  
- až pak s rychlostí kamzíka  
svou drsnou plochou jazyka  
je slíznu z očí směrem k ústům  
a spolknou je. - Nic proti gustu  
však nedělám to z mlsnosti  
- furt lepší, když se pohostím  
já mouchami, ač škrábou v hrdle  
než aby ony můj trup ztvrdlely  
mi obraly až na kosti

ZUB LESKNE SE MI SMÍCHEM V PUSE  
mám vzácný důvod ke štěstí  
- prak nabíjím svým vlastním trusem  
jímž metám směrem k náměstí  
kde ženiši a nevěsty  
ven vycházejí před radnici  
- teď honem sahám pod zadnici  
ať zamírím včas k polibku  
a netrefím jen kolíbkou  
jak při předchozím špatném vrhu...  
- však trefil jsem - Pár sebou trhl  
až ženich stranou odlítnul

JÁ CHTĚL BYCH TAK M9T MOTOCYKL  
a punčocháče s podvazky  
pak s malou změnou starých zvyků  
a s tváří skrytou do masky  
řetězem místo pomlázky  
bych všechno vytlouk' jako datel  
- hned první čs. spisovatel  
a podobných je pajzlů moc  
kde zavřeli by „pro nemoc“

86

\*\*\*\*\*

kde den předtím bych svlékal z kůže  
mnou milované ženy, muže  
- ach, to by byla Velká noc

DEN ZAČAL OPĚT IDILICKY  
mám pižamo zas na hadry  
rty prokousané jako vždycky  
na srdci krunýř ze sádry  
a dvě sýkorky koňadry  
mi zobou hleny přímo z tváře  
jež pomuchlaná od polštáře  
jim připomíná asi strom  
a zanícený aterom  
mi vyhřezl zas v plné kráse  
a ke všemu jsem včera zase  
si zapomněl vzít na noc brom

SVÉ LEBCE KŘIVÍM PRSTY OBAL  
a v zrcadle se zkouším smát  
- co kdybych to dneska potřeboval?  
snad kdyby barák na mě spad'  
pak měl bych proč se usmívat  
však bourat dům? - To jsem moc líný  
a svůj ksicht nemám z plastelíny...  
- teď z ulice se ozval smích  
- já vůl jsem vůbec nezjistil  
že splet' jsem si sklo se zrcadlem  
že bavím lidi: - nejsem v prádle  
a z okna cením čelisti

NIC NEJED'JSEM UŽ CELÝCH ŠEST DNŮ  
strach bránil mi jít vůbec ven  
jsem slabý že se sotva zvednu  
a ač smrt čekám každým dnem  
tak náhle jsem z ní vyděšen  
a zbaběle si pro kus žvance  
jdu do ulic tak divným tancem  
až davy kolem prořídly  
a se smíchem se ohlídli  
ti, které asi rozesmálo  
že sil k chůzi mám už tak málo  
že jdu opřený o židli...

\*\*\*\*\*

KŘÍŽ NA MÝCH ZÁDECH NEJVÍC VADÍ  
těm, co mne pod něj zahrnali...  
s dojemnou péčí o mé mládí  
teď odklápějí kanály  
a dívaj' se sem, zda mam klid  
čímž akorát mě naschvál ruší...  
vím, že jim nejde o mou duši  
však mám sloužit tělem těm  
co konejší mě mementem?  
těm, které asi strašně hryže  
že na zádech se tahám s křížem  
namísto pytle s cementem...

SLUNCE SE PRODRALO DEKOU K MÉ ŽÍNĚNCE  
jak sonda krumpáčem do hrobky skrčence  
v níž, místo nad jídlem ku věčné pouti  
nad plným nočníkem v spánku se kroutím  
- snad malá svačina vrátí mi vládu  
zdá se, že začínám zas kecat z hladu

PRÁZDNOTOU UVNITŘ MNE BYL JSEM AŽ ZDRČEN  
když jsem si na hrudník pod levý prs  
přitiskl konzervu s hovězím srdcem  
a obsah protlačil přes žebra skrz...  
co bych moh' od sebe jeného čekat  
- že se tam nevejde hloupých pár deka?  
třeba pět plechovak nacpu tam hravě  
- to ani neříkám co nosím v hlavě

ČÍM VÍC VŠAK S ŽIVOTEM ZÁPASÍM O DNY  
tím také častějč' jsem sám k sobě hodný.  
musím, když v dvaceti vzpomínám na mládí  
- někdy se dokonce občas i pohladím

TAHÁM ŠPUNT Z FLAŠKY VEN, DVĚ VÍLY SPALY V NÍ  
...k tanci jim připíjím už sedmou dekou.  
Náhle si připadám bezbranný, naivní  
čistý a bezelstný jak malé děcko...

88

\*\*\*\*\*

Básně z let 1978 - 1982

Došel chlast. Nejsem už přitroublý dobráček  
žízlivý obcházím po prázdném bytě  
dupaje vztekám se a kopu do hraček  
zákeřný, krutý a zlý jako dítě

VEŠKERÉ PSANÍ DNES ZDÁ SE MI PITOMÉ  
odporné, zbytečné, marné a hloupé  
bohužel, myslím tím dokonce i to mé  
asi mě zblbnul vlak tím, jak se houpe  
asi jsem opravdu už velmi unaven  
z ona ven upírám oči své tupé  
teď zrovna do noci, - jedu už třetí den  
sužován samotou prázdného kupé  
- vlak náhle zastavil za Starou Krčí...  
/už někdy od války v polích tu trčí /

...Na zrezlých kolejích rozbitý stojí vlak  
v něm nikam od nikud jede vrak muže  
to jsem já - zoufalý, vychrtlý vlkodlak  
vlkodlak oděný do vlčí kůže...

V PODIVNÉM, CHVĚJIVÉM PŘÍŠEŘÍ'TONE BYT  
má tvář se bojácně noří ven z šera  
měsíc jde velikým obloukem po nebi  
úplně jinudy, než jak šel včera

Je celý pobledlý, slabý, až splývá s tmou.  
spřízněně zamrkal na mne svým okem  
- taky ho vyděsil ohňostroj nad Letnou  
tak to vzal po nebi raději bokem

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

89

\*\*\*\*\*

30. VIII. 1963

Pro objasnění skutečnosti, kterou popisuje povídka B. Hrabala "Automat svět" připojuji několik vět.

Povídka je soustředěna ve svém těžišti na časový úsek, kdy jsem se s manželkou seznámil. Poznal jsem ji ve vlhké suterénní místnosti v údobí, kdy byla hrubě zneužívána svými "přáteli"; jeden z nich v ní viděl dokonce objekt pro své psychologické experimenty. Jelikož se jí rodiče zřekli a nechali ji žít bez minimální podpory řadu měsíců, viděla jediné východisko v sebevraždě, o níž se též přímo pokusila. Po nervovém zhroucení utekla v mrazu bosa k řece. Když jsem ji dostihnul a hlídal, takže nemohla přelézt zábradlí můstku nad řekou, podsmekla se tedy pod zábradlím a rozhodoval zlomek času, že se mi ji podařilo zachytit a odvléci a částečně odnésti zpět do suterénu. V povídce její útok končí sebevraždou.

Další propojení je v místech, kdy jí snímám sádrouvou masku obličeje. Ve skutečnosti jsem manželčinu tvář nikdy neodléval, ale asi šesti přátelům -včetně spisovateli B. Hrabalovi. Vlasy jsem do sádry zalil příteli Boušemu a odstranil jsem ji teprve po čtyřhodinové námaze pomocí žiletky a nůžek na úkor vlasů, část sádry jsme nemohli oddělit a když přítel přišel domů, jeho matka takřka z prvního dojmu omdlela, neboť si myslela, že jejího syna někdo přejel a skalpoval mu vlasy až na lebeční kost. Suterénní místnost jsem nenatíral dehtem nýbrž tuší, abych zamaskoval vlhkost a opadávající omítku. Manželka oznámila rodičům, že se budeme brát a že se mnou bydlí v atelieru a měla strach před návštěvou otce, jež by odhalila její lež - tak chtěla, alespoň částečně, retušovat defekty místnosti. Moje matka, když zjistila kde žijeme, ještě před svatbou nám dala k dispozici svoji garsoniéru a pře-vážně spala v onen čas u známých.

Dále je v povídce nadsazena situace kdy přivazuji topoly. Za tím účelem jsem skutečně jednou ve spisovatelově přítomnosti roztrhal kravatu. Tato skutečnost je zdůrazněna přítomností nevěsty.

Původně - když R. Pellar četl v Klubu umělců "v Mánesu" rukopis povídky, bylo užíváno mého pravého křestního jména. V tisku užil spisovatel krycího jména Karel.

Nezlobte se, pane doktore, že Vás obtěžuji přílohami. Velmi by mne mrzelo, kdybyste se domníval, že jsem v ordinaci povyšoval na skutečnost pouze své fixní představy. - Nezřídká se mi totiž stává, když řeknu, že pracuji jako dělník, že mne pokládají lidé za blázna, když mluvím o svých výstavách. Tak např. i pan MUDr. Šindelář po přečtení českého textu od kritika Dr. Šmejkal - psaného pro Varšavský katalog - v protokolu uvedl, že přeceňuji dosah své tvorby, neboť se patrně domníval, že jsem psal o sobě sám já a že si snad výstavy konstruuji čistě ve své fantasii.

Vladimír Boudník (Praha 3, Kostnické náměstí 5)

x x x x x

(Ukázka z chystané publikace dosud neznámých dopisů Vladimíra Boudníka doktoru P. V jednom z příštích čísel...)

x x x x x x x x x x x x x

90

\*\*\*\*\*

Jindra Tma : výbor ze sbírky „Noty pro podzimní bytost" (1984)

Po nohách noci nahoru de den  
nebo se spouští sen?  
co si jed? kde si byl?  
nebo už dny se postí  
tvý tělo  
nebo kusy kostí?  
ten sen co si snil  
nebo že doopravdy  
s ní si byl?

nic než nejistoty  
v tomto i vzdáleném bytí  
nenahmatáš  
nebo tebe hmatají  
koho tebe - tamtoho?  
denně sou nám život sny  
a ranní zděšení  
neněžný třeštění?  
tak volat sebe ozvěnou

ze sebe zpět až tam  
kde sem  
nepřičetným nesmyslem?  
bytostí? pohybem?  
sobě tobě době co je den?  
co je otázkou co je závorkou  
jednou je písku skřípění  
zděšení  
věznění, jistě nadšení  
chcípni sebesynu, du?  
hynu? po nohách noci  
nahoru de den  
nebo se spouští jen?

x

temný roky dávno přikryly  
bělavý jizvy přes žíly  
divnej divnej čas  
že sem nezhas

že pořád vleču káru svou  
lebku k Lebce,  
a to velmi křepce

veri hepy femili

ježišmarja dej mu bombu  
už ho sejmi podáme si ho  
zkrucifixujem

dovedem ho k mašli  
ať je s náma,  
na ksichtech dekl  
modlí se máma  
kvílí fotr

x

cože že  
cože že zobe?  
smrtonoška vole  
ta tě vyřídí s lhostejnou  
jistotou  
mám košili kalhoty boty  
jsem navostro  
to pro ní  
nic není,  
to pro ní není  
kurvení  
takhle mě voddělat  
během půl hodiny?  
známe se o pět minut dýl  
zbytek času už je prosouložen,  
lhostejnost  
nehezkej směšek

x

de do háje de do ráje de do  
rauše,

z živýho snění  
pulsující krutost  
oživlá tkáň denní  
de do háje de do ráje de do  
rauše,

mý nehty  
stopují stvůru po stěně  
vstupuje nezvaná,  
když sny ožily  
v hořících růžích masa  
nahore na stěně  
v háji v ráji v odpoledním  
rauši,

91

\*\*\*\*\*

přežívati skrže sebe  
jak barák co vězní hosta  
jak syn svůj jak sebesyn  
peklo je ve mě ne vně  
ostatní už neznám  
dobrý den,  
v kdejaký chvíli děsu  
v ponoření se  
v bludišti vlastní bytosti  
přešlapuj a der se,  
miláčku  
drž mě za ptáka  
ještě chvíli a zrovna takhle

x

zapoměla jsi u mě  
hodiny a prsten  
když jse's slíkla úplně do naha,  
poznal jsem že je to kradený

nemáš na zápěstí  
ani na prsteníku  
bílý pruh,  
jseš celá opálená

prsten je ze zlata  
hodinky nevím z čeho  
mě jsi nic nešlohla

jistě byla's ráda že jsem chudej  
alespoň jsi se mohla soustředit

na milování

a já  
jsem ještě nikdy  
nedostal tak královsky zapláceno

x

sedě v středověkém blázinci  
v terapeutickém psinci  
v civilizované pakárně  
nevypadám nasraně  
do uší pouštím muziku Plastiků žel,  
nikdo z nich není tu  
je tomu osum let co byli zavřený dál na  
srce valej kameny  
Noty pro podzimní bytost

alkoholickéj kánon  
šlehnutí, různý slova  
dotýkám se pod stolem tvý holky  
hladíme se koleny  
nijak jemně ale vzájemně  
což je hlavní,  
nemusím sledovat zákruty  
obvyklého rozhovoru,  
umím to nazpamět  
je to kriminál a blázinec  
o čem se bavíme,  
mě už snad nechali  
po tobě jdou

jistoty kapou

jedna za druhou,  
žíly maj kýly  
a hlavy stíhy,  
poeta sem a v rozkvětu  
ty magore v rozštěpu,  
a jednomu upřímě jsem rád  
až tě zavřou  
s touhle kráskou  
denně budu spát,  
kurva vole ach jo  
ty počínal by sis nejinak  
kurva vole ach jo,  
už abych chcípnul

x

P. S.

po nebi se procházej  
hlady a smutky  
do tmy do světla kreslej halucinační  
pruhy  
halucinovaný skutky,

po nebi se procházej  
hlady a smutky,  
mý boty  
sou plný krve  
když pozoruju bytost  
zářící na nebi

92

\*\*\*\*\*

dnes do háku sem opět nešel  
a nic sem nezařídil ani  
cennější je denní snění  
než hovadský lopocení

Noty pro podzimní bytost

přivožralej  
a vůbec žádný slovo  
unavenej  
a vůbec žádnéj cit  
po ulicích jako tygr chodím  
domy lidí nevnímám  
sotva du a sotva vidím  
sem svůj dárek vidinám

myšlení by v háku zhaslo  
stejně jako tělo celý  
tejden sem tam zase nešel  
a začínám být skvělý

x

přivožralej  
a vůbec žádný slova  
unavenej

a vůbec žádnéj cit  
demoluju sebe tebe  
a rozbíjím byt

můj byt je sodoma kde sme doma, vid?  
ozdobným tvym zvířetem  
musím být  
jizvou na bílým těle  
kapkou špíny  
na tvejch rtech  
aby sis uvědomila  
jak andělská seš,  
chceš?  
nebo potom?

slepcům hůl a psa  
nevmór dí jejich sbor  
neuvidim víc  
než jak se loučí hroutí amór  
jak dopisy se v ohni krotí  
jak červi v hlavě mají svátek,  
nevmór dí amór  
di pryč! dí sbór  
amórův šíp je živý je to kouzlo  
je to červ,  
prosímte klid, nic  
di do háje, se klid

x

Dům kde jsem schován  
byt kde bloudím nafetován

fotky na stěně  
pod gaučem zapomenutá mrtvola

malej národ pijavejch ve vlasech  
oprýskaná omítka i lak

pohřben letní impresí  
nevstanu už a dál nejdu

teď myšlenky můj  
spojený sou

konečně jistotou  
že mě zabijou.

Pak sem vstal  
a dal si dál.

obrovky boty

ač prokouřil jsem se nocí  
po flašce sem nešáh ani  
k čemu bydlení je mi  
a všechny svazky Holana

nestvůrná literatura celá  
dva kartóny sparet

Noty pro podzimní bytost

kráčí luna ve vizionářskejch hadrech,  
du pod ní potichu  
snáš se dolu kost, je to odměna že sem  
noční temná bytost, nevzácná upřená v  
tichý kraje nechytá, jen cítící studně  
stínu zrody chladu  
ty paprsky  
světla dost sám sobě nebezpečnej host  
což bližší jistě je  
směšnej anglickej čaj  
v tenhle zběsilej čas

stálý střety v sobě  
a proč, vole?  
dyť milenku máš  
a mrtvý poety

z krásný kůže  
obrovky boty

x

dnes v roce dnes v noci  
dnes v dubnu  
seš Ježíškovým zvířetem

x

asi jednou  
dáš odpověď sobě

proč nejkrásnější chlap  
ve státě  
v roztrhaným kabátě

dá tělu  
tvý zdobě  
tiše, milá, tiše  
viseti na skobě

x

93

\*\*\*\*\*

co on na klíně má a hladí  
no, jo, ty vidíš, seš jen očima ve  
vlnění hlasů '  
ve vzbouření vzduchu  
v elektrizovaný srstí

x

Šel jsem kolem koše  
a zavonělo to temně  
já myslel že je to odpad  
ale ono ze mě

byl to ubohý Jindřich  
podoben strašlivé běhně  
mozek našťestí vidět není  
obklopen kopulí

a vrstvou formované masy  
zde opět patrně je propojení temného  
mého vědomí  
a temné mé krásy.

x

měsíci než slunečním bláznům  
zrozenec jen jediný hvězdy  
hryžu kost kráčeje po zemi  
studený s unou mám spojku  
nekradenou nenásilnou nutnou  
kráčí dál luna ve vizionářskejch  
hadrech a cejtí muj dech

x

ani nevim ani  
jak v pekle pozdravim  
tu pani  
co je tam

posekanej dotyčnej



odkládá procházku po parku posekanej  
dotyčnej  
snivě pozoruje svý jizvy  
a očekává další

posekanej dotyčnej  
jazykem ohmatává plomby  
posekanej dotyčnej  
kůl v plotě, taky  
ve vnitřnostech bloumáš?  
a kde bys rád visel, posekanej  
dotyčnej neví ani  
posekanej dotyčnej

odkládá vnímání  
ten těsnej shnilej šat  
posekanej dotyčnej v chůzi  
v chůzi v leže na marách,

ani nevim ani  
jak v pekle pozdravim  
tu pani  
co je tam

x

94

\*\*\*\*\*

H a J maj ohlášky  
žeru prášky  
H a J zakládaj rodinnou buňku  
já na bříše našel muňku  
H a J na NV spěchaj  
mě si tu ešte na dlouho nechaj  
H a J vzájemně se slíkaj  
mě sestry injekce píchaj  
H a J píchaj  
mě doktoři slíkaj  
H a J seděj spolu v tichu  
mě chce pořád kdosi měnit psýchu  
kdo z nás víc je ztracený  
zda vy v sobě či snad v sobě já

Noty pro podzimní bytost

nejsem dobrý katolík  
jsem alkoholik  
nemohl bych býti jezovitou  
mám potíže s identitou  
ač po tvém boku  
snad vojínem Kriste chtěl být  
jsem jenvtrpící poutník

/po ulicích choděj  
katolický holky  
s vočima jak pestrý šmolky  
a že jim k šatům sluší  
mystika jejich duší/

je to stejný - věřte mi,  
skutečnost se zdá

x

když celý podzim  
přikryl jeden jediný list  
a ze studny páchlo  
jak mrtvému z úst  
páchne vyhaslý den  
sčítal's šupiny ryb  
a snil než žárlivý sen  
když vyprahl's v prach  
a netopýři přibití na vrata  
stodol

a sovy

začli křičet  
podzimním pláčem  
v notách pro podzimní bytost  
mechy protilehlých strání  
spojily se v jeden úsměv  
přírody

v zlý úsměv  
tajemný,  
skály které omlela voda  
pukly  
aby's zešilel sám sebe sobě  
snem bděním a poutí,  
noty pro podzimní bytost

x

A ta velká kostelní  
a ta malá vymodlená  
a byl večer  
/ve zpovědnících se ještě  
svítilo  
a komín na kalhoty tlačil  
jezusmarjá  
ač proklatec,  
supícím dechu obou  
sem sotva stačil

x

koupil jsem si rohlík na sako  
nemám  
teď jsi se usmála teď strašlivě  
mlčíš  
všechny dívky jsou v mých snech  
jak stromy v sadu,  
a všude vlají ženské vlasy  
v neuchopitelnosti,  
koupil jsem si rohlík na sako  
nemám  
a ty budeš asi skutečná

zima, roztrhaný boty  
už půl roku nedělám

x

\*\*\*\*\*

včera a potmě sedě.  
spatřil jsem průser svýho žití  
a zapomenout nemohu

o tom jak touží negramota  
/pár slovům ven pomohu/  
nevěřit v sebecizotu

kerej sem? kam du?  
jen kráva se netáže a žvejká  
mokrá je dyž čeká svýho bejka  
mokrej leda od chlastu + krve  
nebo dyž se pochčiju,  
jim jen antipastu - antichleba

to svěcenýho vlhka a víry  
je mi třeba,  
zatim jen víry bez víry

máčeš smutnou osobu,  
mejdanů ozdobu

x

krev krev šupiny kapra ve vaně  
jíst to bude i kmotříček,  
co to s useknutou hlavou  
plave ve vaně křesťanského svátku,  
záchod společný s koupelnou  
manželku se sousedem  
ještě že svátku už  
odbila půle,  
kdybych věřil  
a taky věřil že ryba  
je vůbec zvíře s dotýkanou krví  
s mou krví  
že patří mezi zvěř, tak bych nezůstal sedět,  
ale křesťanského svátlu pravě odbila půle  
my brečíme jen pro svý hlavy  
a kapr je pohan a je to vůl

x

Poznámka : u některých tkzv. básní je porušeno řádkování.  
Redakce

P. S. ,,Přišli sme vo víc.''  
Redakce

\*\*\*\*\*

N O V Ý V Ě K

Čtení do vany

Egon Bondy

I

Ohromné chuchvalce mlhy se v jasném měsíčním světle prudce vrhaly jako divoké ženy či zlé víly nepřetržitě a stále znova přes kamenné zábradlí mostu a rychle opět zapadly na druhé straně. Naráz přišel mráz a řeka právě zamrzla. Nebe bylo plné hvězd a měsíc dorůstal k úplňku. Na mostě však chvílemi nebylo vidět ani na krok. Uprostřed vírů mlhy šel rychle Mojše od Malé Strany k Starému Městu. Most byl prázdný, jen v půli cesty stál ohromný kříž. Jda kolem něho, Mojše si znovu přečetl hebrejský nápis kolem hlavy Ukřižovaného: Svatý, svatý, svatý, Hospodin, Bůh zástupů. Uklonil se a znovu pocítil prudké tušení radosti. Všelicos se už trousilo mezi lidmi v ghetu, ale dnes měl přijít posel. Nebylo pozdě, ale na svátky chanuka je už brzo tma a tak vchody do ghetta byly už zataženy řetězy, u kterých měli stát strážce. Přesto, že bylo pravděpodobné, že v tomhle počasí a teď, když křesťani se chystají na vánoce, u řetězů nikdo hlídat nebude, zvolil Mojše raději známou cestu přes dvorky a sklepy u Pinkasovy synagogy, protože nechtěl riskovat, aby právě dnes strávil noc na strážnici. V uličkách Starého Města blikala v oknech světélka a z hospod se šířil hluk a zpěv. -- Přijde skutečně čas, kdy i my se budeme veselit? vykřikl v duchu Mojše.

-- To snad není ani možné. Ale je-li to pravda?! Raději neuvažoval ale soustředil se na to, aby na cizích dvorcích do něčeho nenarazil a nenadělal hluk. Vylezl hned za synagogou a u zdi Starého hřbitova. Tady, v Židovském městě, byla tma. Do úzkých uliček nepronikl místy ani paprsek světla a černé vysoké domy jakoby se nakláněly a chtěly spadnout, Mojše si potmě oprašoval chatrné šaty. Zde se vyznal poslepu a zamířil tam, kde určitě najde přátele, kteří snad už vědí něco jistého. Za rohem byla židovská hospoda, kde nocovali pocestní.

Když otevřel dveře a po několika schůdcích sestoupil dovnitř, zdálo se mu, že mrát ještě přituhl. V místnosti bylo jakž takž polosvětlo, na výklenku ve zdi svítala menóra, osmiramenná a ze zašlého cínu, na které byly rozsvíceny teprve čtyři svíčky. Svátky ještě potrvají čtyři dni -- jak je to dobře! Ale kolem stolu seděli muži v kožiších a po kamenných zdech se třpytily stružky zamrzající vody. Obvykle zde bylo útulněji, ale mráz překvapil všechny a slabý oheň v koutě, kde byla černá kuchyně, nestačil místnost vytopit. Taky tu dnes nikdo nevyzpěvoval, nevyprávěl veselé historie ani nehrál kwitlech, muži jen seděli s hlavami těsně u sebe a mluvili polohlasem. -- A pořád zpívá a zpívá, říkal právě jeden z nich. Mojše si rychle přisunul židli a vecpal se mezi ostatní. -- Přišel? zeptal se tlumeně. -- Přišel! -- A je to tak? -- Jo. Co jsme nevěřili, to se stalo. Mojše pocítil, jak mu srdce vystoupilo až k ohryzku. Chtěl něco říci, ale zalkl se a otvíral ústa naprázdno. Radost byla silná jako bolest a čistá, že čistší nikdy nezažil. Rozhlédl se kolem sebe a viděl, že i ostatní muži jsou u vytržení a někteří starci pláčou. Radost byla tak nepředsavitelná, že se zprvu nedalo ani jásat. Proto všichni seděli s hlavami schýlenými a jen šeptali a necítili už mráz, neviděli plesnivou špeluňku, necítili smrad špíny a pomyjí, neslyšeli ledovou vánici, která se rozpoutala venkua honila se hvízdajíc úzkými klikatými uličkami. -- Už

\*\*\*\*\*

## Nový věk

odešel? zeptal se po chvíli Mojše. -- Ne, je u vrchního rabína. Ale ještě se vrátí a čekáme na něj. -- Však se toho štěstí nelze naposlouchat, zašeptal jeden stařec a zavzlykal.

Dům, zvenčí černošedá mechovitá odpuzující hromada kamene pomíchaná s malými a většími těsně zamřížovanými okénky, podle zdání sotva obyvatelná, měl více než třicet stop dlouhou, o svátcích jen spoře osvětlenou chodbu, jež vedla k temným zpola propadlým točitým schodům, po nichž se kvůli noční temnotě, jak havran černě, muselo šplhat podél stěn až k zadnímu stavení. Dobře zabezpečená brána se rozevřela a vstoupilo se do komnaty plné lesku nádhery, i v tento roční čas zdobené květy. Podle polírovaným dřevem táflováných stěn zdobených vlnicemi se závěsy skrývajících umělé vyřezávání, stály starobylé a vzácné lavice. Drahocenný koberec plný obrazů pokrýval blištivě vydrhnutou podlahu, naplacených nohách spočíval kulatý dubový stůl přikrytý jak oheň rudou pokrývkou z jemné vlny a nad ním se vznášel na kovovém řetězu svítník, z nějž čtyři lampy vyzařovaly proud světla. Slavnostní stůl byl ozdoben stříbrnými poháry těžké váhy a zhotovenými mistrovskou rukou, kolem pak stolice se zlatém zdobenými opěradly a sametovými polštáři. Stůl byl prostřen k večernímu jídlu, ve výklenku těžké stříbrné umyvadlo zvalo k předepsanému mytí rukou. Sváteční jídla,

květinové girlandy, lehátko podle orientálního vzoru se vzdouvajícími se hedvábnými polštáři a vedle stříbrník naplněný zlatými řetězy a sponami a vzácnými starožitnostmi. To byla sváteční světnice velkorabína Árona Šimona Spiry. Ten stál v rohu a utíral si ruce do vyšívaného ručníku. Protahoval to schválně, aby tak dal najevo svou nespokojenost a malou úctu k hostu, jenž dosud stál v plášti a cestovním klobouku uprostřed místnosti. -- Nevěřím ničemu, jak už jsem to dříve vzkázal do Jeruzaléma, řekl velkorabín a pokračoval ve zbytečném utírání rukou. -- Pamatuji se dobřevna rok tisíc šestset čtyřicet osm -- rabín užil schválně křesťanského letopočtu. -- Všichni věřili, že se v Zoharu píše, že ten rok bude rokem vykoupění. Místo toho -- rabín se odmlčel -- největší krveprolití, jaké kdy náš národ postihlo. Dodnes tu žijí mezi námi zmrzačení uprchlíci z Polska, kde Chmelnický dal podřezat statisíce. A toho jmění! vykřikl rozhořčeně. Návštěvník stál stále nepohnutě na svém místě. Spira zahodil ručník do kouta a vykročil ke stolu. Dveřmi nakoukla služka, ale rychle se strachem dveře opět zavřela.

-- Právě jsem se vrátil od soudu, pokračoval Spira rozhořčeně. Svědčit proti nějakému křesťanskému lumpovi. Musel jsem stát v koutě, mezi nohama trnitou větev -- ještě že si vždycky vycpávám kalhoty -- a jednali se mnou jako se psem. Verbež! A ucpávali si nosy, aby mi ukázali, že smrdím. Já! -- vylil si na ruce celou lahvičku voňavky. -- Já, který mám jmění víc než stovka těch jejich okrejzlikovaných soudců dohromady! Velkorabín přecházel na druhé straně místnosti, jako by se k návštěvníkovi nechtěl ani přiblížit. -- Však ten váš Šabataj je také pěkný pták! Nemá ani grešli, jak jsem slyšel, a chodí se žebráky a nádeníky po Smyrně jako nějaký ten jejich Ježíš, z kurvy syn. Cožpak takhle vypadá mesiáš? Kdyby skutečně přišel židovský král, přišel by nejdříve k nám, nejdříve bychom to věděli my, nejdříve by se poradil s námi -- ale ten? Pcha! Že zpívá žalmy? To je toho: Kde má vojsko?! Návštěvník mlčel. Zdálo se, že už řekl všechno a že s velkorabínem se taky bavit nechce.

\*\*\*\*\*

#### Egon Bondy - Nový věk

-- Jděte, vykřikl Spira, -- buďte rád, že vás nepředám úřadům. A zmizte, z města. V mé obci nebudete šířit žádné bludy. Nedopustím!

Host se obrátil, nepozdravil na rozloučenou a odešel ze zářící komnaty do pusté, sychravé a plesnivé chodby, na rozlámané točité schodiště s kamennou jeskyní předního domu ven do měsíčního světla.

Nejprve uvažovali, že bude lépe zachovat věc v tajnosti. Co řeknou státní úřady? Kdo zabráni novým pogromům? Vždyť to by mohla být ta nejlepší záminka! Jak se pak ubráníme? Nezažili jsme dost utrpení co žijeme? Ještě zpívají na Malé Straně černá spáleniště domů z třicetileté války, ještě stojí trosky císařského hradu neopraveny a neomítnuty, ještě sotva chodíme, sotva obchodujeme, sotva pracujeme a to ještě většinou na dluh, staráme se dosud o vyhnance z Polska, kde, Bůh nedopustí, není ani den jistý -- a co zítra? Jen nedávat nic najevo, žádné vzrušení, žádnou radost, nepřivolat neštěstí!

Ale neznámými cestami se zpráva šířila a radost byla nepotlačitelná. Vzдор všem obavám, všude se náhle žilo lehčeji a z radosti se stávalo jásání. Ten lid, jenž neznal nic než strach a neměl nic než vědomí o božím zákoně, najednou jakoby měl vše. Ten lid, který byl jen vysáván a vykořisťován světskou mocí i vlastními pár bohatci, kterým cizí moc byla bližší než vlastní národ, lid, který byl bez vzdělání, bez kultury, nevěděl nic, nezbal a neměl ani potuchy o ničem, čeho dosáhly už kulturní národy, netušil nic o vědě, která vítězně kráčela vzdělanou Evropou, nedovedl si ani uvědomit, že existuje něco jako umění a filosofie, ten lid nyní cítil, že je živ. Byl to lid, jenž nikdy u nikoho neměl zastání, jenž byl všem jen k opovržení a posměchu, jenž byl považován za smradlavý, lid, který neměl knihy, obrazy, hudbu, sochy ani architekturu, jenž neznal astronomy, matematiky, fyziky, jenž byl zatlačen po staletí a do temnoty ducha, v níž svítilo jen světlo náboženství vysmívaného všemi mocnými tohoto světa. Běda těm, kteří jsou odsouzeni tak žít -- běda národům, které se dostanou do tohoto postavení -- je strašné, když taková pohroma postihne celé země, ba dokonce celé kontinenty, kde pod vládou vojenské kasty žijí lidé, kteří by dokázali být stejně zdatní a stejně kulturní jako ostatní svět a jsou zatím uměle a záměrně zatlačováni do stavu zvířat, majících jen pár svých zábav a pár temných vzpomínek. A opakují se případy, kdy se to stává a kdy lidé velkých zemí a velkých

národů trpí takto znelidštění po generace a generace na očích všemu ostatnímu světu, ale bez kontaktu s ním, oběti svých pánů, vykořisťování a drancovatelů, kteří vysávají své umlčené národy ještě navíc ohrožují celý svět válkou. Ten ubohý lid bez kultury, to je ten nejsnáze ovladatelný subjekt, to je ta louka, kterou lze stále sekát a dobře na ní vydělávat. A nikdy nevědí jiné národy, jak snadno je možno dostat se do takové situace, nevěří tomu, vysmívají se a ponejvíce vůbec na to zapominají: co s lidem bez kultury a bez vzdělání, je jen pro smích, jak je sto let za opicema. Literaturu si opisují rukou na hadrovitých papírech, které požírá plíseň a tlení, přestali už vůbec rozumět světu pokroku a nepočítá se s nimi. Jen s těmi, kdo je drtí se ještě počítá, musí počítat, ale jen ve věcech války, nikdy ve věcech kultury. Pro ni jsou tyto národy zaživa odumřelé. Nikdo se o ně nestará, nikdo na ně není zvědav. Jak žijí tak umírají, nic z nich nevzejde, nikoho nevydají, jsou to pohřbené, několikanásobně pohřbené národy. A jejich

99

\*\*\*\*\*

## Nový věk

jednání nikdy nikdo nepochopí. Jsou -- jako by nebyly. Chraň bože národy, které jejich situaci neznají a nechtějí znát, aby se do ní také nedostaly! Může se to stát dříve než se kdo naděje.

Nikdo nevěděl, jak se vědomost o vykoupení rozšířila a již začaly přicházet zprávy ze všech stran. Na Staroměstském rynku za mrazivé noci spadly s třeskotem řetězy uzavírající ghetto a císařské strážní vypadly zbraně z rukou. Židé se toho lekli, že několik dní nevycházeli ven, ale uvnitř se napotkání objímali.

To už přešly křesťanské vánoce a jejich Nový rok a rok 5426 šel do své poloviny. Byl to rok, v němž počalo osvobození celého lidského rodu – i když to věděli zatím právě jen ti nejubožejší a všichni ostatní se jim vysmívali.

Ve Lvově se otráslly stěny synagogy. Strachem kvilející židé vyběhli ven a viděli jen, jak se synagoga ve světle hvězd celá zachvívala a zdálo se, že vyrůstá do výšky a přečnává všechny křesťanské chrámy. Lidé padali na zem a báli se neštěstí, když tu synagoga se celá oblila jasnou vycházejícího měsíce a zůstala stát pevně, pokrytá celá drahokamy ledových křišťálů. Ne všichni rabíni byli jako Áron Šimon. V městečku Mikulově, kde učenci s bázní studovali svaté spisy, vyrostla na hřbitově za noci uprostřed kruté zimy podivuhodná květina, všecka bílá a rudá, bílá protože zvěstovala nový věk a rudá, protože připomínala zavraždění statisíce našich bratří.

Jednoho dne vyšli obyvatelé ukrajinských vsí a městeček večer ven a zpívali všichni písně - svaté písně i písně do tance, písně, které zpíval Šabataj, vůdce utlačených, denně ve svém rodném městě, po ulicích přeplněných radujícím se lidem -- neboť tam, v dalekých zemích, jsou celá města naší víry a nejsou tam ghetta. Na Ukrajině byla zima a vlhce lezavý mráz štípal, nebe bylo plesnivě sněhovými mračny, jen za noci svítily hvězdy, přes den bylo hůř jak v noci.

Velmi rychle docházely všude zprávy odevšad. Jak amsterodamští židé neopouštějí své krásné synagogy, nepracují, neobchodují a nepřetržitě plesají. Nedošly zprávy z daleké Šťastné Arábie, kde v Jemenu začaly děti mluvit cizími jazyky, jimž jen učenci sem tam slovo rizuměli, ale to poznali, že zvěstují nové království na zemi. Všobecně se však roznesla zvěst o tom, že se našly ztracené izraelské kmeny a že Ruben a Cad jsou již na cestě do Svaté země, kde vyčkají do počátku nového věku. Rabíni dostali do rukou knížečku amsterodamského příznivce utlačených Petra Serraria, v níž o tom psal k poučení všem křesťanům. A ti byli udiveni čtouce.

V Livornu v Itálii se večer v synagoze sama rozvinula tóra a ukázala místo, kde se čte mesiášské příslibení všemu lidstvu. Při čtení rabín vydal náhle hlas jak zařvání lva a zhasla světla a okny svítil jenom stříbrný měsíc. V Praze v Pinkasově synagoze byl chován kaftan a praporec mučedníka Šalomona Molcha.

Nikdo nedovedl přečíst písmena na praporu. Jedni oslepli, druhým zmizely záhadně připravené pero i papír. Teď náhle se písmena sama uspořádala do slov: Šabataj Oví je roku 5426 mesiášem.

Na Litvě byl tu zimu krutý mráz. Ve vsích bylo málo co jíst. Sotva přešla válka se Švédy. Kdo měl kozu, byl boháčem. Chudí byli všichni. Daně byli znovu dopředu vybrány právě před vánoci. Nezůstal ani stříbrný řetízek ani měděný prstýnek. V synagogách se zahřívávali potmě vlastním dechem. Nebylo co dělat. Nikdo si nemohl objednat nové boty nebo nový kabát, ba ani dát

\*\*\*\*\*

Egon Bondy - Nový věk

opravit staré. Nebylo čím platit, oves ani žito nebylo a vodnice, ta trocha vodnice, zmrzla. Svítily hvězdy, jasnější než kdy jindy. Vrzla vrátka, zapraštil umrzlý sníh, zaskřípaly tyčky v plotě. Vdova Róza, za ruku malou holčičku, vyšla na cestu daleko, daleko, věděla jen, že na jih a pryč, kolik zemí, hor a řek přejde, neměla ani tušení. Vyšla za novým světem, za vůdcem utlačených, který přišel ustavit království boží na zemi a teď čeká, až přijdou ti, jež má vykoupit. A ti musejí jít, všechno opustit, putovat k němu, Róza neměla co opouštět než bídnou díru. Obaleny hadry od nohou až po hlavu vyšla za tmy Roza s dítětem na malou klikatou pěšinu. Dlouhá noc trvala, dlouhá noc, kdy se prý narodil Kristus pán. Nad Severním mořem byla tma jak v pytli. Moře bilo do hrází. Před zájezdni hospodou čekali koně. Kolem se táhl zamrzlý kanál v rovině jako mlat bez kopce. Abraham Blom zavřel vrata, zvedl pořádné prkno a přibíl je napříč. Na saních byly pytle s cínem a stříbrem, které po cestě prodá. Svítíl si malou lucernou, a zabalen do bohatého liščího kožichu práskl do koní a ani se na zatlučený hostinec neohlédl. Po cestách Čech se motala zedraná rodina chudáků, kteří neměli kam hlavu složit. Stále dokola a stále dokola, odkázání na milosrdenství, jehož je vždycky jako šafránu a ještě je často trpké, když jsou lidé slabí, staří, nemocní nebo děti. Kam jít z Kutné Hory, z Plzně, z Březnice či z Hradce Králové? Není to všechno marné, není to všechno jedno? Teplé jídlo tento týden ani jeden den. A je teprve půl zimy a kdoví jestli. Chanuka se světí dobře v teplé světnici. Ale na silnici, kde zapalovat svíčky? Vítr je sfoukne. Je pravda co říkal ten švec v Polici nad Metují? Má začít letos nový svět? Není to úplně nanic mátožit se od Náchoda do Dobrušky? A v noci, kdy mrát jim nedal spát, vydali se na cestu na jih. Tehdy poprvé co pamatovali, pocítili radost.

Nikdo, kdo byl přítomen, nevnímal zasmušilý zimní čas. Všichni se těšili, jak se svatba vyvede. Josef Hirsch, po otci krejčí, ale mladík, který uměl i číst a vyznal se v tóře, i když mu ještě nebylo osmnáct, si narychlo bral Ester, která byla ještě mladší, skoro dětská dosud, a byla dcerou punčochářky. A narychlo se nebrali pro nic jiného, než aby mohli jak jen jaro přijde, odejít tam, kam teď všichni spěchali, k tomu, jenž nás všechny vyvede do říše spravedlnosti. Snoubenci se podle zvyku měli od rána postit na připomínku zničení Chrámu, ale bylo už známo, že mesiáš prohlásil, že je konec všemu truchlení, že věk radosti započal a Nový Chrám se již staví v lidských srdcích. Proto se nepostili, ale přesto jak bylo obvyklé vyčkali až do prvních hodin odpoledních, kdy obřad začíná. Za nepřítomnosti ženicha ověnčili čtyři mládenci hlavu nevěsty ve vedlejším pokoji. Tak předstoupila před ženicha jako kdysi Rebeka před svého budoucího manžela. Ve slavnostně vyzdobeném pokoji, kde však přesto bylo místa sotva pro tucet osob, sešli se nevěsta a ženich pod rozprostřeným ženichovým talitem, který si už vezme se bou i do hrobu, přidržoval jim jej s nevěstinou matkou kantor ze Staronové synagógy, protože velkorabín Spira, když se dozvěděl, co budoucí manželé zamýšlejí, div je neproklel. Pak navlékl Josef Esteře na ukazováček pravé ruky svatební prsten. Svědkové podepisovali svatební smlouvu. Novomanželé se nyní napijí z jednoho poháru, který jim -- jako zvláštní čest pro něho -- naleje kantor. Ženich chtěl již hodit sklenici na zem a rozšlápnout ji -- tím se vyjadřuje, že naše radost je tlumena zármutkem nad zbořením Jeruzaléma -- ale pak si vzpomněl, že je nový, mesiášský věk a s jásotem dal sklenici znova nalít a

\*\*\*\*\*

Nový věk

znova pili. Krejčovská dílna byla celá vyklizena, aby bylo místo na tanec. To již začínal večer, daly se rozeznat první hvězdy a muselo se rozsvítit. Dva muzikanti vyhrávali na housličky a na píšťalu. Bylo až k podivu, kolik lidí se sem teď vešlo, i když, pravda, stáli většinou přitištěni ke stěnám. Nevěsta se ženichem tančili a s nimi několik párů. Staří postávali a podupávali, dveřmi a okny nakukovaly sousedky. V koutě stála pícka a na ni posadili děti. S nimi se tam uvelebil nějaký starý poutník, snad přímo tulák, v zaplátovaném ale čistém kaftanu a s fialovým baretem, jaký v některých zemích nosívají ti, co nějak přísluší k synagóze a k pohřebnímu bratrstvu.

A tenhle nebyl zdejší. Nějak se ani nestalo, aby s ním kdo kloudně promluvil, nevtíral se, jen se s ostatními veselil a pil víno, když mu dali. Měl ryšavý vous, ale zpod baretu mu vylézaly už stříbrné chumáče vlasů. Mošnu si odložil na pec do kouta, aby mu bylo volněji a komíhal nohama v dobře okovaných botách do rytmu tance. Když konečně někoho napadlo aby se ho zeptal, odkud vlastně přišel, nebyl tam už. -- To byl jistě nějaký toulavý kazatel, maggid, povídala nevěstina matka, -- měli jsme mu dát na cestu koláče a mohl tu vlastně klidně zůstat přes noc... Byl tam taky starý dědek, jehož byl Josef vnuk. Když k půlnoci už byli lidé unaveni a slušelo se, aby nechali novomanžele o samotě, ještě se protlačil mezi lidmi: -- Jdu vám naposled požehnat, protože to dítě, které se vám po dnešní noci narodí, se narodí už do nového světa, bude to dítě nového věku, bude to dítě, které přijme všechno to štěstí, které jsme my nikdy neobdrželi. -- Ano, bude to tak, řekl Josef a všichni se znovu začali objímat, jákali a rozplakali se radostí.

Pod Kyjevem na mnoha cestách a polích zčervenal sníh krví. To tam, kde před lety padly oběti kozáckých masakrů. Místy bylo celé krvavé jezero. Byla to krev volající k mesiáši, krev svatých, kteří připravili nevědouce cestu k novému životu. Lidé v bázni obcházeli, bojíce se, že je kozáci kvůli zázračnému úkazu znovu začnou vraždit. Ale i ti se lekli a zůstali zavření na svých statcích hrůzy.

Jen starci a těhotné ženy se rmoutili. Nemohou se dát na cestu tak dlouhou. Ale rozšířilo se proroctví, že vykupitel pošle pro ně nebeská oblaka a na nich odplují, aby strojili nový začátek všeho. Starci postávali na návších a pohlíželi na oblohu. Byla černá a mrazivá. Za noci bývaly mraky nízkou nad chalupou, jen se zachytit.

Nedočkavec vylezl na komín, skočil s roztaženýma rukama -- ale spadl a zabil se. Leč nad jeho bledou tváří se zastavila jasná hvězda a svélila na ni celičkou noc.

Franfurtem, Norimberkem, Prahou, Vídní, Prešpurkem procházely teď houfy poutníků. Jedni v povozech, jiní pěšky, někteří vezli děti na trakaři. Putovali za noci, aby je nezastavili a nevrátili. Putovali pomalu, protože byl mráz. Putovali nazdařbůh, protože sotva věděli kudy a kam. Byli to chudí lidé. Bohatí Amsterodamu, v Hamburku, v Lübece čekali na utišení zimních bouří, aby nastoupili na loď. Maggid Leibowitz se však z Josefovy

svatby pustil zpátky na sever. Potkával poutníky a radil jim nejlepší cestu. A zima se už přece jen chýlila ke konci. Byl tu Purim: svátek, kdy je všechno dovoleno. Je to 14. Adar, kdy křesťanům začíná březen a někde už pukají ledy. Mojše celou zimu opatroval starou bábu. Nemohla už chodit, nemohla si vydělávat, nebylo, kdo by ji opatřil. Ale až začne jaro, všechno

bude lepší. Nebude vysedávat na prahu a někdo jí něco dá do ruky. Mojše bude moci odejít s ostatními. Měl svůj malý obchůdek, který nosil v krosně na zádech. A kdekdo mu byl dlužen po groši

\*\*\*\*\*

#### Egon Bondy - Nový věk

či po třech. Oběhával teď dlužníky, ale všichni židovští kramáři teď chtěli dostat své peníze zpět a výsledek byl, že jim nikdo nedával nic. Bylo mnoho lamentování a křiku, a bylo by ještě víc, kdyby nebylo strachu z úřadů. Mojše nesehnal skro nic. Ale už mu to dávno začínalo být jedno. V novém světě, kde bude vládnout spravedlnost, si už nebude muset dělat s penězi starosti. Tam bude osvobozená práce a každý kdo pracuje, dostane podle zásluhy a kdo nebude moci, podle potřeb. A zaslíbený svět se rozprostře všude, bude postaráno i o Mojšeho bábu, i když ji tu zatím nechá. Nebude to trvat nijak dlouho. Odejde, jen jak sežene na boty a cestou ho budou živit ruce a pánbůh. Proto též sdílel s ostatními neutuchající radost. O Purim všichni tančili, ale nepřestrojovali se za maškary jako obvykle, protože jejich veselí bylo veselím nového věku, který přináší svobodu a lidskou důstojnost. Předjitřní mlhou dosud neproniklo slunce. Budovy města stály šedé a špinavé pod mokřým nebem. Vanul sychravý chlad od řeky, ale na krátký okamžik v něm člověk mohl ucítit podivnou, vždy nevysvětlitelnou vůni jara. Městské brány byly dosud zavřeny. Zadem přes zahrady u řeky, na nichž dosud ležel ledový příkrov, šli poutníci. Opatrně, aby je nikdo neviděl, se prosmýkli po ledě kolem hradeb. Šli zamuchlaní do šátků s klobouky do čela naraženými. Potom špinavá mlha začala blednout. Před hloučkem putujících vzápětí náhle vyšlo planoucí slunce. Noc zůstala za nimi a vpředu od východu je zalila záře dne.

Slunce zářilo.

Od všech stran světa mířily proudy poutníků vedených štěstím k jednomu cíli. Šly mrazem severních zemí i horkem arabské pouště. Šly od západu i od východu, šly zeměmi křesťanskými i muslimskými, šly ode vsi ke vsi, od oázy k oáze, překračovaly řeky i vyschlá koryta a skalní rozsedliny, šly žírnou zemí i pustinami, všude nesouce radostné posleství, že nový věk nadešel, je konec bídě, strádání, vykořisťování, věznění, mučení a zabíjení, nastal čas svobody, spravedlivé práce, rovnosti a krásy. Cesty všech by nepopsalo sto básníků, osudy všech -- tisíc. Tak je nám jít jen s hloučkem těch nám nejbližších, z ledové Evropy ke slunci Středomoří. I odtud šli jedni rychleji, druzí pomaleji. Ač všichni spěchali, přece mnozí byli zdržováni bídou, slabostí a nemocemi. Ale byli i takoví, kteří se z cesty radovali jako prostě z cesty. Poprvé v životě byli šťastní a tak štěstí oblévalo jejich cestu zvláštním, dosud nikdy nepoznaným kouzlem; bylo jaro a přestože bylo toho roku dlouho chladné, slunce neustále zářilo. Bylo to slunce jejich budoucnosti, slunce nového času, slunce, jež už nikdy nezajde.

Po cestě Moravou se Josef a Ester potkali s Rózou a její dcerkou. Byly to opravdové ubožačky. Šly po měsíce ledovými pláněmi i stříbrnými lesy Litvy a Polska a teď byly na konci svých sil. Všichni je předešli. Zůstaly v jedné židovské zájezdní hospodě a zdálo se jim, že už nikdy nedojdou. Tu se jich ujali Hirschovic. Ale v herberku byl už i švec Hejerle, který jakoby cestou nespíchal, spravoval všem boty. A že se líp cestuje, když je v cizích krajích víc lidí pohromadě, zastavili se tu a čekali postupně i jiní.

103

\*\*\*\*\*

Nový věk

Švec seděl přede dveřmi, nedbal studeného vzduchu, radoval se, jak na něj svítí slunce a přištípkoval.

-- Až bude nový svět, slunce nikdy nebude zapadat, nebude třeba, aby byla noc, protože nebude třeba odpočívat. Protože práce bude všem lidem pro radost. Nikdo nebude bez práce a ani za ni nic brát nebude -- protože všechno bude darem -- co hrdlo ráčí.

-- Ne, odpovídal starý vyzáblý čahoun, kterého nikdo neznal jménem, nikomu je nesdělil. -- Ne -- bude třeba se modlit celou duší svou!

-- To taky, ale to se modlím právě při práci. Ale je jiná, kdo bude studovat svaté spisy. Ten nebude muset přitloukat floky, protože jeho práce je důležitější a krásnější než všechny ostatní dohromady.

Na silnici, která vedla do Vídně, byl silný provoz. U zájezdní hospody za chvíli zastavovali formani, vypřahovali, vodili koně do maštálí a jiní zas zapřahali a odjížděli.

-- Chamrad' jedna nuzácká, říkali si mezi sebou. -- Kam se najednou všichni ženou? Bylo by potřeba je všechny pozavírat a poslat pracovat. Od té doby, co je to posedlo, nedostaneš nikde vypůjčit peníze a nedostaneš ani cvočky ani tkaničky, všecko schovali, zakopali, přestali dělat, všiváci. Vojáky na ně!

Forman byl ve skutečnosti rád, "že to ty židáky popadlo", protože dlužil Jajtelesovi z Olomouce padesát rýnských a dal mu teď jen dvacet. Ale byl uvázan na arcibiskupském zboží i s celou rodinou a i kdyby si bůhví kolik našetřil, z poddanství by se nevykoupil. Dlouhé fúry jezdil rád, protože si dovedl přivydělat. Však měl na čem, poněvadž měl grunt, ale co platné, svobodně žít nemohl -- a tak mu bylo proti srsti, že ti žebráci tady si teď chodí svobodně jako páni a věří, že budou moci chodit svobodně i dál, a nenáviděl je za to.

-- Jako páni!, myslel si, -- ta verbež! A snažil se zapomenout na nejpalcivější vzpomínku, že mu vrchnost nedovolila vzít si Aničku Štroblovou a musel si vzít holku, kterou už o všecko připravil panský písař. Po dvoře se skutečně poflakoval Šimonek, který byl mešuge a často se stalo, že šel na opačnou stranu, než mu zas vysvětlili, že musí nazpátek. Vyzpěvoval si potichu písničku, kterou si sám složil a složil každou chvíli nějakou, ale neměly hlavy a paty. Zpíval si v nich o tom, jak bude krásně na světě, že všichni, naprosto všichni se dostanou do ráje. A to zlí se přestanou konečně zlobit, protože budou mít tolik, že ani nebudou moci chtít ještě víc. A i vojáci budou všichni kapitáni a budou mít péřové klobouky. Jak si tak



zpíval, forman jda kolem nakopl ho, protože na Šimonkovi bylo až moc dobře vidět, že je mešuge a že se mu může udělat všechno.

U silnice u potoka obědvali dva mladíci. Poznali se teprv cestou a před sotva dvěma týdny. Ale zalíbilo se jim jít pohromadě, ačkoli nebo snad právě proto, že jeden byl hlasitý nadšenec a druhý hloubavý nemluva.

Ten první, David, opět vykládal: -- Představ si, že nebude bohatých ani chudých, představ si, že nebude pánů ani nádeníků!

-- Větší tajemství je, odpověděl pomalu jeho společník, -- že nebudd hříšníků.

-- Ano, máš pravdu, v novém věku budou lidi jen dobří, všechno zlo pomine -- pomine bída, pomine zlo na světě. Vždyť už teď nastane konec starého světa, i když jsme ještě hříšníci!

-- To je tajemství spásy! Pokání už není nutné, jak vzkázal mesiáš!

Jel kolem mladý švarný pán, ve velikém černém doktorském baretu

\*\*\*\*\*

#### Egon Bondy - Nový věk

a zabalen do dlouhého černého sametového doktorského pláště. Na hrudi měl plášť rozhalen a bylo vidět, že místo židovského kolečka má vyšito na spodním kabátě srdce. Jel na oslu a klátil nohama, jež tak-tak necoural po zemi. Vida pramenitou vodu zastavil a slezl z osla. Prohlédnuv si pozorně přátele, kteří se odmlčeli a poznav, že jsou to židi, smekl, široce se rozmáchl kloboukem a pravil:

-- Jsem Ibrahim Kohák de Pinheira, k vašim službám.

Mladíci, jeden z Nové Lhoty a druhý z Dlouhé Lhoty, se na sebe udiveně podívali.

-- Jedu z Amsterodamu, pánové, a protože v táhle zemi nesmějí našinci jezdit na koni, jak jsem byl zvyklý z domova, pořídil jsem si toto zvíře. Ale je nutno uznat, že je nevděčné a nespolehlivé -- a snažil se připoutat oslovi ohlávku k noze, aby mu neutekl.

-- Takhle se to dělá, pane, vyskočil David a zavedl osla k potoku.

-- Jmenuje se Ave Stella, což jest "Hvězda, budiž pozdravena", poznamenal Kohák, -- ale není mi jasno, jak mne mohlo napadnout, dát mu takové jméno, když by se měl spíš jmenovat Belzebub.

Dovolíte přisednout? Jdu, nemýlím-li se, k těmž cíli. Od nás všichni odjíždějí po moři. Ale já trpím mořskou nemocí od dětství a při pohledu na moře se mi dělá špatně. Proto v Amsterodamu nechodím ani na procházky do přístavu. Ostatně, co bych tam dělal. Nejsem obchodníkem. Jenže jsem netušil, že nebudu moci jet na koni.

-- Pán je od moře? zeptal se David zvědavě.

-- Můžete mi vykat, pane, jsme si všichni rovni. Ostatně už i křesťané uvažují o tom, že si všichni lidé jsou rovni, aspoň v osvícených zemích. Ale je pravda, že takovou zemi jsou zatím jen Spojené provincie -- dodal poněkud zatrpkle. Přátele pokyvovali nevědou co si myslet.

-- Jsem lékař, pokračoval Kohák. Otec je marrano z Lisabonu. Víte, co to je? Musel přestoupit na křesťanskou víru. Když je vyháněli z Portugalska, jehož lahodná řeč je mou mateřštinou, pánové, zakázal král našim otcům veškeré modlitby po celou dobu odsunu, aby je Hospodin náhodou neuslyšel. Asi se to povedlo. Ale na tom tolik nezáleží. Všechny víry mají stejné jádro. Až se dostane všeobecného vzdělání všem, až nastane nový věk, který přinese vzdělanost a kulturu do všech končin světa, i k protinožcům, bude jedna společná víra čistého rozumu a konečně budou všichni lidé bratři. Říká to i Comenius, jenž také čeká, že letošního roku 1666, má dojít k začátku nového věku. Ale naznačuje to i Cartesius. A náš veliký Baruch Spinoza -- i když ho tatíci v synagoze prokleli -- chystá o tom veliké dílo. Není prostě možno nevidět, že začíná nový věk. Nepochybujte o tom, pánové. David a jeho přítel Jakub o tom ani dost málo nepochybovali a byli rádi, že nakonec uslyšeli tato srozumitelná slova, neboť ostatek jim byl vpravdě portugalskou vesnicí.

A šly zástupy naděje ze všech koutů světa. Byly země, kde žádní Židé nesměli žít. Byly to Španělsko, Portugalsko, Francie, Anglie, Moskevská říše a další a další. Byly to země, kde se nesmělo říct, že je někdo vyjořistován. A v nich náhle se začaly plnit cesty a plnit přístavy, a lidé, kteří dosud skrývali jako sviňky pod kamenem, vylézali na světlo a pokoušeli se odejít do země štěstí. Inkvizice v jedněch, vláda v druhých zemích, začaly střežit silnice a blokovat přístavy, aby ani myš neutekla z jejich říší tmy a porobení. A přece odcházeli a přece

\*\*\*\*\*

## Nový věk

odplouvali. Odcházel za nocí a bral se necestou, odplouvali na podloudnických bářkách, z nichž mnohé ztroskotaly, stejně jako suchozemští poutníci hynuli v lesích. Maggid Leiblowitz seděl na molu sevillského přístavu a pozoroval, jak agenti inkvizice šacují cestující. Byť byli ověšeni kříži, židé byli k rozeznání podle ranců, v nichž vlekli svoje hadry. Biřici jednoho po druhém odváděli, ale další zahazovali vše a tlačili se v přístavních uličkách. Všem svítilo zářivá slunce nad hlavami i v srdcích, nepočítali útrapy, nehleděli na tresty, jen pryč, jen do vlasti chudých, do nového království.

-- A tak, milý bratře zastav všechny transakce, dej protestovat směnky, nové zboží neposílej. Uzavírám naše kanceláře, protože je už nebudu potřebovat. Prodej nebo zanech všechno a dej se na cestu na východ. Tak a podobně si psali židovští obchodníci křížem krázem po světě. A všechny země se ocitaly bez obchodních styků a bez finančního trhu. A celá města, zejména v říši turecké, a celé kraje v té říši, byly bez bot, bez kabátů, bez punčoch, ale i bez šavlí, bez mečů a bez hrnců na vaření, protože statisíce chudáků, kteří šili, tkali, kovali a stříhali, zastavovali práci a odcházeli. Ti nejvíc opovrhovaní se ukázali jako nejvíc potřební. Hospodářství všech zemí se zastavovalo. A ve svém rodném městě vůdce utlačovaných chodil s jásotem po ulicích nebo naopak ve smutku a utrpení skrýval svou tvář, neboť kdo může unést hoře i naději světa.

V malém, ale slavném městečku Mikulově na hranici Moravy a Rakous, mohli mladí Hirschovi, kteří táhli na káře Rózu se sotva žijící dcerkou a provázení dalšími ze zájezdního dvora, navštívit znovu po delší době modlitebnu. Za týden budou paschální svátky, první v novém věku. V podvečerním šeru stál před synagógou, skrčenou v nejhorším koutě města, jemuž dominovaly zámek a chrám, početný hlouček domácích i cizích. Ještě hořely poslední paprsky slunce, ale hvězdy budou už zanedlouho vycházet.

Muži čekali odděleně, obklopili poutníka, který se tu zastavil na zpáteční cestě. Spěchal, aby všude rozhlašoval divy, které viděl a slyšel.

-- Velký Turek už ví, že musí v určitý čas postoupit vládu mesiáši. Čeká jen, až ten rozhodne. Ještě předtím, loni, když se začalo zvedat království spravedlnosti, poslal k vůdci utlačovaných své dvorní malíře, aby mu namalovali jeho podobiznu. Ti se vrátili a přinesli mu obraz strašného muže. Zášť mu šlehala z očí, v rysech měl vepsanou tělesnou vášeň, zloba rozrývala vráskami jeho čelo. I podivil se Velký Turek, že takto vypadá muž boží. A nevěřil, že jeho malíři malovali po pravdě. Vypravil se tedy za mesiášem sám. Přišel k němu, když tento seděl v usebrání v zahradě. A hle, malíři nepřidali ani vlásek, ten muž vypadal jako zvíře. Převelice se Velký Turek podivil a ptá se: Šabataji, jak můžeš být muž boží a mít v tváři vypsány všechny neřesti a zloby? Šabataj na něho ani nepohlédl a praví: mám v sobě všechny neřesti a zloby a musím je mít, chci-li vyvést do svobody ten lid pohroužený do špatnosti včerejšího světa. Jen má-li muž boží tolik síly, aby překonal v sobě všechnu neřest a zlobu světa, může překonat tento svět -- a obrátil svoji tvář k Velkému Turkovi a byla to tvář jasu slunce a archandělská. A Velký Turek oslepl a náš pán ho uzdravil vloživ na něj ruku.

Sultán Mehmed zvaný Lovec ovšem v té době ani nevěděl, že nějaký Šabataj existuje. Nebyl ani v Turecku, ale v Thrákii, kde lovil nestaraje se o říši, kterou mu vedl velkovezír Köprülü, už druhý

\*\*\*\*\*

Egon Bondy - Nový věk

po otci. Velcí tohoto světa jsou tak bezstarostní, že si často myslíme, že neoprávněně. Ale ano, oprávněně.

Před tureckou hranici se všichni zastavovali. Přece jen si nebyli jistí, jaké to tam je. Ve vesnici u Nových Zámků se sešla lidu spousta. Nocovali u ohňů za vsí a poslouchali jen, jak na sebe vyli psi ze obou stran hranice. Někteří se v duchu báli. Ale David s Jakubem a s Kohákem seděli vesele a vyprávěli si historky z mládí. Navzájem to bylo neuvěřitelné. Jak v Nové Lhotě a ve Dlouhé Lhotě neměli ani modlitebnu, tím méně rabína, tím méně školu. Jak Kohák chodil klidně s křesťanskými mladíky na vysoká učení a jak jeho otec měl své faktory všude, i v Novém světě, odkud pocházejí tabák, který Kohák k údivu všech kouřil, a brambory, velká vymoženost, velký dar boží chudákům. Ráno vstalo s červenými paprsky v jemné mlze a brzy je zalila plnost slunce. Kolem dokola kvetly ovocné stromy. Byly bílé a růžové a celé údolí bylo jako zasypano bílým a růžovým sněhem. Rašila jemně zelená tráva. Stromy se odívaly listy, pučely nové haluze. Země dýchala vůněmi a zaseté obilí se už zelenalo. Svět se zdál více než kdy jindy vítat nový věk a poutníci měli očištěný zrak i srdce, aby to dobře viděli a chápali. Byť dosud bylo velmi chladno a větrno, jaro se už nedalo zdržet.

Ten den byl shodou okolností předvečer paschálních svátků. Jsou to svátky cesty, svátky putujícího lidu, lidu, který jde z minulosti do budoucnosti, sváteční jídlo se jí ve spěchu, všichni jsou oblečení na cestu, v ruce hůl, na nohou pevné boty. Tentokrát statisíce poutníků po celém světě slavily doopravdy svátky cesty na pochodu. Šly cizími kraji a přicházely do ještě cizejších. Nenašly v těch končinách ani modlitebnu, ani neměly nekvašené chleby. Jen Kohák myslel na všechno a vezl s sebou balíček chlebu už z Amsterodamu. Každého podělil po kousku. Trochu se usmíval, když ho jedl s ostatními, ale nedalo se říct, že by nedbal božího příkazu, i když to asi v duchu měl jen za starobylý zvyk. A večer se s ostatními zúčastnil vyprávění o východu ze země Egyptské, jak se toho večera má činit. Však letos je tu druhé vysvobození a ještě větší. Je to odchod ze včerejšího světa a vykročení do zítřejšího. Jedny dějiny skončily a druhé radostně začínají. Následujícího dne překročili hranici. Po obou stranách byla pole zarostlá pýrem a cesty zmizely nepoužívány. Vypálená stavení strašila tu už kolik let. Lidi nebylo možno uvidět. Kde žili, nikdo nevěděl. Na hranici stál kůl s tureckým emblémem. Již po staletí Turci postupovali neúprosně na sever a na západ a zabírali zemi kus po kuse. Za rok, za deset let, chtějí být u Vidně. Za dvacet let v Čechách. Za sto let u Severního moře. Do nedohledna se táhla rovina uherské země, pusté a spálené. Jen ohromná modrá řeka se rychle brala dál. Slunce se zdálo zčernat nad černou zemí. Poutníci se srazili do hustšího hloučku a poprvé po dlouhé době šli mlčky, nebrentíce a nezpívajíce. A nedošli daleko, ještě dávno nebylo k poledni a vyrazili na ně jezdci. Byli to janičáři střežící hranice, metla vlastní turecké říše, natož pak ostatních. Hned sehnali lidi do chumlu a seskočivše s koní, začali za divokého pokřikování brát poutníkům nač přišli. Poutníci toho neměli moc, tak je přetáhli aspoň býkovcem, ale Kohák se s nimi začal handrkovat. Ukázalo se, že umí turecky, byť lámaně. Ale proti janičářům mu to bylo houby platné. Přetáhli ho dvakrát a sebrali mu osla Ave Stella i s rancem. A to vše se událo tak rychle, že si poutníci ani neuvědomili a jezdci už byli opět na koních a vzápětí pryč, jakoby se země slehla. Roztřesení poutníci se usadili na břehu Dunaje

\*\*\*\*\*

## Nový věk

a podle dávného zvyku hlasitě naříkali. Ale seděl tam už stařec ve fialovém baretu, ryšavé vousy, vlasy bílé.

-- Buď zdráv, Josefe, pozdravil Hirsche, který plakal.

-- Odkud mě znáš, odpověděl Josef, stále naříkaje.

-- Ale z tvé svatby, hochu, dobře jste mi nalili vína. Jsem rád, že tě potkávám na cestě.

-- Všechno nám sebrali, všechno, všechno, jsme nejubožejší židi na světě, naříkal Josef a ostatní lamentovali ještě víc.

-- To jste nějací hrdinové, prohlásil Kohák, tře si napráskaný zadek.

-- Nejsme žádní hrdinové, nechceme být žádní hrdinové, nejsme tu od toho, abychom byli hrdinové, nemáme na to, abychom byli hrdinové, od toho jsou jiní, aby byli hrdinové!

-- To myslíte vážně? zeptal se maggid Leiblowitz.

-- Smrtelně vážně, maggide.

-- Teď už nemáte nic, tak vám všechno půjde lehčeji, řekl maggid soustrastně. -- Ale nemylte se, jste hrdinové. Hrdiny jste se už narodili. Každý člověk je hrdina, tím že je vůbec živ. I kdybyste byli zůstali doma na peci, přesto byste byli hrdinové. Pánbůh nepouští na svět nikoho jiného než hrdiny, protože nikdo jiný by to ani den nevydržel. Jen si to připamatujte, až přijde čas, horší věci se vám stanou.

-- Dovolte pane, ale kde jste studoval? zeptal se se zájmem Kohák.

-- Leckde po světě. Nemohu říct, že bych nestudoval, nebo že bych to měl sám od sebe. Člověk se může jenom učit. Ale učitelé mohou být rozliční.

-- Vidím pane, že věříte v pokrok vzdělanosti. Je to radostné poznání v tak pusté a barbarské končině. Přicházím z Amsterdamu, kde byste viděl pokroky ducha na každém kroku.

-- Znáš to tam, řekl maggid, -- pozdravujte ode mne v Portugalské synagóze. Ale teď se seberte a běžte dál, janičáři by vás tu neradi viděli ještě jednou.

A zvedl se, rozcvičil si trochu ztuhlá kolena a pustil se cestou jenom jemu rozeznatelnou. Šli za ním a nějak se styděli dál naříkat.

Radost rozkvétala to jaro po celém světě. Každá skupina poutníků byla okradena, mnozí byli z mordováni, zbylí v hadrech a s krvavými nohama přicházeli k cíli. Ty, co jeli na lodích, prodávali Janované do otroctví. Ty, co šli pouští, zajímali beduíni a přivazovali k uzdám svých velbloudů. Ty, kteří dorazili až do Cařihradu, okradli a zbili pouliční zloději. Ale radost přemáhala vše, neboť měl nadejít věk spravedlnosti; kdy vše bude zapomenuto, vše bude odčiněno, vše začne od počátku a to od dobrého počátku. Křivdy se už nikdy nebudou opakovat, zavládne rovnost a svoboda, lidé budou bratři.

Cesta uherskou zemí byla tíživá. Většinou všude pustina, někdy na celý den cesty, jen sem tam statky tureckých statkářů a kolaborantských šlechticů. Nevolníci chodili skoro nazí, neupletli si ani ze slámy opánky, sami tahali vozy a pluh, dobytka nebylo, - nebo jen pro pány, jedli chléb ne z otrub, ale ze stromové kůry a lušejníků, sotva se drželi na nohou, panští pohůnci jim vládli bičem. Takové zotročení dosud neviděli - snad jen v Rusku.

-- To všechno volá k spasiteli, řekl Jakub jednoho dne, proto mesiáš přišel.

-- Ano, to všechno už nebude, jakmile bude společnost vědecky řízena, dodal Kohák, který se víc než ostatní děsil toho, co

\*\*\*\*\*

#### Egon Bondy - Nový věk

viděl, protože méně než ostatní znal bídu a utrpení, ale byl to poctivý člověk.

-- Dej Bůh, řekl jenom maggid, který procházel světem celý život a viděl věci ještě horší, trestance v solných dolech, otroky v lomech, galejníky na vojenských lodích, celé obrovské koncentráky, kde se nikdo s nikým nepará, protože za jednoho mukla jim tam stát pošle každý den další dva. Lidi se moc množí. Maggid vedl poutníky několik dní postranními uličkami, až jim došlo jídlo. Museli vyhledat tureckého statkáře a dát se najmout na práci. Maggid zaml jedného, který byl osvícenec. Už jeho rodiče sem byli převezeni z trestu, ačkoli patřili ke dvoru Velkého Turka. Statkář si čítal v zakázaných spisech a byl členem súfijského bratrstva známého svými kacírskými sklony. Byli to tak řečení baktáši, "děti ducha", v jejichž cařihradském konventu sídlil i básník Nyazi, s nímž statkář udržoval písemné styky. Proto ty, kteří věřili v příchod nového věku, nestíhal, ale sám se od nich dával informovat, jak to s novým věkem pokračuje. Ti lidé nevěděli ovšem stejně nic, než že musí jít a jít a trochu zklamaný statkář se vracel ke svým básním a tajně pil víno, věda, že si už stejně horší pověst nemůže udělat, že však má pořád ještě v Adrianopoli strýce. Otroci na jeho statku si si směli zakousnout shnilá pláňata.

Maggid tam dovedl naše poutníky a naposled s nimi večeřel. Jedli tam shnilá pláňata a hovořili o mesiášských hodech a hovořili znova a znova o vůdci utlačených, který vzkazuje všem, že dobudou vítězství nad starým světem bez války, bez krveprolití, jen tím, že povstanou. A hovořili o tom, že vzkazuje, aby se nečekalo na zázraky, že zázraky se nebudou dít, že všichni jen mají mít rovné odhodlání. Šimonkovi, ale i jiným, se to zdálo být nemožné. Zdálo se jim, že nerozumějí. Přece zázraky by měly být, ale skutečně, kde jsou? Není jich -- A jejich jistota se znova zachvívala.

-- Chcete zázraky a nevidíte je, řekl maggid.

-- Jak to, že nevidíme -- přece opravdu nejsou.

-- Co vy, pane Koháku, zeptal se maggid.  
-- Zázraky by byly porušením přírodního řádu, proto nikdy nebyly, nejsou a nebudou, odpověděl spokojeně Kohák k zarmoucení ostatních, kteří si ho vážili.  
Maggid se zachechtal a zvedl se k odchodu.  
-- Je jeden a to ten největší zázrak, řekl narovnávaše si kolena.  
-- Kde je ten zázrak?  
-- Ten největší zázrak je, že jdete. Že jde celý svět za svatou nadějí. Nemůže být většího zázraku, než když se lidé sami pozvednou, aniž je kdo nutil, ne aby bojovali bitvy, ale aby tvořili novou budoucnost, je to hnutí, je to pozdvižení utlačených, co prožíváte a co uskutečňujete. A vy žijete v zázraku konajíce zázrak. A svět bez zázraku nikdy nebyl a není.  
-- Je to přirozená zákonitost, která se přirozeně projevuje, když kvantitativní změny se už samy musejí změnit, obrátil se proti němu Kohák, ale maggid už zmizel v tmě a ostatní jeho hatmatilce nerozuměli.

Na statku pracovali od rána do noci a moc se nadřeli, protože toho mnoho neuměli. Byli to řemeslníci z vesnic a měst, půdu nikdy nesměli mít. Jen Kohák dělal svoji práci, ale léčil statkářovy koně, protože léčit lidi mu statkář nedovolil, jako zbytečnou změkčilost a vyhazování peněz. Odpoledne popíjel se statkářem víno a diskutovali o víře. Ostatní vyprávěli všem na statku radostnou zvěst, ale otroci byli buď příliš otupení

109

\*\*\*\*\*

Nový věk

bezmeznou dřinou nebo poutníky nenáviděli prostě proto, že jsou židi a že je statkář vlastně protěžuje. Nadávali jim a bili je a jen Kohák dovedl vysvětlovat, že to jsou taky naši porobení bratři, i když křesťani nebo muslimové, že jsou to oni, otroci, pro něž přichází nový řád -- poutníci tomu pomalu nemohli věřit, že i to jsou jejich soudruzi. Byli s nimi od rána do večera, Kohák je viděl jen z okna statkářova altánu v sadu. Ale přece Kohák odmítl statkářovu nabídku, že mu dá povoz až do Cařihradu, a zůstal s poutníky.  
Teď postupovali po cestě pomalu. Vždy, když něco vydělali, urazili kus a zas pracovali. Ze zubožených Uher se dostali do Banátu a zde už byla města a městečka a také židovské obce a židovské hospody. Turecké panství tu trvalo už po generace a dávno tu nepamatovali válku. Ale všude vládly strach a nenávisti jedněch porobených proti druhým. Na to páni dbali, aby se lidé nenáviděli. Jak byli vykořisťování stejně, tak lpěli na rozdílech národnosti a víry a společný jazyk nenacházeli. Od toho právě přichází nový věk, říkal Kohák, -- poněvadž vykořisťování nemají žádnou vlast, tak jim nelze vzít, co nemají. Odlišnosti mezi národy budou pomíjet, jak si vykořisťování uvědomí, že mají tytéž zájmy. Vykořisťování jednoho národa druhým pomine a tak odpadne i nepřátelství mezi národy.  
Ale zdálo se, že mu to přesto dělá větší starosti, než přiznával. Zde byla řada národů pohromadě, v turecké jako v ruské říši, všechny stejně utlačené, vládla jim jedna třída a přece se navzájem štváli a bili. Kohák doufal, že to je jen nedostatek vzdělání.  
Přesto pozorovali, že tady ve městech jim pozorněji naslouchají že už taky vědí o příchodu nové doby a že mnozí v ni věří. Ze Židů už tu byli jen starci a stařeny, mladí všichni odešli.  
Staří naříkali:  
-- Běda, umřem v tomhle hrozném starém světě -- a život nestál za nic!  
-- Budete vzkříšeni v mesiášském věku, jinak by to nebyla spravedlnost, říkal jim Jakub.  
Kohák pohyboval hlavou. Věděl, že opravdu by to jinak nebyla spravedlnost, nebyl by to spravedlivý věk. Snad věda jednou dosáhne vítězství nad smrtí, ale vskutku -- co s těmi, kteří zemřeli dříve? Nechtěl jim lhát a tak mlčel, sám čímsi bolestně sklíčen a rozhořčen. Narazil na hranici, přes kterou čistý rozum nevede? Běda! Aby se nakonec vrátil k víře v Boha stvořitele? Co by mu řekl jeho milovaný učitel Cartesius a Baruch Spinoza? Bylo zřejmé, že si vybral daleko těžší los než ostatní. Ti lidé se zatím dali v hospodě do tance. Bude mesiášský věk, proč se tedy neradovat už teď? My nový život chceme na zemi, život, v němž není žádných béd. -- Osvobození člověka -- to je to poselství, které se rozlétlo světem! Bratrství, bratrská práce, bratrská svoboda!

V koutě se usadil nový příchozí. Byl na zpáteční cestě z mesiášova rodného města zpět do Evropy, aby hlásal divy, jež se stávají skutkem. Seběhli se kolem něho. Vyprávěl o tom, že všichni prorokují. Ve Smyrně stojí Eliáš v synagóze, a dokonce ho viděli i na ulicích. S vůdcem utlačených hoduje v jedné komnatě a dlouho ho zasvěcuje do tajemství vlády v mesiášském věku.

A Šabataj sám voní, rajská vůně se z něho line už od mládí a teď je jí plné celé město!

-- Tady máte, nevěřící, nezdržel se vykřiknout Kohák, -- ten váš puch židovský -- foetor izdaicus -- o němž jste si pořád vymýšleli a jak nám nadávali! Voní, voní náš mesiáš! -- A tahle

\*\*\*\*\*

Egon Bondy - Nový věk

drobná zpráva ho roznítla najednou v chlapeckém srdci -- však nebyl omnoho starší než Josef, David a Jakub -- víc než tajemství významnější. I on toužil zcela srdce se radovat a nechtěl mít pochyb, šel k cíli s jistotou snad jinak postavenou než ostatní, ne však menší.

A Židi jásali -- a tak jásali, že se k nim přidávali mnozí cizí chudáci a žebráci a sami volali: -- Voní, voní mesiáš, vůdce utlačených, který konečně přišel, aby nám ukázal cestu!

A nové a zázračnější zprávy je došly, když konečně dorazili do Bělehradu. I tam jako všude se krčila synagoga ve stínu pyšných mešit, ale byla studnou radostí. Židé se už zdravili navzájem jen vzrušenou otázkou: "Kde je náš Šabataj?", a zde jim poprvé zvěstovali, že byl Turky zajat.

První dojem byla rána dýkou do srdce. Ale z rozličných očí těch, kteří jim to řekli, četli, že zpráva má pokračování. Ano, byl zajat, aby nebyl popraven! To byl ten zázrak, který malověrní potřebovali. Ve Východní říši -- a nebyl popraven!

To převyšovalo všechna očekávání. Všichni, aniž by si to přiznali, počítají s tím, že ho nepřátelé zabijí. Jinak to snad ani nemohlo být. Ale aby ho jen nezabili dřív, než se shromáždí porobení, kteří zahájí nové království!

A teď -- Šimonek vykřikoval, že přece věděl, že i vojáci budou kapitáni a budou mít fédrpuše a zlí lidé budou dobří a budou všichni odměněni, že ví, že mesiáš přišel i pro naše nepřátele a teď se to stalo! Usedl na kádího stolec a plamen šlehal z úst -- a pak se dal odvést k Velkému Turkovi a ten ho usídlil v zámku a sám čeká, až přijde čas předat království.

A stalo se to už před dvěma měsíci a teď máme letnice a žádné jiné zvěsti nedocházejí, jen dobré!

V synagóze četl z tóry slavný rabi Šelom z Amsterodamu. Kohák se k němu přihlásil, znali se od otce. Šelom byl slavný rabín a jeho věhlas sahal už sem. Byl chudý jako většina rabínů, proletář proletářů, jimž takoví, jako rabín Spira v Praze dost dobře nemohli přijít na jméno. Byl starý a cestoval pomalu, na dvojkolce tažené hubenou krávou, kterou mu pro její hubenost ani janičáři nesebrali. Jak viděl Koháka, žehnal mu a žehnal,

takovou měl radost, že už je i on na cestě.

– Píšu domů synům – všeho nechte, vše prodejte a jděte sem – máme konečně krále a proroka – konečně vyjdeme z vyhnanství – všichni chudí vyjdou z vyhnanství – sláva Bohu na nebesích! Kohák popotahoval za třapce takitu a opatrně se ptal, co otec. Byl to zabedněnec, odpověděl Šelom, doslova řekl, že je mu bližší úrok než prorok, ale teď se i on obrátí!

Kohák měl své pochybnosti, ale mlčel.

Nové zprávy docházely a ještě více vzrušovaly.

Mesiáš dlí v pevnosti v Abydu na břehu moře, celý hrad je mu k dispozici, tam přijímá všechny poutníky, úžiny mezi Cařihradem a Abydem jsou zaplaveny loďmi s putujícími a na souši stanový tábor jako veleměsto.

Ve dne tam dlí a v noci přelétá moře a navštěvuje nejchudší. Archanděl Gabriel bere na sebe jeho podobu před strážemi, sám Šabataj dlí s Eliášem a s nejvěrnějšími.

Je obklopen učenci z celého světa, ztracených deset kmenů židovských čeká na jeho pokyn a rozsekají nepřátele. Ale on pokyn nedává a vzkazuje, že vše bude dosaženo pokojně a za zpěvů žalmů.

Sám zpívá od rána do rána, nespí, modlíse, raduje se, plesá. Vykupitel nepůjde v čele armády, ale bezbranný, a lid sám svou silou a přesvědčením dobude všechny království.

\*\*\*\*\*

Nový věk

Není nikoho, kdo by se sjednocenému lidu mohl postavit do cesty.

Maggida Leiblowitze bolely nohy. Bylo horko, slunce se opíralo do holých bílých skal a rozžhavovalo písek pláže. Nad mořem stála Gazza, město, kde usilovně pracoval Nathan -- Svatá lampa, rozesílaje po všem světě listy k podpoře mesiáše. Tudy vedla cesta z Afriky do Svaté země. V celé Svaté zemi bydlelo pár set židovských rodin. Maggid pamatoval ještě slavné doby Safedu, tvrze kabbalistů, kteří usilovali urychlit příchod zaslíbeného času -- a taky marně. Zbyl tam z nich Chájima Vitala syn, který otcovy spisy předčítal jen za peníze a chudí rabini z celého světa si ani nesměli nic zapisovat. Běhali za roh honem si zapsat, co slyšeli.

Gazzou procházely všechny karavany z Afriky. I z Arábie. Tisíce, desetitisíce tu letos prošly. Muslimové se jim zprvu vysmívali, teď už je pronásledovali a honili, aby se vrátili a přerušili stávkou, kterou začali tím, že vyšli do nového království. Hospodářský život ohromné říše se skoro zastavil. Rolníci neměli komu prodávat zboží a neměli co koupit. Mocipáni byli vážně znepokojeni. I bez krvavého boje, bez válečných armád, byl otřesen starý svět. Maggid za svého dlouhého života poznal a naučil se mnoho, ale s radostí shledával, že stále se něco nového může naučit. Nikdy netušil, že prosté přerušeni právě může mít takový účinek. -- Jen vydržte, jen vydržte, říkal si maggid, pozoruje další sbor poutník. -- Něco nového se začíná, něco, co tu dosud nebylo a co má ohromnou cenu. Není nikoho, kdo by se sjednocenému lidu mohl postavit do cesty.

Radost teď nabyla prudkého vzepětí a bušila stále rychlejším rytmem. Slunce zářilo celé dny a pryč byla noc ghetta. Poutníci se derou kupředu, ale musejí postupovat pomalu, musejí se obživit, a vydělat na chleba trvá. Všude kolem začaly žně. Konečně je každá ruka dobrá a lze se najíst i uštřit do zásoby. Tady byli jen chudí rolníci, byl tu kraj kamene, vápencových skal a hubené, bledé půdy. Rolníci neznali kosu, žnuli srpem a to bylo pro poutníky velmi namáhavé. Ale přece jim šla práce od ruky, zvláště ševci a jeho vyčouhlému příteli - mlčenlivci, který věřil, že v novém věku nebude žádná práce, jenom modlení. Hovořil o tom za noci s anděly, kteří ho navštěvovaly v horkých vizích a připravovali ho na těžký boj o vítězství. Neboť nepochyboval, že boj bude a bude krutý. Andělé ho měli k tomu, aby uvažoval o synovi Marie, Ježíšovi. Jak byl potupně utracen a jak přece zvítězil. Andělé mu sdělili, že i Šabataj myslí stále na Ježíše a že zná jeho podíl na vykoupení člověka. A byl-li Ježíš, syn M Marie, ukřižován, tím větší muka čekají na pravého mesiáše, jenž už teď je v poutech Turků. Kabbala významně mlčí o tom všem, protože skutečný zasvěcenec to ví. Ale Ježíš, když umíral, měl jen dvanáct věrných, dnes jdeme za mesiášem všichni, oč větší boj tu nastane, ale též oč rychlejší a větší vítězství! Andělé připravovali mlčenlivce na veliké vítězství, ale bude to vítězství krví zaplacené a neobejde se to bez toho. Mesiáš vzkazuje, že nemáme bojovat, ale boj nám bude vnucen, až ho ukřižují a my se nedáme.

Švec se naopak radoval z práce jako z dobrého díla, jež patří člověku. Rychle se naučil všechno, co neuměl a pracoval bez únavy, ráno první a večer poslední. Ibrahim Kohák de Pinheira to měl těžší. Sice bylo všude mezi vesničany sousta nemocných, ale všichni museli dělat a nikdo neměl čas na to, aby ho snad někdo léčil. Paralytičtí dědkové doma hlídali děti, báby, jež

\*\*\*\*\*

Egon Bondy - Nový věk

se nemohly už ani narovnat v kříži, sbíraly klásky a rachitické dívenky vařily a na křivých nohách pobíhaly kolem vesnice a sháněly drahocenná roští a sušily kravský trus na topení. Vesničani byli vskutku na umření podle všech zásad lékařské vědy, to Kohák jasně viděl, ale umřít nemohli, protože museli žít a to znamenalo krutě dřít. Pro Koháka nebyla práce a tak s cepem v ruce se plahočil za ostatními a byl by si sotva viděl na jídlo, kdyby mu ostatní nedávali. Šimonek si našel kamaráda. Byl to mladík jasné tváře, šel s nimi už od Bělehradu, každému posloužil, nesl umírající

Rózinu holčičku celou cestu na zádech a rozdal potřebným postupně všechny šaty, až mu zbyly jen kalhoty a černý klobouk, jaký nosí studenti talmudu. Do řeči se nepletl, jako by měl nepřekonatelný ostych, nebo jako by si to uložil za pokání. Ale vydržel trpělivě poslouchat Šimonkovi povídačky, ba sám mu přizvukoval. Pracovali společně celé dny. Po práci si mladík sedl na mez kousek od ostatních a koukal do božího nebe, zvláště když slunce zapadalo. Něco si předříkával a tak ho nikdo nerušil. Ve svobodném, bratrství nejsou lidi jedni druhým na obtíž, ani se neobtěžují a v té svobodě nejvíc dohromady dokáží. Mladík vytahoval vprostřed práce pečlivě převázaný sešitek a olůvkem si něco zapisoval. Pánbůh byl s ním, neboť jeho tvář byla krásná. Ester nepouštěl Josef na pole. Čekala se, už to byl šestý měsíc. Zůstávala ve vsi a vařila. Po práci spolu odcházeli po polních cestách a radovali se tiše a vroucně. Vždyť jejich dítě bude už od narození dítětem nového světa. Už nebude vystaveno otroctví a ponížení, bude svobodné, nebude znát zlobu. Byli z toho šťastní a byli pyšní, že mu pomohli na svět tak dobrý. Posléze tu byly dožínky. A tady konečně poznali poutníci, že lidé, když nejsou štváni bídou a nebo vládou, jsou schopni být bratři. Srbští venkované slavili svůj svátek prostě, ale se vši vážnou obřadností. A poutníci, kteří ovšem nevěděli, co se má dělat, jen přihlíželi, ale když se odpoledne hodovalo a pilo, byli vtaženi do oslav ani nevěděli jak a všichni je hostili. Vzpomínali na to ještě pěkných pár dní, když už byli znova na cestě. Nastával červenec a blížil se 17. Tamuz, od něhož po tři neděle je zachovávat nejpřísnější půst a smutek. Je to neblahé výročí zničení Chrámu a celé řady dalších pohrom, jímž byli ve starém světě lidé vydáni. Nyní však byly pusty zrušeny a mesiáš dal vyhlásit, že mají být nahrazeny slavností. A tak když nadešel čas, zastavili se v jedné vesnici, kde byla hospoda a rozhodli se oslavovat. Objednali si dva džbány vína a vytáhli chleba a beraninu, kterou si nesli ještě od dožínek. Slunce pražilo a tak seděli ve stínu šenku, kde po trámech byly rozvěšeny věnce cibule, česneku, suchých fíků a různé neznámé zeleniny. A hovořili znova o novém věku, jehož tajemství se nikdy nemohli nasytit a který si stále znova chtěli dovést předtšvait, a stájim to nešlo, tak to bylo odlišné od věku temnoty, z nějž přicházeli. V první řadě práce přestane být trestem. /A Kohák řekl, že bude činným sebeuplatněním, čemuž sice nikdo nerozuměl, ale byli přesvědčeni, že tomu tak je./ Bude se pracovat jenom osm hodin denně. Bude spravedlivá odměna za práci -- každý dostane stejně a nebudou boháči ani chudáci. Všichni staří a nemocní dostanou najíst i kde bydlet! Nebudou pronásledováni chudáci, když něco ukradnou. -- Nikdo nic neukradne, poznamenal vážně Kohák, lidé budou

\*\*\*\*\*

## Nový věk

zcela proměnění, takže nebudou zločiny a nebude vězňů. Ale kdyby náhodou na začátku někdo ještě ze setrvačnosti zhřešil -- ?  
-- Společnost mu pomůže, řekl Kohák vážně, -- budou zrušeny všechny trestnice a tábory a galeje, všichni bratři se za chyby svého bratra zaručí.  
-- Nebude to na vsi jiné a horší než ve městě, vykřikl David. Nebude, aby v Nové Lhotě nebyla škola!  
-- Vzdělání bude všeobecné -- to bude hlavní nástroj nové vlády, poučil je opět Kohák, -- i Comenius to tak říká. Tím pomínou všechny hříchy. Nikdy už nebude válka! -- Ne, nikdy už nebudou žádné války. Národy rozdělují uměle jen vlády a vykořisťovatelé kvůli svým vlastním zájmům. Jinak všechny národy jsou si bratry, vysvětloval opět Kohák.  
Ano, nebude vykořisťování.  
-- Nebude ani muž vykořisťovat ženu. Ženy budou rovné mužům. Budou mít stejná práva, prohlásil slavnostně Kohák.  
My nový život chceme na zemi -- a uskutečníme ho! Není nikoho, kdo by se sjednocenému lidu mohl postavit do cesty.  
Všichni lidé jsou bratři, všichni se milují, všichni jsou svobodní!  
V koutě v hospodě se usadili dva turečtí vojáci. Objednávali kořalku a sháněli děvky. Poutníci byli tak vzrušení, že si všímali jen sami sebe a pravda, mluvili hlasitě jeden přes druhého.  
-- Co se tu roztahujete, křikl voják.



Poutníci přeslechli.

-- Co to vedete za protistátní řeči?! vykřikl zase voják.

Jeho otec byl chudý, ale pravověrný žid a učil synka číst v tóře. Pak však přišli sultánovi lidé a vzali mu ho jako každého desátého z nemuslimských rodin. Od osmi let byl hoch jenom v kasárnách, kde se naučil všemu, včetně, homosexuality. Když dospěl a byl zařazen do vojska, byl přesvědčen, že je pánem země a že jediným posláním spravedlivého člověka je bojovat za Tureckou říši, aby podmanila celý svět.

Jinověrníci musejí být, protože je třeba mít lidi na otrockou práci a placení daní, ale musí se jim ukazovat pořádně tvrdá pěst. Že si z dětství zapamatoval trochu hebrejské řeči a že byl stálým hostem v židovských hospodách, porozuměl řečem o tom, že nebude válek. To ovšem byla pro něho naprostá vlastizrada. Kdo takto myslí, kdo chce, aby Turecká říše byla jenom jednou z říší a ne aby jí patřil celý svět, ten patří automaticky na galeje. Nepotřeboval ani, aby mu kořalka stoupla do hlavy a vyskočil a začal bít do poutníků plochou šavlí hlava nehlava.

Vyhnal je tak z hospody až na náves. Sběhli se lidé, muslimové, protože ostatní se báli. Pochválili spravedlivého vojáka za jeho čin a zeširoka se rozhovořili o zlolajnosti těch darebáků, kteří mají od rána do večera děkovat sultánovi za to, že je živí a nechává na živu a zatím stojí státu úklady. A brali kameny a hnali poutníky daleko za vesnici.

-- A přece i pro ně přinesl mesiáš nový věk, řekl Jakub.

-- Ano, ale bude to tvrdý boj, poznamenal mlčenlivec, jemuž právě anděl ukázal plamenný meč spravedlivé pomsty.

-- Boj proti temnotě nevzdělanosti, vzdychl Kohák a třel si záda.

Blížil se pomalu podzim. Zástupy z celého světa zaplňovaly v všechny cesty. V Cařihradě, v tom obrovském městě, vznikl naprostý nedostatek potravin. Poutníci se rozbíhali po venkově, žebřali o kus chleba. Bohatší živili každý několik rodin.

\*\*\*\*\*

#### Egon Bondy - Nový věk

Stále nové lodě připlovaly do Abydu. Stále zářilo slunce svobody a moře bylo modré a tiché a vzduch byl provoněn vůní sládnoucího ovoce a medu mesiášského věku.

Maggid seděl v úvoze ve stínu fíkovníku. První ho poznal Josef, který si rád vzpomínal, že byl na jeho svatbě. Utrmácení počestní se zastavili.

-- Co je nového? ptali se.

-- Mnoho, bratři!

Čas byl tak naplněn radostí, že i maggid, který prožil věky, byl vzrušený.

-- Mnoho, opakoval, -- V celém světě povstali utlačení! Viděl jsem je v Káhiře, v Seville i v Neapoli, viděl jsem je na cestách Německa i na řekách Ukrajiny a všichni jdou za jedním cílem.

-- Nezapomínáš Turek mesiáše?

-- Nevím, bratři, nemohu znát budoucnost, ale proroci praví, že zvítězíme.

-- Zvítězíme, vydechli poutníci nadšeně.

-- Ještě nebylo takového hnutí! prohlásil vzrušeně Kohák.

-- Inu, pomyslel si maggid, všechno co děláme, tak nebo tak, je vždycky o hubu. Pánbůh nám vždycky dává jenom chleba o dvou kůrkách. Dá nám všechno co chceme, ale bez zásluhy toho nedosáhneme. Musíme jít do toho.

Poutníky zasahovaly teď zprávy jako rány na buben. Šabataj dával v synagoze předčítat z tóry ženám a prohlásil, že budou rovné mužům. Jak v tom neměli poutníci vidět potvrzení toho, o čem mluvili? Vůdce utlačovaných vzkázal, že nikde nebude brána pomsta za utrpení nevinných, že jejich utlačovatelé sami budou též spaseni v nové říši, jen na Rusi je nutno dát průchod spravedlnosti za Chmelnického.

Šabataj chodí v rudém šatě, na rudě prostřeném stole má rudě oblečenou tóru a rozevřenou knihu o mučednictví na Ukrajině L. P. 1648. Byl tam tehdy zavražděn jeho předchůdce v mesiášském poslání, rabí Abraham Zelman, který teď vítá všechny ukřivděné v novém království, ale slibuje též spravedlivou odplatu na vrazilích.

V zemních dírách na Rusi žili lidé. Byli to nejutlačenejší lidé své doby. Žili z ruky do úst a to znamenalo v zimě kořinky a stromovou kůru. Žili, aby odváděli všechno, co se jim urodilo -- a byla toho 3 zrna na jedno zaseté -- státu, který potřeboval dobýt nejdřív půl Asie a pak půl Evropy a pak zbytek. Žili a neměli z toho vůbec nic. Ale věděli, že jejich stát je svatý a jejich posláním je přinést jeho civilizaci celému

světu. Proto nenáviděli všechny ostatní lidi a když je měli po ruce, bili je a mordovali. A právě teď měli po ruce smradlavé židáky. Časem dojde na ostatní.

Cesta vedla horami. Brali poslední boty. Nebýt ševce, který dovedl udělat aspoň dřeváky když bylo nejhůř, byli by šli bosí. Živilí se jen ovocem, které natrhali po cestě. Byli hladoví. Byli zubožení. Ale šli stále vpřed požehnaným sluncem podzimu. Napětí, v kterém žili, se stupňovalo každým dnem. Zpívali, Jásali. Počínali si chvílemi jako pomatení. Když pili v jednom městečku u studny, obstoupili je slušní lidé, ukazovali si na ně prstem, počtuchovali a smáli se z plna hrdla. Ze zástupu vystoupil vážný muž jemných rysů a přistoupil ke Kohákovi. -- Podle vašeho oblečení, pane, dalo by se soudit, že jste vzdělaný člověk. -- Jsem lékař, pane, a snad jste slyšel něco o Amsterodamské

115

\*\*\*\*\*

Nový věk

universitě, odušil Kohák vznešeně. -- Jsme tedy kolegové, pane, ale proč tedy, řeknete mi, se táhnete s těmi ubožáky? Ze soucitu? Nechci věřit, že ze stejné pomatenosti. --

-- Jdu, pane, z povinnosti. Je čas, kdy jsou lidé vyzváni ke splnění svých povinností. -- Mou povinností, i vaší povinností, pane, je léčit naše bližní, ale vy jste to zřejmě zapomněl a trmácíte se za bludným cílem jako vandrák, řekl s jistým opovržením místní lékař. -- Je to v povaze vašeho národa dělat tatrmany, ale neslučuje se to s vaším vzděláním. -- Vzdělání, pane, nás zavazuje víc než druhé, abychom splnili svoji povinnost. Čas nečeká a nebude čekat na opatrné a pohodlné, odpověděl Kohák bojovně. -- Pane, pokládáte se jenom omylem za vzdělance, jestliže táhnete za pověrou této bandy zlodějů, tuláků a tuším i prostitutek, neboť zde vidím i ženy velmi povážlivého vzezření, z nichž zejména jedna je těhotná a kdyby nebyla flundra, seděla by v očekávání své hodiny doma. -- Pane, její dítě se narodí v novém věku, mám však chvílemi pochybnosti, zda tento věk bude platit také pro vás. -- Nový věk, pane, započal definitivně příchodem proroka Mohameda, a není tedy možné, aby nějaký další nový věk započal. -- Pane, pokud nenastane království boží na zemi, není konce přicházení nového věku. Přichází někdy prudčeji, někdy pomaleji, ale stále jde na cestě před námi rychlostí našich vlastních kroků. A žízníme-li nový věk snést na zem, on nám vychází vstříc. -- Nový věk, pane, nemůže být přiblížen sebevíc žíznicími chudáky a vyvrheli, mezi něž jste se ráčil přiřadit. Čekají vás pouze a jedině galeje. Je div, že milostivý sultán dosud trpí ve své dobrotivosti vaše spády. Nabízím vám, abyste se umyl a začal u mne jako praktikant. Jsem ochoten zavřít oči nad tím, že jste si dosud počínal jak blázen. -- Mluvil jste nejprve o galejích, pane, dejme tomu, že byste měl pravdu. Tím spíš je moje místo u bratří galejníků než u vás. Vzdávám vám svou úctu, pane, zakončil po turecku vedený rozhovor Kohák, a když pocestní vyšli dál a ostatní se ho ptali, o čem šla řeč, řekl, že právě slyšel mluvit největšího chudáka toho celého města.

Student talmudu, který šel jen v kalhotách a černém klobouku a nesl a nesl na zádech Rózinu holčičku, byl vzácný květ v rukou božích. Byl to básník. I jeho navštěvovaly tisíce andělů jako mlčenlivce. Ale zatímco tomuto ukazovali plamenný meč, básníkovi nadzdvihovali oponu času, jenž má přijít a přinášeli mu slova vykoupaná v rose, protože slovy obyčejnými nebylo možno popsat, co je za zdviženou oponou vidět. Byla tam věčně zelená louka, byla tam pole plná pšenice, byly tam vinice obsypané hrozny, ale hlavně tam byl mír, trvalý mír a ne mír ozbrojených říší, ale mír bratrství všech lidí na světě. Společně tam vstávali k práci, společně jedli, společně vzdávali díky a společně noclehovali. Pán zástupců chodil mezi nimi a oni s ním mohli mluvit a on každému dokázal říci nové slovo, jakého tu dosud nebylo. A mesiáš chodil po jeho boku a radoval se s dětmi, zatímco všichni ti, kteří zemřeli dřív, ve starém včerejším světě, byli zvláště hoštěni a zvláště Pánem milováni, neboť museli přežít zoufání, že je pánbůh opustil a zapomněl na ně. Mezi nimi pracovníci, svatí a mučedníci, kteří nikdy neztratili lásku k Pánu, zářili jako slunce. Vždyť žít v tom včerejším světě a neztratit lásku k Pánu, to nebylo jen tak. Svět vypadal jako opuštěný životem. To nebyl život, to bylo bezduché klapání mlýnského kola na prázdno. Valil se čas, otáčelo se kolo, ale duch svět opustil. Kdo tehdy žili, byli jen stíny. A kdo roznítil v

\*\*\*\*\*

Egon Bondy - Nový věk

sobě ohýnek lásky, ten jediný zachraňoval svět před úplným rozpadnutím. A Bůh čekal a s úzkostí hleděl na svět, který stvořil a který hrozil se rozpadnout. A nemohl by zasáhnout, nebýt těch pracovníků, svytých a mučedníků, kteří dokázali i v neživotě zachraňovat odlesk života, a díky nim jsme dnes my došli milosti času, který má přijít. Svět ožil tím, že nový život chceme na zemi a Pán nám otevřel náruč s radostí, neboť jen na to čekal a ožili všichni, kdo žili jako mrtví, neboť za to nemohli. Jsou o oslavení jakožto ti, kteří nejvíc museli vytrpět. Vytrpěli si zapomenutí na Boha. A to je hrozné utrpení. To je neživot. To je zaživa pohřbení.

A básník to vše viděl najednou, v jediném pohledu se mu slívalo vše, a bylo velmi přetěžko říci to lidským slovem, neboť i jazyk v čase, který má přijít, bude jiný, bude andělský a jedním slovem vyjádří tisíce netušených věcí. A přece to básník nemohl nechat napotom. Musel splnit svůj úkol, nesměl jinak. A tak se mu z hloubi duše valila stále nová slova na rty, jež je ochutnávaly, zkoušely, brousily a básník vypadal jako zmatenec, který mluví sám pro sebe. Proto se také cítil k němu blízko mše Šimonek. Teď ale, když radost a očekávání všeho vrcholily, nemohl už dále podržovat si, co viděl, básník pro sebe. Přišel k Jakubovi a k Davidovi a přednášel jim. Nejdříve nerozuměli. Možná přímo říci, že nerozuměli ani slovu. Necháпали. Byli překvapeni. Ale náhle zachytili pár slov, najednou uviděli jeden obraz a dostávali se do vytržení. Posléze začali chápat, začali rozumět. Zůstali jako omráčeni. Viděli luka, viděli pole, viděli Pána jak chodí mezi námi, viděli oheň nad hlavami pracovníků a světců, poznali nový svět. Byl to zázrak, co bylo možno uzřít díky slovu básníkovu. Sami to vše tušili, ale teprve teď poznávali, básník jim otevřel vnitřní zrak, aby viděli v jasu, co cítili v mlze. Nalezli, že jsou doma. Kohák, který každý večer prohlížel všechny poutníky a ošetřoval jim nohy, přišel i k nim. Slyšel polonahého studenta mluvit a přisedl tiše, aby nerušil. A vzápětí užasl. Byl stržen jako Jakub a David a viděl totéž co oni, ba ještě jasněji. Poznával čas, který má přijít, tento náš jediný domov. Kohák znal jak Haléviho tak Danta a Háfíze stejně jako Virgila. A nyní poznával, že mezi nimi jde vyvolenec boží, na něhož Bůh vstáhl svou ruku přede všemi ostatními a věděl, že to, co slyší, je nejkrásnější báseň světa. A student mluvil, zčásti z paměti, zčásti četl ze svých papírů a Kohák se choulil do uzlíčku a plakal. Mír a štěstí se rozestřely nad nimi čtyřmi a Kohák doopravdy viděl, že je to nejkrásnější báseň světa. Přinesl vodu, umýval přátelům nohy a plakal.

Kudy procházeli, tam v jasu slunce sklízeli ovoce, fíky a víno. Zdálo se, že celý svět se rozradostnil. Po žních bylo zatím co jíst, a i když výběrčí zabrali jako obvykle skoro celou úrodu, zatím nebyl hlad a ti, kteří živořili tři čtvrtiny roku, teď na pár měsíců vychutnávali jaké to je, když se skoro žije. Poutníci přes hory vstoupili do Řecka a blížili se k cíli, k Věži síly, v níž v Abbydu dlel zajatý mesiáš. Potkali rabiho Abraháma Kokeše z Vilna, i poselství ze Lvova, jak se nakvap vraceli domů, vyvést všechny ostatní ven k mesiášovi. Spěchali, ale zastavili se apsoň na pár slov a zvěstovali slávu, kterou viděli. Mesiáš zpívá a tančí, pláče i skrývá se v žalu, těžký je jeho úkol, hrdinské jsou jeho činy v tureckém zajetí, ale brzy, už brzy zvítězí nad silami temnot, které ohrožují jeho i celé spasitelské dílo dosud a stále znova a proto musíme my

\*\*\*\*\*

Nový věk

všichni spěchat na pomoc.

Poslední bitva vzplála!

Tehdy poutníci jdoucí z východu i od západu uviděli ohnivý sloup. Nebesa se otevřela jako výheň a z obzoru šlehal plameny. Za noci i měsíc svítil jako slunce a celý svět planul ohněm, A už se i jinověrci přidávali. Chudí po vši zemi opouštěli domovy a vycházeli na cestu. Křesťané i muslimové se plni horlivosti vyptávali poutníky, kam půjdeme a kde je spása světa. Docházely výzvy z plamene. Vymyťte ze svých řad udavače, kteří slouží silám tmy. Nedejte se už vláčet světskou mocí. Je povinností

všech jít na pomoc do posledního zápasu. Nebude krve, nesmí být krve, ale musí být síla a odhodlání, aby synové tmy od nás odstoupili. Poslední bitva vzplála, dejte se na pochod !

V herberku u cesty seděl muž v záplatovaném chalátu a špinavém turbanu. Právě ho propustili z vězení, kam se nedostal nijak nevinně, byl to prachsprostý loupežník, kterého příště už jasně neminou galeje. Ale zatím si chtěl užít svobody a protože tady za vsí v rozpadlé kapli pod bývalým oltářem měl schovanou pěknou hromádku stříbra, cítil se jako pán a poroučel si. Kořalku a ženskou, krčmáři! Kde se tu vzalo teďka tolik lidí? Samí židáci! To za mých časů nebývalo! Ale nikdo si ho nevšímal a pil. A čekal na holku. Daleko je vězení a ještě dál jsou galeje! Na světě přece jen člověku nic nechybí. Koukal se z okna. Čechral si vous. Je ještě pořád statný chlapík. Mnoho dokáže! Náhle zvýšil jeden z chudáků hlas a to slovo proniklo do zlodějova vědomí jako ohnivý šíp. Nevěděl, co to je za slovo. Nerozuměl mu. Uměl jen turecky. Ale neznámá síla v něm byla a muž vyskočil a vykřikl: -- Bože! A padl na podlahu tluka hlavou o zem, až špinavý turban se zakutálel pod stůl. -- Bože! křičel, Bože! a poutníci zmlknuvše nejprve strachem a potom dojetím, klekli kolem něj na hliněnou, dávno nezametenou podlahu a volali s ním. Pak ho podepřeli, zvedli -- a vyšel s nimi na cestu, zajatec Boží, třesa se horoucností objeveného srdce. Takové věci se nyní daly. Na všech cestách světa, kudy poutníci šli, zdálo se, že i stromy a kamení mluví o Bohu a o zrození nového času. Všechna příroda volala, když šli kolem poutníci, aby je všichni následovali. Lidé pocítovali novou sílu, zmocňovalo se jich nadšení, uviděli na okamžik nový věk. V šlamperaji turecké říše se konečně začaly dostávat zprávy až ke dvoru. Mehmed se vrátil z lovu a byl náhodou jednoho dne zvědav, jakpak to v říši chodí. Kdy podnikneme novou válku. Zda dobudeme Krétu, nebo napřed Ukrajinu. Pověděli mu jen tak mezi jiným, že zavřeli jednoho blázna, ale lidi přesto nedají pokoj. Mehmed Lovec se podivil, že je ještě živ.

Majerle seděl opřen o zídku na konci vesnice a nepracoval. Nadšení posledních týdnů, které se stupňovalo až do křečovitosti, ho ochromilo. Ne, že by tam kde bylo potřeba nepřiložil ruku, ale už se nehnał za prací od rána do večera a cítil se vyčerpán. Příliš mnoho radosti, příliš dlouho trvající radost jakoby ho vysála. Byl jako zbit. Mrzel se, že nepracuje, ale ruce mu klesaly. Do srdce se mu vplížil místo radosti žal. Žal z nedosažitelnosti absolutní radosti. Žal z toho, že jen jde a sedí a není s to nic dělat. Jakoby zatoužil zpět do včerejšího času, který mohl zaplnit prací, čas, který má přijít a v němž očekával tolik šťastné práce, jakoby mu tu práci bral. Tak seděl znaven víc než po celodenní dřině a byl s to pouze pohlížet

\*\*\*\*\*

Egon Bondy - Nový věk

k západu, kde dosud jiskřilo slunce.

Ve vsi u studny zněly píšťaly. Cizí melodie, podivné melodie. Ostatní jistě, pokud mohou, i tak tančí. Jen Majerle je zmožený pes. Pes hříšník? Neměl snad pro samou práci čas poznat pravou cestu, pravou lásku, pravou radost a pravou pokoru? Příliš mnoho slunce. Jak opustit vnitřní sychravost? Majerle seděl a naslouchal hudbě -- a najednou nepřemýšlel. Přímocí pocítil, že se mu myšlení zastavilo. Bděl, viděl, slyšel, ale myšlenky, ani ty nejnepatrnější, nebyly. A pozvolna začal cítit cosi nevyslovitelného. Neměl žádné vidění. Všechno vnímal tak, jak to bylo kolem něj. Ale údy mu poklesly, hlava naopak se narovnala a jen celou duší, ba vlastně celou duší i tělem stejně pocítoval to, pro co nebyly myšlenky. Ale i když nemyslel, tak věděl. Věděl, že to, co zakouší, není ten stav nejvyšší, ten stav světeckého vytržení, kdy jsme v bezprostřední blízkosti boží, kdy Bůh nás bere do náruče a líbá nás, kdy jsme už jen jedno s jeho vůlí, ba jedno s jeho životem -- věděl, že zakouší prostě jen pouhou blaženost celého vesmíru. A bylo v té blaženosti něco tak posilujícího, něco tak uzdravujícího, že věděl, že se marně trápil. Že jen odpočívá před největším dílem, že zůstane takto blažený až do smrti, jen zřídka kdy ta blaženost ustoupí tak, aby si na ni nevzpomněl, že v té blaženosti bude pracovat pro lidi i pro anděly a že jeho práce byla, je a bude požehnána.

A hudba zněla dál.

Konečně dorazili poutníci ke Galipoli, kde stojí pevnost Abydos -- mesiášova Věž síly, jak ji proroci nazvali podle žalmu.

Byli u cíle.

V městě samém nebylo k hnutí.

Před jeho branami byl stanový tábor.

Ale většina tu dokonce tábořila bez stanů, neboť si je s sebou nevzali a tady na ně neměli peníze. Rodiny a přátelé a celé jednotlivé houfy se tísnily kolem ohnišť pod širým nebem a přespávali zamuchláni do kaftanů, chalátů, burnusů, kabátů, koberců a pokrývek, co si kdo s sebou přinesl z jaké země.

Byli tu shromážděni lidé snad ze všech národů světa a kromě hebrejštiny se tu mluvilo všemi jazyky, polsky, holandsky, německy, turecky, řecky, španělsky, portugalsky, arabsky, česky, italsky, maďarsky, berbersky, persky i chaldejsky.

Byl tu velký nedostatek všeho, a hlavně jídla a všechno bylo nadmíru drahé. Ale všichni dávali všechny peníze dohromady a poslové ze všech koutů světa přiváželi neustále nové peníze od židů z celé diaspory, kteří zatím ještě nemohli přijít.

Poklady všech obcí se vyprázdnily, poklady -- velmi skromné -- synagóg byly prodány.

Ti z bohatých, kteří se přidali k hnutí, prodávali všechny pozemské statky. A nebylo

proč šetřit. Všeobecně se vědělo, že v den započetí nového království všechno

bohatství všech králů světa připlýne k mesiáši, země udělá místo a poklady z

pokladnic králů se pod zemí dopraví až sem, a mesiáš a andělé všechno bohatství

spravedlivě rozdělí. To věřili ti nejprostší. To poučenější věděli, že žádného

bohatství nebude už třeba. Protože všichni budou rovně pracovat a nebudou daně a

nebudou války a nebude hnusného úřednictva, vyrobí dohromady tolik, že lidstvo to

nestačí spotřebovat.

-- Už Aristoteles říkal, že největší bohatství je volný čas, prohlašoval Kohák, -- a

tento čas přirozeným způsobem bude obrácen ke vzdělání. V uličkách obrovského tábora

proudil rušný život. Co chvíli tu chodily houfce, které zpívajíce žalmy, ale i mnohé

jiné písně, prováděly cosi jako pouť k hradbám tvrze,

119

\*\*\*\*\*

Nový věk

kde se modlily davy, očekávající, zda nahoře na hradbách nespátří Šabataje.

Nejučenější rabíni sedali, hlavy dohromady a dychtili co nejpřesněji vyložit tóru i spisy kabbaly. Zehur byl čten všemi, kdo znali číst a jeho tajná řeč byla stále znovu rozkládána na písmenka a číslice a z nich se vyrozumíval pravý smysl a tak se prorokovalo.

Prorokování bylo nejobecnějším jevem. Tak tomu bylo i ve velkých židovských městech Turecké říše, v Soluni, ve Smyrně, v Cařihradě. Zde však to bylo na denním pořádku.

Prorokovali starci, učení rabíni, muži, ženy i děti. A neobyčejné slunce zářilo.

Denně navštěvovali vůdce utlačených poslové z dalekých zemí a denně za ním chodili do vězení nejslovutnější mudrcové, aby s ním diskutovali, dávali si jím vysvětlovat chod

věcí a nechávali se od něho připravovat na velké úkoly mesiášského věku, kdy pomine vykořisťování práce, pomine stát, pomine organizované násilí a lidé se budou muset

naučit řídit se samosprávou. Neboť my nový život chceme na zemi -- a na zemi bude nový věk, ne na nebesích. Zde bude ráj -- a nikde jinde! Jen aby naše přání bylo dosti

silné! Jen aby naše vědění dostačilo! K tomu právě chodili ti učencové za

vykupitelem. Ten ustanovil nové krále nad všemi a učil je, jak vést svobodný lid ve svobodě.

V uličkách tábora běhaly děti a rodily se děti.

Josefovi a Esteře se hned po příchodu narodil chlapeček. Jako přemnozí, i oni mu dali jméno Šabataj. Josef a Ester byli naplněni štěstím. Zde je to dítě nového věku, to

eschatologické dítě, které už nepozná zlo. Každou hodinu, každou čtvrt hodinu,

připlouvaly lodě s poutníky z Cařihradu. V průlivu Dardanel byl provoz, jaký tam

nikdy nepoznali. Vždyť většina poutníků z východu vešla přirozeně nejprve do

Cařihradu. Tam šli pěšky po měsíce, teď dávali poslední groše za dopravu po lodi, jen aby už byli dříve u cíle.

Ruch v táboře neustával ani v noci. Mnozí považovali za nutné dlít na modlitbách a jejich zpěv neutichal do rána. Tábořem se ozývaly i bubínky a píšťaly dervišů, kteří

houfně přicházeli a hlásali slávu mesiáše, prorokující, že Turecká říše zajde a s ní všechny říše světa. Ortodoxní Židé se už naučili nerozeznávat náboženství a

přihlíželi jejich křepčení s radostí. Největší štěstí zakoušeli nejchudší. Už zde v tomto táboře předchutnával i divy času, jenž má přijít. Všichni se navzájem hostili,

objímali, milovali. Nejvznesenější rabíni sedali s nimi nad nejubožejším

jídlem a za noci se s nimi dělili o plášť.

Ale neutuchala ani práce. Stále bylo potřeba nosit dříví a vodu, starat se o dovážení potravin, spravovat hrnce, šaty, boty, šít pokrývky a stany z čeho se dalo. Majerle, jenž cítil teď sílu daleko větší než za dávných mladých dnů, pracoval nejdřív kde se dalo, pak zjistil, že většina poutníků už je bosá a z neuvěřitelně nedostatečného materiálů, který pro něj vyhledávaly děti v celém táboře, dokázal šít boty a hned rozdával.

Šimonek bloudil tábořem se zpěvem svých potřeštěných písniček a nemohl se vynadívat. Tu ho ohromili Židé v beduínských burnusech, kteří až sem dojeli na velbloudech. Tam s úctou pozoroval mudrující rabíny v černých kaftanech a kloboucích s liščími ohony. Tady viděl úplně černé Židy z Jemenu, kudrnaté a s divokými rysy, kteří chodili skoro nazí.

Sem tam se potloukali turečtí vojáci, ale nikdo si jich už nevšímal, nikomu už nenaháněli strach. Spíš sami se báli za maskou

120

\*\*\*\*\*

Egon Bondy - Nový věk

opovržení, kterou nosili na obličejích. Hne-li se tento lid k Cařihradu, nikdo ho nezastaví.

I Kohák se procházel rád tábořem a věřil, že vši síly své věřil. Dějiny tu dospěly svého vrcholu. Síly kvantitativní se změny v novou kvalitu. Zákonitost světa bude opět jednou potvrzena a vše se promění v opak dosavadní tmy, neboť bůj je prostě vše -- jak známo v Amsterdamě. Chodil a s pýchou se díval na sílu lidu. Jsou to ti, kteří už nebudou dále nikoho vykořisťovat a sami už dále nebudou vykořisťováni. Je to Bůh. Maggid Leibowitz si natáhl nohy na sluníčku. I jeho se zmocnilo vzrušení. Pozoroval celý rok to spění lidu k jeho cíli, byl na všech cestách, účastnil se všech výprav, mluvil s tisíci lidmi a teď tu všichni jsou. To, co se stane, nebude moci nebýt veliké. A slunce jásal.

Den se chýlil ke konci a světla ohňů začala náhle více vystupovat před očima. Snášela se noc, ale co komu bylo po noci. Noc světa pomínula, všechny noci jsou už jen pokračováním a obnovováním dne. Není třeba spát, není možné spát, co hodinu může začít zázrak. Šabataj v noci přilétává k nejprostším a posiluje je sladkým slovem, neboť čas se přiblížil a již je tu. Do toho jako hrom udeřila zpráva, že vůdce utlačených přes noc v poutech odvedli.

Bylo ticho. Nad celým tábořem, se vznášel jen pláč malého dítěte. Všichni stáli, nesedali si, jakoby každou chvíli měli uslyšet hlas, který je výzva k pochodu.

Bylo ticho. Sultánovi vojáci se skryli a neodvážili se vylézt.

Rabíni leželi na zemi a mumlali úpěnlivě modlitby do prachu. Nad pevností zavřískala trubka -- střídaly se strážě. Ticho trvalo. Nevařili, nejedli, nepracovali, stáli a čekali. Bylo 15. 9. 1666. Poslední bitva vzplála.

V komnatě sultánova paláce v Adrianopoli stál Šabataj Oví. Jeho obličej byl neobvykle jasný s nádechem únavosti, jeho rysy krásné a majestátní. Černý, pečlivě zastřižený kulatý vous věncil jeho tvář. Oblečen byl v královském rouchu. Byl velmi statný, až tělnatý, čerbené líce, zdravý vzhled plný mužné síly, bylo mu čtyřicet let a z jeho oděvu se linula svěží vůně. Před ním za stolem na vyvýšeném pódiu seděli pouze tři soudci. Byla to sultánova osobní rada. Sultánův hlavní kazatel Vani Effendi, předseda soudu hlavního města Kuru Mustafa Paša a sultánův lékař, žid odpadlík, Mustafa Fauzí Hajatí Yadé, který tlumočil. Po straně komnaty bylo okémko s vyřezávanou zlacenou mřížkou. Za ním mohl sultán pozorovat soud, aniž by se účastnil. Slunce zářilo dovnitř barevnými okny.

Sultánův lékař si odkašlal a otázkou zjistil, že Šabataj neumí turecky. Vedl tedy rozhovor sám a hned sebe i Šabataje překládal.

Nejprve rovnou bez okolků Šabatajovi oznámil, že mu přiváží dvě planoucí pochodně k bokům a tak dlouho ho budou hnát ulicemi Cařihradu, dokud pomalu neuhoří. Šabataj Oví k tomu mlčel. Potom mu položil přímou otázku:

-- Či jseš ochoten stát se sultánovým přítelem, napravit, co jsi způsobil, odřící se všeho a přestoupit na sultánovu víru? Šabataj Oví viděl, jak propast zla, z níž vystupují démonické síly, se znovu otevřela. Cítil se nejslabším člověkem k jejich zažehnutí. Odpověděl však klidným a příjemným hlasem:

121

\*\*\*\*\*

## Nový věk

-- Ano, již dávno jem o tom uvažoval. Prosím, nemějte to za donucení. Putující paprsek slunce se dotkl jeho očí s třeskotem výbuchu. Z mřížkou krytého okénka spadl hedvábný kapesník na důkaz spokojenosti a přízně. Lékař pohlédl k okénku a pak pravil:  
-- Půjdeš do lázně, kde se umeješ a kde ti nasadí turban. Náš nejvyšší pán ti udělje jméno Mahmed Effendi a jmenuje tě vrátným ve svém paláci. Šabatajovi ukázali cestu z komnaty a odvedli ho už mlčky do lázně.

### III

Všude se rozprostíralo rybí světlo.

Šabataj zažíval ticho. Ticho, jakoby zašel celý svět. Jako v hlubině moře. Nic se nepohnulo. Hluk myšlenek zmizel. Ležel pohodlně, trochu strnule, na měkkém lehátku, hlavu opřenou o hedvábný polštář. Kouřil nargilé a občas se napil kávy z malého čínského koflíku.

Před ním se otevírala zahrada s nesčetnými květy a s chladivou fontánou. Pobíhaly služebné a vzadu za mřížkou se chvěl smích dívek, s nimiž ho oženili. Podmořské světlo zalévalo jednotvárně vše se stejnou bledostí.

Zatleskal a poručil otrokyni, aby mu přinesla ledovou limonádu. Ani myšlenka, ani vzpomínka.

Sultán mu poslal v krabičce sladkou chalvu.

Divil se pouze, že vidí věci a lidi, které nikdy neviděl a nedovedl rozhodnout, zda je to teď nebo v minulosti, či v daleké a přece nějak blízké budoucnosti.

V táboře u Galipole zahaleném průzračnou perletí šedého mořského světla turecký hodnostář na koni četl shromážděným poutníkům sultánův výnos. Šabataj Oví se zřekl své víry a stal se mohamedánem. Tím se všechna alotria končí. Poutníci mají následovat příkladu svého mesiáše a přijmout dobrovolně islám. Jinak s nimi bude naloženo jako s nepřáteli, povstalci a zločinci, Šabataj vzkazuje všem, aby se podrobili.

Všude ticho. Jeden vyčouhlý muž se rozběhl, běžel jako o život a skočil ze skal do moře.

Nejdřív dali Turci den na rozmyšlenou.

Rabíni unaveně disputovali.

Kabbalistická prorocství dokazují, že nemůže nastat nový věk. Musíme pochopit reálnou situaci, konvertovat, začít v klidu pracovat a vidět perspektivy, které se nám otevírají. Poctivou prací dosáhneme v určené době všeho, co bylo zaslíbeno. Nastal čas reálnosti. A podle toho je nutno jednat. Okolnosti vyžadují, abychom nenaslouchali protimesiášským živilům a podjali se budovatelské práce. Podvrtné mesiášské řeči a agitaci nelze trpět.

Za šera, které nastalo, vyjeli druhého dne do tábora janičáři. Křičeli, tloukli, bili, rozdupávali kopyty svých koní ohniště i rance poutníků, propichovali svými kopími, stříleli nazdařbůh. Kdo se dobrovolně vzdal, nebo koho prostě chytili, tomu nasadili na hlavu turban a jeli dál. Vprostřed byl veliký shluk poutníků, kteří volali, že přestupují. Stál tam mladý muž, mluvil zaníceně, ale slzy mu tekly po tvářích: -- Musíme následovat

\*\*\*\*\*

vůdce utlačených, musíme, protože to, čemu učil, je přece správné a spravedlivé a tak se to přece musí uskutečnit! Ten velký cíl, který nám vůdce utlačených postavil před oči, ten přece není klamem a mamem, ten je čistý a svatý, na něm není poskvrný, ať se děje co se děje, musíme jen vytrvat a všichni utlačení celého světa se k nám přidají a mesiášské království na zemi přijde! Neztrácejme víru, tu nejdražší věc, kterou člověk má, neztrácejme naději, neboť to je nejtěžší hřích -- milost, kterou mesiášovo

učení nám poskytlo, ta pravda, kterou nám zvěstoval, nepomíjejí! Učení vůdce utlačených vítězů, protože je neporazitelné! Láska v našich srdcích musí hořet dál a musíme ji upínat k cíli svobody, která nám byla zvěstována!

Šedivost světla pod vodou ještě víc zešedla. Šabataj pozoroval obrazy, které se odkudsi vynořovaly a zase unikaly. Slyšel, co říkali rabíni, slyšel výkřiky mladého muže. Mechanicky sál sladkou ledovou limonádu. V rozmazané šedi uviděl nepřehledné zástupy lidí. Byli nevyspaní, vychrtlí, bídne oblečení, bylo jim zima. Před nimi stály obrovské budovy robotáren, nad nimiž stály vysoké komíny, z nichž lezla čern jak ze chcíplé chobotnice. Na všech cestách světa se lidé zastavují, vyslechnou zprávu a obracejí. Z tábora před Galipolím, z Cařihradu, z Adrianopole, utíkají statisíce poutníků. Jdou rychle, spěchají, aby ještě před zimou byli doma, ve včerejším dni, v ghettu. Aby je zima nezastihla na cestě. Doma je čeká vše, co dobře znají. Teď se na to rozpomínají. V zatuchlé jizbě sedí kolem ohniště v rohu a flikují boty a látají punčochy. Je klidno, pogromy jen sem tam. Na vesnicích je vrchnosti dají vyplatit přes prdel, ale budou doma.

Lesy zapadané špinavým sněhem. Uprostřed nich koncentráky. Statisíce a miliony lidí jimi procházejí mlčky, bez zájmu, jsou tam doma.

Janičáři pronásledují ty, co utíkají od Galipole, od Věže síly, jak byla nazvána podle žalmů. Dohánějí houf, který jde pomaleji než ostatní. Bijí plochým šavlemi. Jaké okolky s nimi. Jejich mesiáš se odřekl, všichni teď musí přijmout jeho novou víru. Nasadit turbany a zpět a pracovat na šťastné budoucnosti říše Turecké a ne se flákat a toulat. V tahanici shodili na zem holčičku, která už moc nepotřebovala a bylo po ní. Róza pláče. Josefa s Esterou a jejich dítětem Šabatajem odvádějí nazpět. Bylo to dítě, které přišlo na svět proto, aby nikdy nevidělo žádné zlo.

Voják vede Šabataje Oviho do vnitřního paláce. Sultán leží na divanu obklopen služebnicemi a milostivě ho vítá. Šabatajovi je dovoleno si sednout na skřížené nohy. Sultán mu dá podat cukrovinky. Šabataj je chroupe.

Houf uprchlíků se zastavil v bledém sinavém podmořském světle na kraji leda. Na mezi sedí starý, prastarý muž, jenž jakoby přežil staletí. Má fialový baret, ryšavý vous, zpod baretu se mu řinou bílé vlasy. Uprchlíci ho neznají, ale poznávají, že je to jeden z nich. Všichni jsou na smrt unaveni. I stařec je na smrt unaven. Vzdechají. Někteří pláčou -- a je slyšet výkřiky bezmoci:

-- Ničemu nikdy už neuvěřím. Nikdy ničemu nevěřte! Všechno je podvod. Pravda není pro nás. Nevěřte, nikdy nevěřte nikomu a v nic.

Stařec uhodí o skálu až to třesne.

123

\*\*\*\*\*

Nový věk

-- Jste chudáci, vykřikne. -- Každá naděje a tím spíš každé usilování je vošajslich, ale běda, přijde-li doba, kdy nebude usilování!

Stařec se zvedl, odchází. Na jeho široká záda dopadl paprsek, jakoby na dně moři zářil oharek uhlí. Ze skály, do níž udeřil, stéká šňůrka vody.

Šabataj vidí v mlze podmořský pokoj. V něm cestičkou vyšlapanou v koberci přechází starý aškenázský žid, zarostlý špinavým, kdysi černým vousem, s rozčuchanými prokvetlými vlasy. Starý žid chodí a chodí. Na stole leží dopis: Milý Mouřeníne..., a nedopsaná odpověď: Milý Frede. Vidí tatarský obličej, tělo přikryté až po bradu bílou pokrývkou. Zřejmě umírající. Smrt stojí u hlav postele. Nemladá žena zastrkává dopis za nádra. Před pokojem

jsou strážé, které každého prohledávají. Od umírajícího muže se nesmí už žádné slovo dostat ven. Bouře rudých praporů.

Šabataj náhle ve svém mámení zanaříká. Právě mu projela hlavou jediná myšlenka za všechny ty dny: -- ... a celé to staré svinstvo se musí začít znova.

Světlo se mění ve svit luny nad černou hladinou němého moře. Noc nastává.

-- To je taky jeden z nich, křikne turecký voják a rozběhne se v měsíčním světle za prchající postavou. Dožene ji, rozsekne jí hlavu, protože už má těchto namáhavých a zbytečných honiček dost. Na chudé bledé zemi leží student talmudu. Voják roztrhne šavlí jeho raneček. Listy papíru se rozlétnou kolem dokola. Nejkrásnější báseň světa je ztracena. Jmenovala se "Nový věk".



Na Jom Kipur, tedy čtrnáct dní po Šabatajově zřeknutí, odjížděl Ibrahim Kohák de Pinheira z Cařihradu. Schválně nešel do synagogy. Co by tam viděl než bečení zpitomělých ovec. Už před pár dny zašel za otcovým faktorem v Galaci a vyzvedl si od něho dostatečnou sumu na pohodlnou cestu domů.

-- No, Hospodin se nad námi smiloval, řekl mu faktor. -- Už jsme mysleli, že to tu budeme muset všechno zavřít. Ale on profit je přece jen bezpečnější než profét. Kohák mu to odkýval, co se bude bavit s troupem, a nacpal zlatáky a směnky na obchodní domy, jež cestou bude míjet, do kapsy. Protože v téhle barbarské zemi nesmí našinec jezdit na koni, koupil si osla a pevně na něj uvázal svůj batůžek z jemné teletiny. Měl nové módní šaty -- i v Cařihradě jsou civilizovaní krejčí.

Nasedl na osla Vale Stella, což jest: buď sbohem hvězdo, a vyrazil z bran cařihradských. Byl nakonec kliden. Experiment sice zklamal, nezdařil se, ale tím byla jen potvrzena vědecká pravda. Historické podmínky nebyly zralé, aby kvantitativní zněny mohly přerůst v kvalitativní a výrobní síly byly nerozvinuté. Nadto pak chybělo lidu vzdělání. Neznali ani Comenia. Kohák vyjel na oslu Vale Stella vesele do kraje.

-- Koháku! zavolal Hospodin.

-- Co je? odpověděl Kohák.

-- Je Den smíření!

-- A co má být?

-- Já jen tak.

-- No tak!

-- Kam jdeš?

-- No do Amsterodamu. Jinde není vzdělanost. Vrátím se k Baruchovi Spinosovi, Pane.

-- A to je všecko?

124

\*\*\*\*\*

-- Co všecko? Přece ho následovali do otroctví, máš-li na mysli tohle. Buď do nového, nebo zpátky do starého. To máš prašť jako uhoď. To, uznáš, není pro kulturního člověka. Oslňující jas stotísic slunci nehlučné, ale stoprocentně účinné bomby zazářil nad celým světem najednou a všecko zhaslo.

125

\*\*\*\*\*

desky

126

\*\*\*\*\*